

HØRINGSFORSLAG REGIONAL PLAN FOR VANNFORVALTNING FOR VEST-VIKEN VANNREGION 2028-2033

Leseveiledning:

Turkis markering- her kommer det lenke

Forord

Regional plan for vannforvaltning i Vest-Viken vannregion for 2028-2033, med tiltaks- og handlingsprogram ligger nå ute på høring. Målet med vannforvaltningsarbeidet er å sikre helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannet vårt.

Vest-Viken vannregion strekker seg fra Lier- og Drammensvassdraget i øst og nord, til Kragerø- og Skiensvassdraget i sør og vest, og alle vassdraga renner ut i Oslofjorden. Vannforvaltningsplanen beskriver hvordan vi skal forvalte vannet vårt sammen, slik at vi når målet om god økologisk og kjemisk tilstand i tråd med vannforskriften.

Innsatsen vi gjør for å nå målene for vannet vårt, er også viktige bidrag for andre samfunnsmål som rent og trygt drikkevann, god badevannskvalitet, attraktive bo- og rekreasjonsområder, god folkehelse, biologisk mangfold, trygg sjømat, reiseliv og turisme, lokal verdiskapning og næringsutvikling.

Vannområder og kommuner, statsforvaltere, statlige sektormyndigheter og fylkeskommuner ha bidratt aktivt i planarbeidet, i tillegg til at interesseorganisasjoner og frivillige organisasjoner har gitt innspill. Prosessen og samarbeidet har resultert i høringsforslaget du nå leser. Her foreslås regionale prioriteringer og miljømål for vannet vårt. Tiltaksprogrammet og handlingsprogrammet beskriver hvordan vi skal nå miljømålene og jobbe med prioriteringene.

Som vannregionmyndighet har Buskerud fylkeskommune en tydelig forventning til nasjonale myndigheter om å se nærmere på nye virkemidler, ressurser og tilskuddsordninger. Dette er viktig for å styrke tiltaksgjennomføringene, slik at vi kan nå målene. Myndigheter og tiltaksansvarlige må videre prioritere og effektivisere egen innsats og ressursbruk.

Høringen er ny vannforvaltningsplan er viktig, og høringsinnspill vi får vil hjelpe oss til å forbedre planen, tiltaksprogrammet og handlingsprogrammet, før det skal vedtas i løpet høsten/vinteren 2027.

Videre håper vi høringen og prosessen bidrar til felles forståelse av utfordringene vi står overfor, og hva vi må gjøre sammen for å ivareta vannet vårt.

Drammen, 3. september 2026

Søren Falch Zapffe

Leder av vannregionutvalget for Vest-Viken vannregion

Sentrale begreper og definisjoner

EUs rammedirektiv for vann (vanndirektivet)

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/60/EF om etablering av rammer for en felles vannpolitikk i EU, er et av EUs viktigste og mest omfattende og ambisiøse miljødirektiver. Vanndirektivet har som generelt mål at alle vannforekomster minst skal opprettholde eller oppnå "god tilstand", jf. kriterier.

Vannregion

Flere tilstøtende nedbørsfelt, med tilhørende grunnvann og kystvann, som er satt sammen til en hensiktsmessig forvaltningsenhet (største forvaltningsenhet).

Vannområde

En del av en vannregion som består av flere, ett enkelt eller deler av nedbørsfelt, med eller uten kystområde, som er satt sammen til en hensiktsmessig forvaltningsenhet.

Vannforekomst

En avgrenset og til dels betydelig mengde av vann, som for eksempel innsjø, magasin, elv, bekk, kanal, grunnvann, fjord eller kyststrekning, eller deler av disse.

Vannregionmyndighet (VRM)

Vannforskriften § 20 angir hvilke fylkeskommuner som skal være vannregionmyndighet for den enkelte vannregion. Vannregionmyndigheten skal i nært samarbeid med vannregionutvalget, koordinere arbeidet med å gjennomføre oppgavene iht. vannforskriften (§ 21).

Vannregionutvalg (VRU)

Et samarbeidsorgan for Vannregionmyndigheten i arbeidet med å gjennomføre vannforskriften. VRU skal bestå av representanter fra berørte sektormyndigheter, statsforvaltere, fylkeskommuner og kommuner, og er oppnevnt og ledet av vannregionmyndigheten (vannforskriften § 22).

Tiltaksprogram

Et sektorovergripende tiltaksprogram for den enkelte vannregion skal oppsummere alle relevante fastsatte tiltak, og relevante typer av tiltak, som foreslås for å oppfylle miljømålene i forvaltningsplanen. Tiltaksprogrammet utarbeides av vannregionmyndigheten i samarbeid med vannregionutvalget. Det skal oppdateres hvert sjette år (vannforskriften § 25).

Grunnleggende og supplerende tiltak

Grunnleggende tiltak er tiltak som er lovpålagt gjennom andre lover og forskrifter enn vannforskriften, f.eks. forurensningsloven, vannressursloven, etc. Supplerende tiltak er andre tiltak som må gjennomføres i tillegg til grunnleggende tiltak for å nå vannforskriftens miljømål. Supplerende tiltak er ofte frivillige, og gjennomføres ved hjelp av økonomiske og administrative virkemidler.

Vann-Nett

www.Vann-Nett.no er kunnskapsdatabasen for arbeidet med vannforskriften i Norge. Her finnes informasjon om miljøtilstand, påvirkninger og planlagte tiltak på landsbasis, regionalt og lokalt nivå.

Påvirkning

Kjente påvirkninger som vurderes å kunne påvirke miljøtilstanden i vannforekomsten. Alle relevante påvirkninger som kan gi avvik fra naturtilstanden skal registreres i Vann-Nett.

Sterkt modifisert vannforekomst (SMVF)

Vannforekomster der samfunnsnyttig aktivitet har endret vannføring og/eller fysiske forhold i så stor grad at god økologisk tilstand ikke kan oppnås, uten at det går vesentlig ut over formålet med aktiviteten, utpekes som sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF) dersom kriteriene i vannforskriftens § 5 oppfylles.

Sektormyndighet

Den myndighet som forvalter lover, regelverk og andre virkemidler for tilsyn, kontroll og annen regulering av virksomhet innenfor en definert type aktivitet (sektor) i samfunnet.

God økologisk tilstand (GØT) og godt økologisk potensiale (GØP)

God økologisk tilstand (GØT) er det miljømålet alle vannforekomster skal oppnå med mindre annet er bestemt, jf. vannforskriften § 4. Godt økologisk potensial (GØP) er den tilstanden som kan oppnås i en SMVF dersom alle aktuelle miljøforbedrende tiltak som ikke går vesentlig utover det samfunnsnyttige formålet (vannforskriften § 5) gjennomføres.

Kort om miljømål

Vannforskriften setter rammene for fastsettelse av miljømål. «Standard miljømål» er minst god økologisk og god kjemisk tilstand for overflatevann (§ 4), og minst god kvantitativ og god kjemisk tilstand for grunnvann (§ 6).

Det gjøres egne vurderinger i sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF). Det økologiske miljømålet for SMVF er godt økologisk potensial.

Hovedregelen er at miljømålene skal nås innen utgangen av 2027 (§ 8), men det er åpning for å sette utsatt frist (§ 9). I særlige tilfeller der samfunnsnyttig aktivitet gjør at det er umulig eller uforholdsmessig kostnadskrevende å nå miljømålene, kan det settes mindre strenge miljømål (§ 10).

Der det er fare for at miljømålet ikke nås innen fristen skal det igangsettes tiltak for å nå miljømålet.

I tillegg til vannforskriftens miljømål kan flere vannforekomster ha lokale brukermål, eller mål fastsatt i regelverk om drikkevann, badevann eller verneformål.

Øvrige begreper og definisjoner finnes på www.vannportalen.no.

Sammendrag

Regional plan for vannforvaltning i Vest-Viken vannregion skal bidra til å sikre helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannet vårt.

Vannforvaltningsplanen fastsetter miljømålene vi skal nå, i tråd med vannforskriftens kap. 2, og er en oppdatering basert på tidligere vannforvaltningsplaner og nasjonale føringer for arbeidet i vannregionen. Planen omfatter alt vann med tilhørende nedbørsfelt, inkludert elver, innsjøer, kystvann, grunnvann og beskyttede områder.

Vannforvaltningsplanen skal ligge til grunn for offentlige myndigheters planlegging og virksomhet i vannregionen. Planen med tilhørende planretningslinjer gir føringer for kommunenes arealforvaltning, og skal bidra til å samordne og styre arealbruken på tvers av kommune- og fylkesgrensene.

Hovedmålet er god økologisk og kjemisk tilstand i vannet vårt. Planen er basert på et felles kunnskapsgrunnlag og viser hvordan miljøtilstanden er i dag og hvilke menneskelige aktiviteter som påvirker vannet. De største påvirkningene på vannregionnivå er jordbruk og vannkraft, etterfulgt av spredt avløp og fremmede organismer.

Planen oppsummerer og viser hvilke tiltak som trengs for å forebygge, forbedre eller gjenopprette tilstanden der det er nødvendig. Tiltakene er beskrevet i tiltaksprogrammet.

Vannforvaltningsplanen med tiltaksprogram skal gi sektorene det grunnlaget de trenger for å igangsette miljøforbedrende tiltak. Der tilstanden allerede er god, skal vannet beskyttes mot forringelse.

Det skal som hovedregel ikke gis tillatelse til nye inngrep eller ny aktivitet som fører til at miljømålet ikke nås, eller at miljøtilstanden blir dårligere. Foreslåtte tiltak skal følges opp og gjennomføres slik at fastsatte miljømål kan nås innen den fristen som er satt i planen.

For å nå miljømålene, samordne innsatsen og styre prioriteringen i planperioden er det utpekt ni innsatsområder:

- Samordning og samarbeid
- Veiledning og oppfølging av vannområder
- Miljøtilstanden i Oslofjorden
- Arealforvaltning
- Klimatilpasning
- Naturverdier og naturtjenester
- Restaurering av vann, vassdrag og kystvann
- Formidling og kommunikasjon
- Forskning og ny teknologi

Handlingsprogrammet beskriver aktiviteter som skal gjennomføres for å følge opp innsatsområdene.

Det gjøres regionale prioriteringer for når tiltak skal gjennomføres, for hvilke regulerte vassdrag som får miljømål som kan medføre krafttap, og for kunnskapsinnhenting i regulerte vassdrag. Videre bes det om innspill til vassdrag som bør prioriteres for restaurering.

Selv ved gjennomføring og oppfølging av alle foreslåtte tiltak, handlinger og prioritering, vil det ikke være mulig å oppnå god økologisk og kjemisk tilstand for alt vann innen utgangen av 2033.

Det er behov for nye virkemidler, og bedre og mer aktiv bruk av eksisterende virkemidler for å kunne gjennomføre tilstrekkelig med tiltak for å oppnå vannmiljømålene. Dette inkluderer både juridiske, økonomiske og administrative virkemidler.

Videre er det i tråd med nasjonale føringer brukt unntak om utsatt frist for å nå miljømål, samt mindre strenge miljømål. Utsatt frist for å nå miljømålet gis der tiltak skal gjennomføres, men miljømål først vil oppnås seinere på naturforhold. Vannforekomster som er sterkt modifiserte på grunn av samfunnsnyttig aktivitet, som eksempelvis vannkraft og havnevirksomhet, får tilpassede miljømål eller mindre strenge miljømål. Mindre strenge miljømål er videre brukt der det tiltak er vurdert som uforholdsmessig kostnadskrevende, eksempelvis ved påvirkning fra tidligere gruvedrift og forurenset sjøbunn.

Innhold

Forord.....	I
Sentrale begreper og definisjoner	III
Sammendrag	V
Innhold	VII
1. Rammer for vannforvaltningsplanen.....	2
1.1. Bakgrunn og oppbygging.....	2
1.2. Formål - helhetlig forvaltning for god miljøtilstand	3
1.3. Krav og prosesser i planarbeidet	3
1.4. Juridisk virkning og regionale planretningslinjer	5
1.5. Planer på regionalt nivå av betydning for vannforvaltningsarbeidet	6
1.6. Oppfølging og ansvar	7
2. Planens geografiske virkeområde.....	8
2.1. Vannregionens geografiske avgrensning	8
2.2. Vannområdene i vannregionen	10
2.3. Vannforekomster i vannregionen	12
2.4. Beskyttede områder i vannregionen	12
3. Måloppnåelse og erfaringer fra forrige planperiode	14
3.1. Måloppnåelse og utvikling i miljøtilstand	14
3.2. Erfaringer fra forrige planperiode.....	16
4. Prioriteringer i vannregionen 2028-2033	19
4.1. Prioriteringer når tiltak skal gjennomføres	19
4.2. Innsatsområder i planperioden	19
4.2.1. Samordning og samarbeid	19
4.2.2. Veiledning og oppfølging av vannområder.....	20
4.2.3. Miljøtilstand i Oslofjorden	20
4.2.4. Arealforvaltning	20
4.2.5. Klimatilpasning.....	21
4.2.6. Naturverdier og naturtjenester	21
4.2.7. Restaurering av vann, vassdrag og kystvann.....	22
4.2.8. Formidling og kommunikasjon	22
4.2.9. Forskning og ny teknologi	22
4.3. Prioriteringer for restaurering av vassdrag	22
4.4. Regulerte vassdrag med miljømål som kan medføre krafttap	23
4.5. Prioritering av kunnskapsinnhenting i regulerte vassdrag med og uten konsesjon	24

5.	Kunnskapsgrunnlag for miljøtilstand og påvirkninger	25
5.1.	Innhenting og vurdering av kunnskapsgrunnlaget –overvåkingsprogrammer i regionen 25	
5.2.	Miljøtilstand i vannforekomstene.....	28
5.3.	Presisjon og usikkerhet.....	30
5.4.	Inngrep og aktiviteter som påvirker vannmiljøet	31
5.4.1.	Inngrep og aktiviteter som påvirker flest vannforekomster i vannregionen.....	31
5.4.2.	Inngrep og aktiviteter som har medført sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF)	34
6.	Miljømål og bruk av unntak.....	35
6.1.	Reviderte miljømål for 2028-2033– unntak og tilpasninger	36
6.1.1.	Vannforekomster med utsatt frist for å oppnå miljømålet	39
6.1.2.	Vannforekomster med mindre strenge miljømål	40
6.2.	Vannforskriften § 12 - ny aktivitet eller nye inngrep	42
7.	Oppsummering av tiltaksprogrammet	43
7.1.	Oppsummering av forslag til tiltaksprogram.....	43
8.	Behov for virkemidler for å styrke gjennomføringen av vannforskriften	49
	Vedlegg.....	51
	Vedlegg 1: Vannforekomster med unntak fra miljømålet om minst god tilstand.....	51
	Vedlegg 2: Vannforekomster med kraftverk som kan få redusert kraftproduksjon som følge av foreslåtte miljøtiltak.....	55
	Vedlegg 3: Regional oversikt over overvåkingsprogrammer i vannregionen	57
	Vedlegg 4: Regionale planretningslinjer for ivaretagelse av vannmiljø i arealplanleggingen.....	82

1. Rammer for vannforvaltningsplanen

En tydelig ramme for planarbeidet er nødvendig for å sikre felles forståelse av mål, prosess og myndighetsroller. Kapitlet gir de overordnede forutsetningene som ligger til grunn for hvordan vannforvaltningsplanen skal utarbeides og følges opp.

1.1. Bakgrunn og oppbygging

Vannforskriften er det rettslige rammeverket for forvaltningen av vannmiljøet i Norge. Den fastsetter miljømål for alle vannforekomster og inneholder et generelt forbud mot forringelse. Myndighetsutøvelse, planlegging og aktivitet som kan påvirke vannmiljøet skal vurderes opp mot disse miljømålene. Den regionale planen for vannforvaltning operasjonaliserer vannforskriften og fungerer som myndighetenes felles verktøy for å samordne innsatsen for å nå miljømålene.

En vannforekomst er en fysisk avgrenset og juridisk definert enhet av elv, innsjø, kystvann eller grunnvann. Ved å dele vannmiljøet inn i vannforekomster kan vi koble påvirkninger til riktig sted og sikre at tiltak settes inn der de faktisk gjør nytte. Vannforekomsten er derfor den grunnleggende enheten for å vurdere miljøtilstand og fastsette mål i vannforskriften.

Planen oppdateres hvert sjette år i tråd med vannforskriften ([§§ 26-29 og vedlegg VII](#)). Oppdateringen bygger på gjeldende plan, gjeldende føringer og krav i forskriften. Planen beskriver miljøtilstand og påvirkninger i vannforekomster i både ferskvann og kystvann, og viser nødvendige tiltak for å oppnå miljømålene.

Følgende dokumenter inngår i planen:

- **Tiltaksprogram**

Beskriver nødvendige tiltak for å nå miljømålene, ansvarlig myndighet, tidsplan og kostnader. Synliggjør og reduserer gapet mellom dagens tilstand og ønsket miljøtilstand.

[Lenke: Tiltaksprogram for xx vannregion](#)

- **Handlingsprogram:**

Viser hvordan planen skal følges opp etter vedtak av regional planmyndighet (pbl. § 8-1).

[Lenke: Handlingsprogram](#)

- **Oversikt over overvåkingsprogrammer**

Gir oversikt over pågående og planlagt overvåking.

[Vedlegg 3: Oversikt over overvåkingsprogrammer i vannregionen](#)

1.2. Formål - helhetlig forvaltning for god miljøtilstand

Planens formål er å bidra til å oppfylle kravene i vannforskriften gjennom å:

- **Nå og opprettholde god miljøtilstand, inkludert forbud mot forringelse**

God miljøtilstand innebærer gode leveområder for vannlevende organismer og lave nivåer av miljøgifter og andre skadelige stoffer. Dette sikrer viktige økosystemtjenester som rekreasjon, matsikkerhet og trygg vannressurs.

Les mer om [miljømål etter vannforskriften- vannportalen.no](https://vannportalen.no/miljomal-etter-vannforskriften)

- **Sørge for helhetlig, økosystembasert forvaltning**

Forvaltningen tar utgangspunkt i nedbørsfelt, fremfor administrative grenser, og vurderer hele vannets kretsløp samlet. Dette gir oversikt over påvirkninger på hver vannforekomst og gjør det mulig å identifisere målrettede tiltak der miljømålene ikke oppnås.

- **Samordne innsatsen mellom alle berørte myndigheter**

Planen er et verktøy for koordinert innsats mellom statlige, regionale og lokale myndigheter for å beskytte og forbedre vannmiljøet.

Les mer om [organisering av vannforvaltningen- vannportalen.no](https://vannportalen.no/organisering-av-vannforvaltningen)

1.3. Krav og prosesser i planarbeidet

Nasjonale føringer og ambisjonsnivå

Ambisjonsnivået for planen er gitt i [Nasjonale føringer for arbeidet med å oppdatere de regionale vannforvaltningsplanene \(2025\)](#). Planarbeidet bygger også på relevante [statlige mål, retningslinjer og forventninger](#), vedtatt planprogram med hovedutfordringer, evaluering av forrige planperiode.

Organisering, dialog og medvirkning

Planen er utarbeidet av berørte myndigheter. Vannregionmyndigheten har koordinert arbeidet, og sikret fremdrift. Via de kommunale vannområdekoordinatorene er lokale innspill løftet frem. Statsforvalteren har hatt hovedansvaret for det faglige grunnlaget. Sektormyndighetene har bidratt med kunnskap om påvirkninger, miljømål og tiltak innenfor sine ansvarsområder.

Det er tilrettelagt for medvirkning fra allmennheten og berørte interesseorganisasjoner, gjennom planprosessen. [Her kommer det lenke til vannregionens side på vannportalen, med oppdatert informasjon om organisering og om dialog/medvirkning under planprosessen.](#)

Konsekvensutredning

I forrige planperiode (2022–2027) ble de regionale vannforvaltningsplanene for første gang konsekvensutredet, i henhold til konsekvensutredningsforskriften (§ 6 bokstav a). Denne konsekvensutredningen er også gjeldende for planperioden 2028-2033.

Formålet med KU-forskriften er å sikre at miljøhensyn integreres tidlig i plan- og beslutningsprosesser. Kravene til miljøvurdering på overordnet nivå er allerede ivaretatt gjennom planprosessen etter vannforskriften.

Den regionale vannforvaltningsplanen med tiltaksprogram er et samordningsverktøy for å nå miljømålene i vannforskriften §§ 4- 7, herunder forbudet mot forringelse. Planen rulleres hvert

sjette år, mens andre regionale planer normalt har et lengre tidsperspektiv. Den skiller seg dermed fra en del andre regionale planer. Ambisjonsnivået for de regionale vannforvaltningsplanene er gitt i nasjonale føringer for arbeidet.

Regional vannforvaltningsplan 2028–2033 omfatter oppdatering av kunnskapsgrunnlag, tiltaksprogram og miljømål fra forrige planperiode. Kunnskapsgrunnlaget forbedres kontinuerlig, og rammer for miljømålene er fastsatt i vannforskriften.

Endelige beslutninger om gjennomføring av tiltaksprogrammet tas gjennom sektorlovgivningen, og konsekvenser av konkrete miljøforbedrende eller avbøtende tiltak i tiltaksprogrammet skal utredes nærmere i planlegging og saksbehandling etter relevant regelverk, jf. konsekvensutredningsforskriften §§ 6–8 og vedlegg I og II.

Vedtaksprosesser og godkjenning

Planen utarbeides etter [plan- og bygningsloven, kap. 8](#), med nødvendige tilpasninger etter vannforskriften. Vannregionmyndigheten skal samordne arbeidet og søke omforente forslag i vannregionutvalget (vannforskriften §§ 28–29). I praksis innebærer dette at sektormyndighetene peker ut hvilke vannforekomster som skal ha unntak fra miljømålene, foreslår tiltak og avgjør gjennom senere behandling etter sektorlovverket om tiltakene skal gjennomføres. Vannregionmyndigheten samordner prosessen og synliggjør eventuelle uenigheter. Uavklarte spørsmål løftes til nasjonal avklaring.

Planene vedtas av berørte fylkeskommuner, og krever deretter nasjonal godkjenning (plan- og bygningsloven § 8-1, § 8-4 og vannforskriften § 29). Klima- og miljødepartementet vurderer planen i samråd med andre berørte departementer, og kan gjøre nødvendige endringer ut fra nasjonale hensyn. (Lenke: [Presisering av sammenhengen mellom bestemmelsene i pbl og vannforskriften](#)). Tabell 1 under viser dokumentene fra planprosessen.

Tabell 1: Dokumenter fra prosessen for utarbeidelse av regional plan for vannforvaltning for Vest-Viken vannregion 2028-2033, med tilørende tiltak- og handlingsprogram.

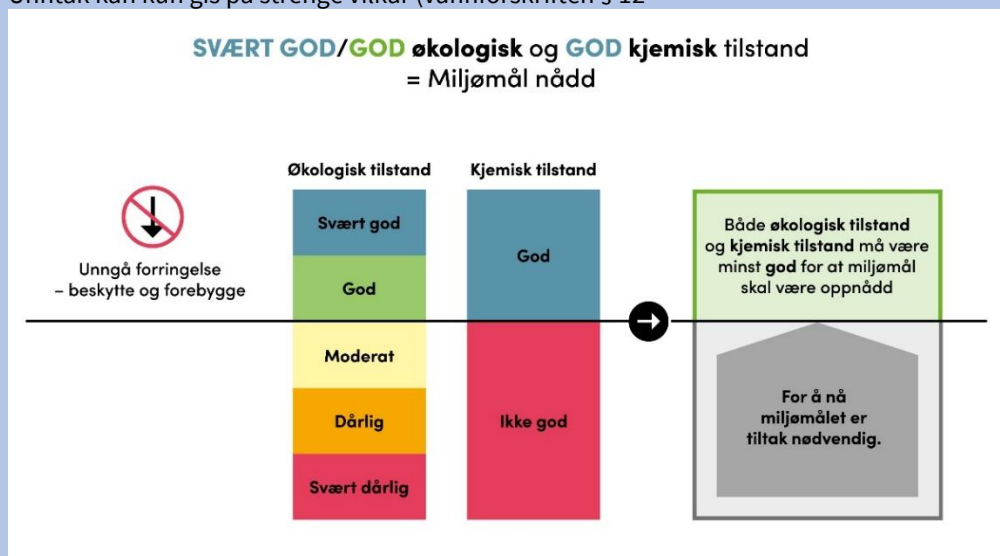
Dato	Prosess
1. januar 2025	Kunngjøring av oppstart, høring av planprogram og hovedutfordringer
Nov/Des 2025	Planprogram og hovedutfordringer, vedtatt av berørte fylkesting
1. november 2026	Høring av forslag til regional plan for vannforvaltning med tiltaksprogram og handlingsprogram
Dato kommer etter vedtak	Lenke kommer etter vedtak - Regional plan for vannforvaltning med tiltaksprogram og handlingsprogram, vedtatt av fylkestinget
Dato kommer etter godkjenning	Lenke kommer etter godkjenning - Nasjonal godkjenning av regional plan for vannforvaltning (ikke tiltaksprogram og handlingsprogram)

1.4. Juridisk virkning og regionale planretningslinjer

Vannforskriften gjelder for alle myndigheter som fatter beslutninger som kan påvirke vannmiljøet. Berørte myndigheter skal følge opp rammene vannforskriften setter innenfor sine lovverk og virkemidler.

Vannforskriften gir rammer for fastsettelse av juridisk bindende miljømål. Dette innebærer at:

- Ny eller endret aktivitet ikke skal medføre forringelse eller hindre at miljømålene nås.
- Der miljømålene ikke er nådd, skal tilstanden forbedres gjennom nødvendige tiltak.
- Unntak kan kun gis på strenge vilkår (vannforskriften § 12)

Figur 1: Tilstandsklassene for økologisk og kjemisk tilstand i overflatevann. Miljømålet nås når den økologiske tilstanden er god eller svært god og den kjemiske tilstanden er god, Kilde: Miljødirektoratet.

Vannforskriften gjennomfører EUs vanddirektiv i norsk rett og er hjemlet i naturmangfoldloven, forurensningsloven, vannressursloven og plan- og bygningsloven. Lenke: [Vannforskriften \(lovdata.no\)](https://lovdata.no/forskrift/2017/06/01/vannforskriften)

Vannforskriften setter rammene for miljømålene, men gir ikke hjemmel til å godkjenne eller avslå konkrete tiltak. Vedtak om tillatelser og konsesjoner fattes etter sektorlovene (for eksempel forurensningsloven, vannressursloven, energiloven og plan- og bygningsloven).

Sektormyndighetene skal sørge for at vedtak etter sektorlovgivningen er i samsvar med vannforskriftens miljømål og forbudet mot forringelse, og vurdere hvilke vilkår som eventuelt må stilles for at kravene skal oppfylles.

Den regionale vannforvaltningsplanen setter ikke nye rettslige rammer utover vannforskriften, men skal legges til grunn for statlig, regional og kommunal planlegging og virksomhet (pbl. § 8-4 og vannforskriften § 29). Berørte myndigheter følger opp tiltak etter nasjonal godkjenning av planen.

I [rundskriv T-2/16 \(2025\) om Miljøforvaltningens innsigelsespraksis](#) fremgår det hvilke hensyn som er av nasjonal eller vesentlig regional interesse på miljøområdet, og som kan gi grunnlag for innsigelse. For vannmiljø skal innsigelse vurderes når planforslaget kan komme i konflikt med:

- miljømålene i godkjent regional plan for vannforvaltning (vannforskriften §§ 4–8)
- kravene for unntak (vannforskriften § 12)
- plikten til å opprettholde et begrenset naturlig vegetasjonsbelte langs vassdrag (vannressursloven § 11)

Regionale planretningslinjer

Planen inneholder regionale planretningslinjer som skal støtte opp under arbeidet med å nå miljømålene og sikre en samordnet og langsiktig vannforvaltning på tvers av regionens vannområder, se [vedlegg 4](#). Planretningslinjene er utarbeidet av vannregionmyndigheten, med bakgrunn i vedtatt planprogram.

Retningslinjene skal bidra til at hensyn til vannmiljø blir vurdert tidlig i kommunenes samfunns- og arealplanlegging, og at planleggingen skjer i tråd med vannforskriften. Retningslinjene er ikke juridisk bindende, men statlige og kommunale myndigheter skal legge dem til grunn i sin planlegging og saksbehandling. Retningslinjene kan også gi grunnlag for innsigelse.

Vann er videre regulert gjennom flere ulike lovverk. For å lette arealplanarbeidet til kommunene er planretningslinjene supplert med en sjekkliste for hvordan vannmiljø kan ivaretas i arealplanleggingen. Det vises også til Direktoratgruppen for vannforvaltning sin veileder om [Vannmiljø i arealplanlegging](#).

1.5. Planer på regionalt nivå av betydning for vannforvaltningsarbeidet

Regionale planer og føringer

Det er utarbeidet regionale planer og fylkeskommunale strategier innenfor en rekke områder i vannregionen, herunder klima, folkehelse, friluftsliv, kulturminner, areal- og mobilitetsplanlegging, reiseliv, masseforflytning og vassdrag. Flere av de regionale planene vil direkte og indirekte ha betydning for ivaretagelse og mulig påvirkning på vannmiljø. Videre er arealregnskap et mulig virkemiddel innen arealplanlegging hvor fylkeskommunene er involvert. Det henvises til fylkeskommunenes nettsider for oversikt over regionale planer etc.

Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden

I 2021 vedtok regjeringen en femårig tiltaksplan for å bedre tilstanden for miljø og friluftsliv i Oslofjorden. En revidert plan skal vedtas i 2026. [Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv](#) inneholder flere innsatsområder og tiltak for å bedre miljøtilstanden i Oslofjorden og legge til rette for friluftsliv. Tiltaksplanen er ikke en del av vannforskriften og regional plan for vannforvaltning, men planene omfatter det samme arealet, belyser flere av de samme påvirkningene på vannmiljøet i ferskvann og kystvann, og samme typer av tiltak som må gjøres for å nå miljømålene. Oppfølgingen av planene må derfor ses i sammenheng. Tiltakene for å forbedre vannmiljøet i lokale bekker, elver og innsjøer vil også ha effekt nedstrøms, og være viktige for å bedre vannmiljøet i Oslofjorden.

1.6. Oppfølging og ansvar

Tiltaksprogrammet viser hvilke tiltak som trengs for å forebygge, forbedre eller gjenopprette miljøtilstanden der det er nødvendig. Videre beskriver handlingsprogrammet aktiviteter som skal gjennomføres for å følge opp innsatsområdene i vannforvaltningsplanen.

Nødvendige tiltak skal følges opp og gjennomføres slik at fastsatte miljømål kan nås innen den fristen som er satt i vannforvaltningsplanen.

Ansvar for å følge opp og gjennomføre tiltak følger av lovverket for hver sektormyndighet. Tiltak prioriteres ikke mellom sektorer, og hver sektor må prioritere ressurser og finansiere tiltak innenfor egne rammer.

Utsatt frist og behov for nye eller bedre virkemidler gir ikke grunnlag for utsettelse av tiltaksgjennomføring. I påvente av nye eller bedre virkemidler for gjennomføring av noen typer tiltak, må tiltak det er mulig å gjennomføre innenfor gjeldende regelverk og konsesjoner igangsettes. Det er også behov for nye, bedre og mer aktiv bruk av dagens virkemidler innen flere områder dersom vi skal nå miljømålene innen 2033, se kap. 8 om behov for virkemidler for å styrke gjennomføringen av vannforskriften.

Der ressurser likevel blir en begrensende faktor for tiltaksgjennomføring er det spesielt viktig at det gjøres prioriteringer innenfor eget ansvarsområde med tanke på rekkefølge, både geografisk (hvor begynner vi) og over tid (hva gjør vi først), se kap. 4.1 om Prioriteringer når tiltak skal gjennomføres. Dette gjelder ved både økonomiske og administrative ressursbegrensninger.

2. Planens geografiske virkeområde

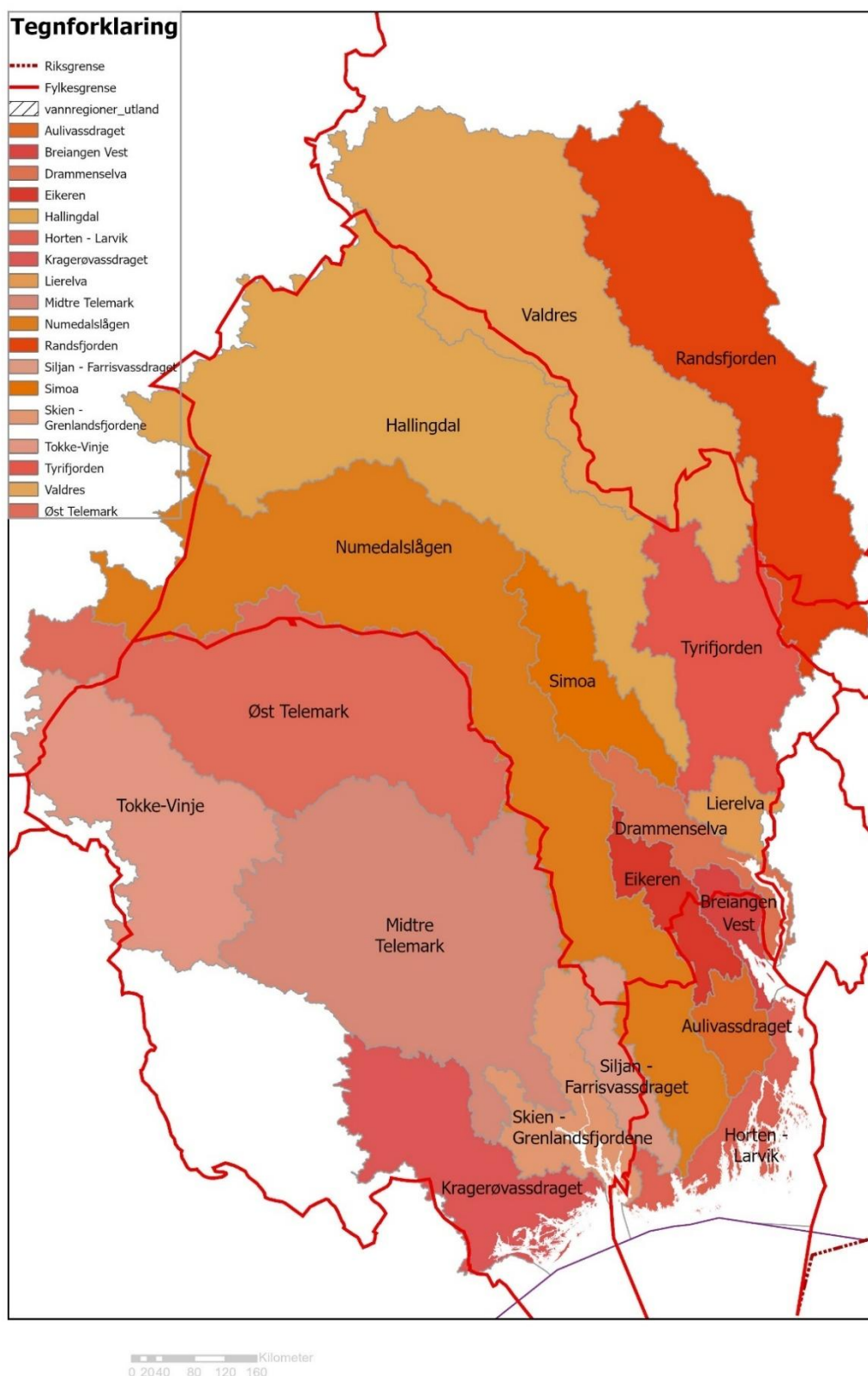
Helhetlig vannforvaltning forutsetter oversikt over vannregionens geografiske avgrensning basert på nedbørsfelt, med fordeling på elver, innsjøer, grunnvann og kystvann. Områder med særskilt beskyttelse, jf. vannforskriften, omtales spesielt.

2.1. Vannregionens geografiske avgrensning

Vannforskriften fastsetter miljømål for alt ferskvann og kystvann ut til en nautisk mil fra grunnlinjen. For målene knyttet til konsentrasjoner av miljøgifter og andre skadelige stoffer (kjemisk tilstand) gjelder forskriften i et utvidet område til 12 nautiske mil utenfor grunnlinjen. Planen omfatter områder tilsvarende vannforskriftens virkeområde.

Vest-Viken vannregion har i overkant av 750 000 innbyggere og omfatter et areal på rundt 39.000 km². Vannregionen dekker store deler av Telemark, hele Vestfold, det meste av Buskerud og deler av Innlandet og Akershus, se Figur 2. Mindre arealer i Vestland og Agder er også en del av vannregionen. Det er 64 kommuner som ligger helt eller delvis innenfor Vest-Viken vannregion.

Vannregionen, Figur 2, går fra høyfjell til kyst, og omfatter flere av de største vassdragene i Sør-Norge i tillegg til den vestlige delen av Oslofjorden. Vassdragene i regionen har opp gjennom tidene vært grunnlag for stor industrivirksomhet og vannkraftproduksjon. Videre har regionen et velutviklet landbruk, store befolkningssentra og viktige kommunikasjonsårer både til lands og til vanns. Dette er forhold som i ulik grad har påvirket både vassdragene og kystvannet.

Figur 2: Kart over vannregion Vest-Viken vannregion, med vannområder. Vest-Viken vannregion er delt inn i 18 vannområder, og omfatter Drammensvassdraget, Numedalslågen, Skiensvassdraget og Kragerøvassdraget, samt de kystnære vassdragene og sjøområdene fra Hurumhalvøya i øst til Kragerø i vest.

2.2. Vannområdene i vannregionen

Vest-Viken vannregion er inndelt i 18 vannområder, se Figur 2 og Tabell 2. Inndelingen i vannområder er gjort med utgangspunkt i nedbørsfelt, og følger ikke administrative grenser som fylkesgrenser eller kommunegrenser. Formålet med vannområdene er å etablere hensiktsmessige enheter for arbeidet hvor berørte aktører samarbeider for å gjennomføre sine oppgaver i henhold til vannforskriften.

Arbeidet i vannområdene er av stor betydning for vannforvaltningsarbeidet. Kommunene er her viktige samarbeidspartnere, med myndighet for drikkevann og avløp, overvannshåndtering, landbruksforvaltning, arealforvaltning og forurensning. Videre bidrar kommunene via vannområdesamarbeidet med viktig lokalkunnskap.

Tabell 2: Oversikt over vannområdene i Vest-Viken vannregion pr. mai 2026, med fylker og kommuner. Uthevet skrift viser hvilken fylkeskommune som har ansvar for å følge opp vannområdet i planprosessen.

Vannområde	Vannområde-koordinator / leder	Fylke	Hoved-kommuner	Randkommuner
Randsfjorden	Ja, 100%	Innlandet , Akershus, Buskerud	Etnedal, Søndre Land, Nordre Land, Gran, Jevnaker, Lunner	Nord-Aurdal, Sør-Fron, Gausdal, Øystre Slidre, Nord-Aurdal, Lillehammer, Gjøvik, Sør-Aurdal, Vestre Toten, Ringerike
Valdres	Ja, 50%	Innlandet , Buskerud	Sør-Aurdal, Nord-Aurdal, Vestre-Slidre, Øystre-Slidre, Vang	Ringerike, Søndre-Land, Nordre-Land, Etnedal, Flå, Nesbyen, Gol, Hemsedal
Hallingdal	Ja, 50%	Buskerud , Innlandet, Vestland	Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå, Krødsherad, Modum	Lærdal, Ulvik, Eidfjord, Vang, Nore-og Uvdal, Sigdal
Tyrifjorden	Ja, 50%	Buskerud , Innlandet, Akershus	Ringerike, Hole, Lier, Modum, Jevnaker	Flå, Krødsherad, Sigdal, Sør-Aurdal, Asker
Simoa	Ja, 40%	Buskerud	Sigdal, Modum	Krødsherad, Flå, Nore- og Uvdal, Rollag, Flesberg
Eikeren	Ja, 70%	Buskerud , Vestfold	Øvre Eiker, Holmestrand	Kongsberg, Tønsberg, Larvik, Drammen, Flesberg
Lierelva	Ja, 40%	Buskerud , Akershus	Lier	Drammen, Øvre Eiker, Modum, Asker

Vannområde	Vannområde-koordinator / leder	Fylke	Hoved-kommuner	Randkommuner
Drammenselva	Ja, 100%	Buskerud , Vestfold, Akershus	Drammen, Øvre Eiker, Asker, Lier	Modum, Sigdal, Flesberg, Holmestrand
Numedalslågen	Ja, 80%	Buskerud, Vestfold , Telemark, Vestland	Nore- og Uvdal, Rollag, Flesberg, Kongsberg, Larvik, Sandefjord	Eidfjord, Vinje, Tinn, Midt-Telemark, Siljan, Notodden, Skien, Hol, Ål, Nesbyen, Flå, Sigdal, Øvre Eiker, Holmestrand, Tønsberg
Breiangen Vest	Ja, 30%	Vestfold , Buskerud	Holmestrand, Drammen, Horten og Tønsberg	
Aulivassdraget	Ja, 50%	Vestfold	Holmestrand, Tønsberg, Sandefjord, Horten	Larvik
Horten-Larvik	Ja, 50%	Vestfold	Horten, Tønsberg, Færder, Sandefjord, Larvik	
Kragerø-vassdraget	Ja, 50%	Telemark , Agder	Bamble, Drangedal, Kragerø	Nissedal, Gjerstad, Nome, Kviteseid, Risør
Siljan-Farris-vassdraget	Ja, 50%	Telemark , Vestfold, Buskerud	Larvik, Porsgrunn, Siljan, Skien	Kongsberg, Skien
Skien-Grenlands-fjordene	Ja, 50%	Telemark , Vestfold	Larvik, Bamble, Skien, Porsgrunn	Siljan, Nome, Kongsberg, Drangedal, Midt-Telemark
Midtre Telemark	Ja, 100%	Telemark	Midt-Telemark, Hjartdal, Kviteseid, Nome, Notodden, Skien, Seljord, Tokke, Vinje	Drangedal, Tinn, Kongsberg
Aust-Telemark	Ja, 50%	Telemark , Vestland, Buskerud	Notodden, Tinn, Vinje,	Nore- og Uvdal, Rollag, Flesberg, Eidfjord Ullensvang, Hjartdal, Seljord
Tokke-Vinje	Ja, innleid tjeneste + kommune-kontakter	Telemark , Agder, Vestland	Tokke, Vinje,	Bykle, Odda, Ullensvang, Seljord

2.3. Vannforekomster i vannregionen

Vannområdene er inndelt i vannforekomster: elver og bekkefelt, innsjø, kyst og grunnvann. Totalt er det 4119 vannforekomster i Vest-Viken vannregion, og 570 av dem er sterkt modifiserte, se Tabell 3.

Tabell 3: Fordeling av vannforekomster i Vest-Viken vannregion, med angivelse av type, antall og samlet størrelse. Kilde: Vann-Nett, 4. september 2026.

Registrerte vannforekomster

VANNKATEGORI	ANTALL	SMVF	STØRRELSE
Elv	3 045	425	57 590,6 km
Grunnvann	154	0	377,02 km ²
Innsjø	839	142	2 006,93 km ²
Kystvann	81	3	1 362,38 km ²
Totalt	4 119	570	

2.4. Beskyttede områder i vannregionen

Et beskyttet område (vannforskriften § 16) er et geografisk avgrenset område beskyttet etter vedtak, forskrifter eller retningslinjer i samsvar med [Vedlegg IV](#) i vannforskriften. Beskyttelsen som disse områdene har, er begrunnet i hensynet til helse eller viktige naturverdier og går utover den generelle beskyttelsen som miljømålene i vannforskriften gir. Det innebærer at vannforekomster i et beskyttet område både skal oppfylle vannforskriftens miljømål og ivareta særlige hensyn knyttet til grunnlaget for beskyttelsen.

Særlige hensyn kan være verneformålet i et verneområde, særlige krav til vannkvalitet i drikkevannskilder eller badevann, eller begrensning på ulike former for inngrep. Dette legger føringer for ny aktivitet eller inngrep i beskyttede områder.

Beskyttede områder etter vannforskriften omfatter:

- Områder utpekt eller tiltenkt til uttak av drikkevann
- Områder utpekt til beskyttelse av økonomisk betydelige akvatiske arter
- Områder utpekt til rekreasjonsformål (badeplasser)
- Områder følsomme for næringsstoffer
- Områder utpekt til beskyttelse av habitater og arter

I Vest-Viken vannregion er det til sammen registrert 568 beskyttede områder, se Tabell 4. Av disse er 399 av områdene badevann og 143 drikkevann. Det ene beskyttede området etter avløpsdirektivet favner så å si hele vannregionen.

Register over beskyttede områder er tilgjengelig i Vann-Nett (kart, tabeller og faktaark). Der fremgår det om en vannforekomst inngår i ett eller flere beskyttede områder.

Lenke: Vannportalen- [Beskyttede områder \(drikkevann og badevann m.m.\) - Vannportalen.](#)

Tabell 4: Antall beskyttede områder og antall berørte vannforekomster per beskyttet område type. .

Kilde: Vannstatistikk 4. september 2026.

Antall beskyttede områder (Vest-Viken)

Nº	Beskyttet Område Type	Antall beskyttede områder	Antall vannforekomster
1	Drikkevann	143	168
2	Badevann	399	289
3	Annet	25	1000
4	Avløpsdirektivet	1	3934
Totalt		568	5391

3. Måloppnåelse og erfaringer fra forrige planperiode

Gapet mellom dagens tilstand og miljømålene gjør det nødvendig med målrettet innsats i kommende planperiode. Erfaringene fra tidligere planperioder gir grunnlag for å styrke prioriteringer, samarbeid og tiltak i neste planfase.

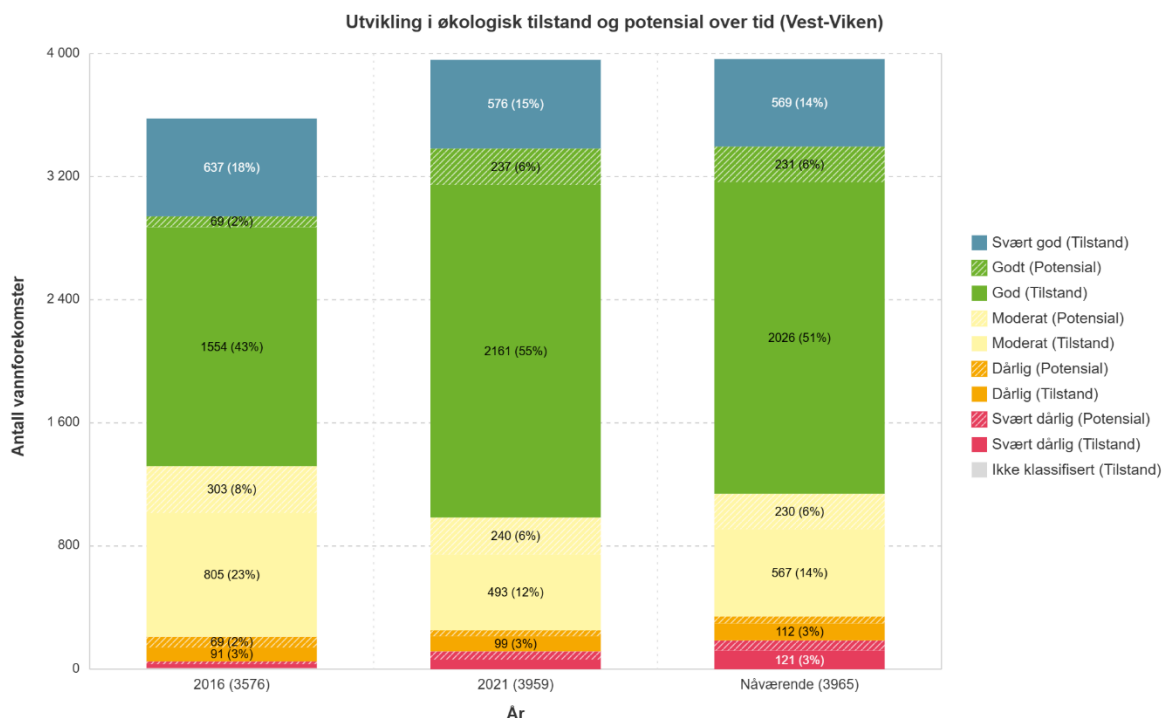
3.1. Måloppnåelse og utvikling i miljøtilstand

Ny kunnskap og nye overvåkingsresultater legges til grunn for vurderingen av forholdene i vann og vassdrag, og tilstandsklassifiseringen er avhengig av det kunnskapsgrunnlaget som er tilgjengelig. I flere av vannforekomstene i vannregionen finnes det lange overvåkingsserier som gir god oversikt over tilstanden og hvordan utviklingen har vært de siste årene. I andre vannforekomster har det vært liten eller ingen overvåking av vannmiljøet, og klassifiseringen av miljøtilstanden i disse har blitt vurdert ut fra påvirkningsanalyser og lokal kunnskap.

Figur 3 viser utviklingen i vannforekomstenes økologiske tilstand og potensial i Vest-Viken vannregion. Tallene er basert på rapporterte data fra 2016, 2021 og dagens tilstand i Vann-Nett. Det er ikke bare den reelle endringen i tilstand/potensiale over tid som vises. Siden 2016 har det vært endringer i både vannforekomstinndeling og -antall, og endringer i metode og tilstandsklassifisering. Derfor er ikke alle vannforekomster eller data direkte sammenlignbare mellom årene, og det er vanskelig å si noe om den faktiske endringen i en slik sammenstilling.

Fra 2021 til mai 2026 har andelen vannforekomster med moderat, dårlig og svært dårlig tilstand økt noe, og det er noen færre vannforekomster med god og svært god tilstand. Ved å se på utviklingen av miljøtilstanden på vannområdenivå kan det være lettere å se hvor tiltak har forbedret tilstanden i vannforekomstene¹. For noen vannforekomster er det bedre kunnskap om den faktiske tilstanden som har ført til endret klassifisering av miljøtilstanden.

¹ [Vannstatistikk · Vann-Nett](#)

Figur 3: Utvikling i tilstand/potensial fordelt på antall vannforekomster i Vest-Viken vannregion. Økt antall vannforekomster mellom planperiodene skyldes oppdatert vannforekomstinndeling. Kilde: Vannstatistikk 4, september 2026.

Miljøforbedrende tiltak har bedret miljøtilstanden i flere vannforekomster. Videre er det flere tiltak som er påbegynt, og som forventes å bidra til bedret miljøtilstand på sikt. Eksempler på slike tiltak i vannregionen gitt under.

Effektene av tiltak vil ofte komme gradvis, ettersom økosystemene trenger tid til å respondere når belastningene reduseres. Nye utfordringer kan svekke effekten av tiltak, blant annet klimaendringer (hyppigere styrtregn, flom, endrede smelteperioder) og endret arealbruk (økt utbygging uten tilstrekkelig hensyn til samlet belastning).

Eksempler på miljøforbedrende tiltak knyttet til vei:

- Utbedring av vandringshinder i Sogna/Bergfløtbekken i Lier. Anadrom fisk har nå mulighet til å passere under fylkesveien. Ferdigstilt høsten 2022.
- Kartlegging av fiskevandringshinder langs fylkesvei i Telemark er påbegynt. Ett konkret tiltak til utbedringer er foreslått.
- Telemark fylkeskommune har gjennomført risikovurdering av samtlige etter forurensingsloven og vil følge opp disse videre.

Eksempler på miljøforbedrende tiltak knyttet til landbruk og avløp

- Statsforvalterne har innført regionale miljøkrav i landbruket som skal redusere erosjon og avrenning av jord og næringsstoffer fra fulldyrka areal.
- Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus har gitt pålegg om rensing av nitrogen fra avløpsvann for tettbebyggelser større enn 10 000. Det samme gjelder for tettbebyggelser som har direkte utslipp til Oslofjorden.

Eksempler på miljøforbedrende tiltak knyttet til vannkraft

I Vest-Viken vannregion er flere store revisjonssaker blitt ferdigbehandlet i planperioden 2022-2027. Disse sakene omfatter mange av vannforekomstene i Vest-Viken, som er prioritert for tiltak som vil medføre krafttap (slipp av minstevannføring) for å nå miljømålene, i tråd med nasjonale føringer for vannkraft. Dette gjelder:

- Revisjon av konsesjonsvilkår for Uvdalsvassdraget, Uste- og Hallingdalsvassdraget og Hjartdøla er ferdigbehandlet.
- Revisjon av Seljordsvatnet og revisjon av Sundsbarmreguleringen ligger til behandling hos Energidepartementet.
- Det er blitt åpnet for revisjon av Randsfjorden, som forventes å bli ferdigbehandlet innen kommende planperiode.

Flere konsesjonsløse kraftverk har blitt innkalt til konsesjonsbehandling i nåværende planperiode:

- Fritzøe kraftverk, Eidet, Eidet I og Eidet II kraftverk er ferdig konsesjonsbehandlet.
- Skotfoss kraftverk ligger til behandling hos Energidepartementet.
- Det har blitt vedtatt å kalle inn flere kraftverk i Vest-Viken vannregion, inkludert kraftverkene i Randselva (Viulfoss, Askerudfoss, Kistefoss og Bergerfoss), blant annet for å bedre forholdene for storørret og elvemusling.

Videre har det blitt gitt pålegg om utredning av tiltak for reetablering av laks, samt opp- og nedvandring av anadrom fisk og ål forbi kraftverkene i Kragerøvassdraget.

3.2. Erfaringer fra forrige planperiode

I planperioden 2022-2027 har oppmerksomheten og bevisstheten om vannforskriftens krav og miljømålene for vannforekomstene økt både hos myndigheter og i samfunnet ellers. I utslippstillatelser og vedtak som berører vann, kommunale planer etter plan- og bygningsloven og i konsekvensutredninger, blir hensynet til vannmiljøet vurdert i langt større grad enn tidligere. Arbeidet for å beskytte vannmiljøet og unngå forringelse har dermed blitt bedre.

Det har kommet nye juridiske virkemidler innen eksempelvis jordbruk, med regionale miljøkrav og ny gjødselvarerforskrift, og gjeldende virkemidler innen avløp praktiseres strengere i flere områder. Det er gjennomført tiltak for å forbedre vannmiljøet innen flere sektorer, og omfanget av tiltak har økt i flere områder i vannregionen.

Samtidig ser vi at det tar lang tid å se effekten av tiltak i vannforekomster som har vært påvirket av menneskelig aktivitet i lang tid, og det er nødvendig å ha et langsiktig perspektiv for å se forbedringer. I de fleste sektorer gjennomføres det fortsatt ikke tilstrekkelig med tiltak for å forbedre vannmiljøet. I flere vannforekomster er det også komplekse påvirkningsbilder, og det er nødvendig med en større samordnet innsats fra flere sektorer for å nå miljømålene.

Den største utfordringen for å nå miljømålene er mangel på kompetanse, kapasitet og ressurser til å kunne gjennomføre tilstrekkelig med tiltak. Dette gjelder for flere av sektormyndighetene, og er spesielt utfordrende for kommunene. Kommunene har ansvar for mange av aktivitetene som fører til påvirkning på vannmiljøet, i tillegg til at kommunenes økonomi har blitt mer utfordrende mot slutten av planperioden.

Fylkesvei

Det er krevende økonomiske rammer for både kunnskapsinnhenting og tiltaksgjennomføring. Store og systematiske problemer, i tillegg til andre faktorer som må hensyntas, skaper målkonflikter.

Drikkevann

Mattilsynet har siden 01.05.2025 etablert to avdelinger nasjonalt, som jobber kun med tilsyn av drikkevann og besvaring av plansaker. Det avgis innsigelse til kommunale arealplaner og plansaker i de saker hvor Mattilsynet mener at vannkilder som benyttes som drikkevannskilder ikke er godt nok beskyttet. Vi ser at flere kommuner nå etablerer hensynssoner til nedslagsfelt/infiltrasjonsområde for alle kjente vannverk i kommunen. Det er behov for at kommunen forstår sitt ansvar for beskyttelse av drikkevannskilder. Hensynet til disse konkurrerer ofte med næringsinteresser som vindkraft, masseuttak og industri.

Statsforvalterne

Vannforskriften legger føringer for samfunnsutvikling i mange kommuner i vannregionen, fordi mange vannforekomster har lite eller ingen restkapasitet til nye utslipp eller fysiske påvirkninger og er i moderat eller dårligere tilstand. Dette gjør det vanskelig å tillate ny aktivitet, og Statsforvalteren har mye kommunedialog om temaet.

Statsforvalterne har erfart at det i løpet av den siste planperioden har blitt økt oppmerksomhet rundt vann, vassdrag og vannmiljø, blant annet i plansaker. Det er avgjørende at forholdet til vannforskriften avklares på plannivå.

Samtidig er kunnskapsgrunnlaget på enkelte områder fortsatt mangelfullt, og tilgjengelige ressurser påvirker oppfølging og gjennomføring av tiltak. Prosessen med å oppdatere vannforvaltningsplanene er i tillegg ressurskrevende i seg selv.

For å nå miljømålene er det viktig med et godt og oppdatert kunnskapsgrunnlag, samt økt gjennomføringsevne i tiltaksgjennomføringen. Dette forutsetter prioritering av oppfølgingstiltak, tilstrekkelig kapasitet og en effektiv prosess med oppdatering av vannforvaltningsplanene.

Tiltaksoppfølging og gjennomføringsgrad

Tiltaksprogrammet oppsummerer tiltak for å oppfylle miljømålene. De foreslåtte tiltakene i gjeldende tiltaksprogram (2022 – 2027) følges opp av den myndigheten som har lovverk eller andre virkemidler (virkemiddeleier). Opplysninger om tiltakene finnes i Vann-nett. Status for tiltaksgjennomføring i Vest-Viken vannregion er vist i Figur 4.

Figur 4: Status for gjennomføring av tiltak, fordelt på virkemiddeleier, i Vest-Viken vannregion. Kilde: Vannstatistikk 4. september 2026.

I planperioden 2022-2027 var det foreslått flest tiltak (ca. 64 % av totalt antall tiltak) innenfor kommunenes ansvarsområde. Av kommunens tiltak er nesten 62 % av de foreslåtte tiltakene enten ferdige eller pågår, og 6 % er under behandling. Dette viser at det er god aktivitet i kommunene for å gjennomføre nødvendige tiltak.

Statsforvalteren har ansvar for litt over 20 % av de foreslåtte tiltakene. Av disse er ca. 49 % enten ferdige eller pågår, og ca. 9 % er under behandling. Miljødirektoratet, NVE og Landbruksdirektoratet har vider foreslått henholdsvis ca. 8 %, 3 % og 2 % av tiltakene i vannregionen. Av totalt antall foreslåtte tiltak i vannregionen har øvrige myndigheter foreslått rundt 1 % eller færre tiltak innen sine ansvarsområder. Noen av myndighetene har gjennomført eller igangsatt tiltak, mens andre ikke har gjort det.

I tillegg til de tiltakene som ble foreslått av myndighetene i tiltaksprogrammet for 2022-2027, er det flere myndigheter som gjennomfører tiltak for å redusere påvirkning på vannmiljøet innen egne ansvarsområder som ikke er lagt inn i Vann-Nett. Tiltaksgjennomføringen er derfor større enn det som vises i Vann-Nett.

4. Prioriteringer i vannregionen 2028-2033

Dette kapitlet beskriver vannregionens prioriteringer og innsatsområder for 2028–2033, for å bedre vannmiljøet. Prioriteringene bygger på planprogrammet, erfaringer fra forrige periode og ambisjonsnivået gitt i nasjonale føringer. Prioriteringene er utviklet i vannregionutvalget gjennom regionale samhandlingsmøter.

Helhetlig og økosystembasert vannforvaltning krever sektorovergripende arbeid og samordning. Det er derfor avgjørende at den enkelte kommune og sektormyndighet arbeider forebyggende og bidrar aktivt til dialog og samarbeid på tvers av kommune- og sektorgrenser.

4.1. Prioriteringer når tiltak skal gjennomføres

Prioritering av tiltak handler primært om fordeling av tiltakene geografisk (hvor begynner vi) og over tid (hva gjør vi først). Sektorene har en viktig rolle i å prioritere rekkefølgen av egne tiltak og ta stilling til måloppnåelsen. Hver sektor må ta sin del av ansvaret, og prioritering handler som hovedregel ikke om å sette tiltak i ulike sektorer opp imot hverandre.

Følgende typer vannforekomster fremheves som viktige å prioritere ved gjennomføring av tiltak:

- Vannforekomster med verdifulle og truede arter (les mer på [Miljodirektoratet.no](https://miljodirektoratet.no))
- Vannforekomster med utvalgte og sårbare naturtyper (les mer på [Miljodirektoratet.no](https://miljodirektoratet.no))
- Drikkevannskilder som krever særskilt beskyttelse
- Vannforekomster med særskilte brukerinteresser for allmennheten

I flere vassdrag vil det være oppstrøms-nedstrøms problematikk. Det er derfor behov for å se større områder i sammenheng når tiltak skal prioriteres. For noen vannforekomster kan gjennomføring av tiltak oppstrøms være svært viktig for å nå miljømålene.

4.2. Innsatsområder i planperioden

Dette delkapitlet inneholder sektorovergripende innsatsområder som er viktige for hele vannregionen. De fleste innsatsområdene er følger kap. 3 i vedtatt planprogram, hvor det er enighet om at temaene skal gis ekstra oppmerksomhet i kommende planperiode.

4.2.1. Samordning og samarbeid

For å nå miljømålene er det nødvendig at alle bidrar. God dialog, samordning og samarbeid mellom sektorer/aktører gir et bedre kunnskapsgrunnlag og kan påvirke prioriteringer og samhandling knyttet til tiltaksgjennomføring. Dette er spesielt aktuelt der flere sektorer/aktører påvirker vannmiljøet og ved tverrsektorielle utfordringer. Videre vil et godt samarbeid innad og på tvers av vannområder kunne bidra til deling av kunnskap og erfaringer, noe som spesielt

kommunene kan dra nytte av. Det er ønskelig å forsterke og videreføre dagens samarbeid, for å forbedre og hente ut de positive effektene økt samordning og samarbeid kan gi.

4.2.2. Veiledning og oppfølging av vannområder

Vannområdene er kommunes arena. Det lokale arbeidet i vannområdene og kommunene er svært viktig for tiltaksgjennomføring og innhenting av lokal og erfaringsbasert kunnskap, samtidig som det muliggjør lokal forankring og medvirkning av vannforvaltningsarbeidet.

Veiledning og oppfølging av vannområdene og de kommunale ansvarsområdene er et kontinuerlig arbeid som skal videreføres og styrkes.

4.2.3. Miljøtilstand i Oslofjorden

Miljøtilstanden i Oslofjorden er under sterkt press, og oppfølging av vannforvaltningsplanen har stor betydning for å nå miljømålene for Oslofjorden. All innsats og alle gjennomførte tiltak for å nå målene for vannforekomstene i Oslofjordens nedbørfelt, er derfor også en innsats for å forbedre vannmiljøet i fjorden. Dette gjelder spesielt tiltak innen landbruk og avløp som bidrar til å redusere fosfor- og nitrogentilførsler. Det samme er tilfellet for tiltak som reduserer miljøgifter og andre forurensende stoffer, samt plastforsøpling.

Vannforvaltningsplanen skal bidra til en koordinert og styrket innsats, og oppfølgingen ses i sammenheng med tiltaksplanen for Oslofjorden. I denne sammenheng er det viktig med et tett samarbeid mellom vannregionene i nedbørsfeltet.

4.2.4. Arealforvaltning

Vannmiljøet er et viktig hensyn som skal ivaretas i areal- og samfunnsplanleggingen. I alle former for arealplanlegging vil påvirkning på vann og håndtering av vann være et tema som må vurderes i planarbeidet. Forebyggende arbeid for å bevare et godt vannmiljø gjennom planlegging er den billigste og mest effektive måten å sikre bærekraftig forvaltning av vannressursene på kort og lang sikt. Det samme gjelder klimatilpasning, hvor forebygging kan skje ved å avsette arealer til flomsoner, elveløp og naturbaserte løsninger. Helhetlige plangrep kan også bidra til å utbedre og fjerne eldre påvirkninger på vannmiljøet. Arealplanlegging er derfor et viktig virkemiddel for å nå målene i vannforvaltningsplanene. Manglende ivaretagelse av vannmiljøet i kommunale planer vil påvirke måloppnåelsen.

Vannforvaltningsplanen inneholder retningslinjer som skal legges til grunn for kommunal, regional og statlig planlegging og arealforvaltning, jf. plan- og bygningsloven § 8-2 og vannforskriften § 29. Se kap. 1.4 og [vedlegg 4](#).

4.2.5. Klimatilpasning

Klimaendringene øker sannsynligheten for ekstremvær og naturfare. Det blir utfordringer knyttet til både for mye og for lite vann. Vi må særlig forberede oss på mer styrtregn og overvann, flere og større regnflommer, høyere havnivå og flere jord- flom- og sørpeskred. Det er et nasjonalt mål at samfunnet skal gjennomføre omfattende tiltak for å øke samfunnssikkerheten og begrense skadeomfanget som følge av klimaendringene. Klimaendringer kan også forsterke utfordringer og påvirkninger, f.eks. forurensning og forsøpling, på vannmiljøet. Klimatilpasning skal bidra til å beskytte vannmiljøet, men det er også en risiko for at klimatilpasningstiltak kan medføre negative påvirkninger på økologisk og kjemisk tilstand i vann.

Naturen har en selvstendig evne til å redusere effektene av klimaendringer, og det er viktig at dette utnyttes. Naturbaserte løsninger gir positive tilleggseffekter for naturmangfold, nærmiljø og folkehelse, og må prioriteres sterkere i klimatilpasningsarbeidet. Vassdrag bør derfor i størst mulig grad gis tilstrekkelig med plass, slik at nærliggende areal tåler flomlegging. Slike arealer kan være av stor betydning for lokalt friluftsliv og rekreasjon, samtidig som en funksjonell kantvegetasjon er bra for natur og vannmiljø.

For å ivareta og beskytte eksisterende bebyggelse og infrastruktur mot flom, vil det ofte være behov for klimatilpasningstiltak som kan medføre fysiske og tekniske inngrep i vassdrag og langs kysten. I disse tilfellene skal naturbaserte løsninger vurderes, og vassdrag bør gis så stor plass som mulig. Restaurering og åpning av lukkede bekker kan være gode klimatilpasningstiltak. Arealplanlegging er et viktig virkemiddel for valg av gode og robuste løsninger for klimatilpasning, slik at både eksisterende bebyggelse og infrastruktur og vannmiljøet i vassdragene ivaretas. Det er viktig at naturlige flomveier ikke bygges ned, og at andelen tette overflater ikke øker ved utbygging.

4.2.6. Naturverdier og naturtjenester

I tidligere planperioder har det vært begrenset oppmerksomhet om flere naturverdier og naturtjenester som vannet har og gir. I arbeidet med å beskytte og forbedre vannmiljøet, bør flere av disse få større oppmerksomhet. Dette er relevant både i arealplanleggingen og når tiltak i vannforvaltningen skal planlegges og gjennomføres. Det er også knyttet til de beskyttede områdene i vannforskriften (§ 16 og vedlegg IV).

Viktige naturverdier og naturtjenester er blant annet:

- Truede ferskvannsnaturtyper (for eksempel elvedelta og kalksjøer) og arter (for eksempel elvemusling, edelkreps, storørret og ål)
- Nasjonale laksefjorder og laksevassdrag, som omfatter Svennerbassenget (Telemarkskysten og deler av Vestfoldkysten) og Numedalslågen (områder utpekt til beskyttelse av økonomisk betydelige akvatiske arter).
- Verneplan for vassdrag, og vannforekomster i verneområder
- Kantsoner langs vann og vassdrag
- Drikkevann
- Friluftsliv / rekreasjon

4.2.7. Restaurering av vann, vassdrag og kystvann

Restaurering er et viktig tiltak for å forbedre tilstanden i flere vann, vassdrag og kystvannforekomster som er påvirket av menneskelig aktivitet. Eksempler på gjennomførte restaureringstiltak er habitatforbedrende tiltak som å legge ut gytegrus, planting av trær i kantsonen langs vassdrag, fjerning av vandringshindre og åpning av lukkede bekker. Det er nødvendig å forsterke innsatsen for å restaurere vannrelaterte økosystemer.

Økt samarbeid om restaurering mellom ulike sektorer og aktører kan bidra til dette. Hvis myndighetene kan bruke sine virkemidler og budsjetter i fellesskap, er potensialet for gode resultater større. For å få til dette vil det være viktig å se tiltaksoppfølging etter vannforvaltningsplanen i sammenheng med den kommende nasjonale handlingsplanen for restaurering av vassdrag og tiltaksplan for Oslofjorden.

4.2.8. Formidling og kommunikasjon

Det er nødvendig å jobbe mer med formidling og kommunikasjon i vannforvaltningsarbeidet. Dette er viktig for å øke bevisstheten om betydningen av godt vannmiljø, og for å skape eierskap og forståelse for tiltaksgjennomføring. De gode historiene om alt det viktige arbeidet som gjennomføres bør deles, slik at de kan bidra til inspirasjon og ytterligere tiltaksgjennomføring.

4.2.9. Forskning og ny teknologi

Det kommer stadig ny kunnskap gjennom forskning, og teknologiutviklingen går raskt. I arbeidet mot å oppnå miljømålene må myndighetene holde seg oppdaterte, og bli flinkere til å ta ny kunnskap og teknologi i bruk.

4.3. Prioriteringer for restaurering av vassdrag

Den [nasjonale strategien for restaurering av vassdrag](#) (2021-2030) retter oppmerksomheten mot å forsterke innsatsen for restaurering av fysiske inngrep i vassdrag. Det foreslås en felles, overordnet prioritering av vassdrag med særlig fokus på vernebestemmelser, vassdrag prioritert i regionale planer for vannforvaltning, samt vassdrag med stor betydning for naturmangfold, friluftsliv og klimatilpasning. Restaurering av vann, vassdrag og kystvann er også et eget innsatsområde i vannregionen.

Med bakgrunn i ovennevnte vurderer Vest-Viken vannregion å ta inn regionale prioriteringer for restaurering av vassdrag i vannforvaltningsplanen for 2028-2033. Prioriteringene vil baseres på innspill fra denne høringsperioden og kjent kunnskap.

4.4. Regulerte vassdrag med miljømål som kan medføre krafttap

For å balansere hensynet til miljøforbedring og vannkraftproduksjon, setter nasjonale føringer rammer for prioritering av miljømål med tiltak i vannkraftsektoren. Nye miljømål som kan medføre krafttap må begrunnes spesielt, og ha dokumentert god kost-nytte (jf. tilråding og godkjenning av miljømål i 2022).

I Vest-Viken vannregion er flere vassdrag godkjent for dette i tidligere planperioder. For planperioden 2028-2033 har det vært en prosess om hvilke nye vassdrag som skal prioriteres med miljømål som medfører krafttap. Aktuelle tiltak her, som kan medføre krafttap, kan være tiltak som minstevannføring, miljøtilpasset driftsvannføring eller vannslipp til fiskevandringssløsninger.

Vassdragene hvor det er prioritert miljømål som kan medføre krafttap i Vest-Viken vannregion er oppsummert i Tabell 5. En oversikt over hvilke vannforekomster dette gjelder for ligger i [vedlegg 2](#), sammen med en utdypende begrunnelse for prioriteringer og vurderinger av kost-nytte. Det er ikke foreslått å prioritere ned noen vassdrag fra planperioden 2022-2027. Dette betyr at vassdrag som ikke er videreført fra denne planperioden er ferdigbehandlet, eller forventes ferdigbehandlet før 2028. Sistnevnte gjelder for Seljordsvassdraget, Skotfoss og Eidet-kraftverkene og Aurdalsfjord.

*Tabell 5: Vassdrag med prioriterte miljømål som kan medføre krafttap. *kryss = nytt vassdrag prioritert siden forrige plan. ** sjablongmessig estimat.*

Vassdrag/ Kraftverk	Prioritering 2028-2033*	Kort begrunnelse	Krafttap**
Snarumselva		- Se godkjenning 2016 og 2022	5-20 GWh
Kragerø- vassdraget		- Se godkjenning 2022	0-5 GWh pr/kraftverk
Randselva	X	- Barrierer og vannføringsvariasjoner påvirker storørret.	0-5 GWh pr/kraftverk
Lomsdalselva	X	- Vandringshinder langt nede på gyttestrekning for storørret.	0-5 GWh

4.5. Prioritering av kunnskapsinnhenting i regulerte vassdrag med og uten konsesjon

Energidepartementet og Klima- og miljødepartementet arbeider med en forskrift om standardvilkår som kan brukes uavhengig av om anlegg har konsesjon eller ikke. Forskriften er tenkt å forenkle prosessen med å pålegge tiltak som i dag forutsetter standardvilkår i konsesjonen, slik at myndighetene kan gi direkte pålegg om miljøforbedrende tiltak uten å gå veien om revisjon og innkalling til konsesjonsbehandling. Dette vil også gjelde for kunnskapsinnhenting. Forskriften er planlagt ferdigstilt før planperioden 2028-2033.

For konsesjonsløse kraftverk i Hoppestadelva, Eidselva og Geithusfoss i Drammenselva er det ønskelig at disse gis prioritet med tanke på kunnskapsinnhenting, for å avklare tiltaksbehov og kost-nytte nærmere. Det samme er tilfelle for dam ved Vikerfoss. Se Tabell 6.

For Hoppestadelva er det spesielt ønskelig med ytterligere informasjon om historiske vandringsforhold for anadrom fisk og ål, for vassdragsstrekningene som i dag er påvirket av de konsesjonsløse kraftverkene Fossum og Aas. Slik informasjon kan medføre at Hoppestadelva vurderes som vassdrag med prioriterte miljømål som kan medføre krafttap for planperioden 2028-2033.

Tabell 6: Konsesjonsløse kraftverk og dam som bør prioriteres med tanke på kunnskapsinnhenting.

Kraftverk / Dam	Kort begrunnelse
Fossum og Aas	- Påvirkning på gyteområder for laks og sjørørret - Vandringshinder for laks og sjørørret - Oppvekstområder for ål oppstrøms kraftverkene - Behov for mer kunnskap om elvemusling i Hoppestadelva, inklusive vertsfisk
Aall-Ulefoss, Vrangfoss, Eidsfoss og Ulefoss	- Påvirkning på opp- og nedvandring for storørret, laks og ål.
Geithusfoss kraftverk og dam ved Vikerfoss	- Storørrestamme av svært stor verdi, og den siste i landet som gyter i utløpsos - Endra og modifisert bunn oppstrøms kraftverket og dammen og som trolig påvirker gytemuligheter for storørreten - Annen påvirkning på gyteområder for storørret

5. Kunnskapsgrunnlag for miljøtilstand og påvirkninger

Et bredt kunnskapsgrunnlag ligger til grunn for vurdering av miljøtilstand og påvirkninger i vannforekomstene. Overvåking, kartlegging og informasjon fra de ulike myndighetene gjør det mulig å vurdere hvordan inngrep og aktiviteter påvirker vannmiljøet, og danner grunnlaget for vurdering av miljømål og tiltak fremover.

5.1. Innhenting og vurdering av kunnskapsgrunnlaget – overvåkingsprogrammer i regionen

Metoder og datakilder

Kunnskap samles inn gjennom overvåking, undersøkelser, fjernmåling og faglige vurderinger. Der det finnes lite data, vurderes miljøtilstanden ved hjelp av modeller, data fra sammenlignbare vannforekomster, påvirkningsanalyser og/eller lokal kunnskap.

Nasjonale overvåkingsprogrammer dekker både upåvirkede områder (referanse) og påvirkede områder som til sammen gir et helhetlig bilde. Myndighetene innhenter også informasjon om miljøpåvirkning fra virksomheter gjennom krav om overvåking og konsekvensutredninger. Slike data registreres i [fagsystemet Vannmiljø](#).

[Vann-Nett](#) er den nasjonale kunnskapsbasen for vannmiljø. Den viser egenskaper, avgrensning, klassifisering og presisjonsnivå per vannforekomst, og benyttes i rapportering og oppfølging.

I gjeldene planperiode er kunnskapsgrunnlaget styrket. Det er gjennomført overvåking i flere vannforekomster, og tidsseriene på eksisterende overvåking har blitt lenger. Tidsseriene gjør det mulig å se utvikling i miljøtilstand over tid.

Stabil tilstedeværelse av vannområdekoordinatorer bidrar til god lokal kunnskap om vannforekomstene og sikrer at vannmiljø i større grad ivaretas i forvaltningen. Sammenslåingen av statsforvalterembeter har ført til mer enhetlig forvaltning, bedre samarbeid på tvers av fylker og mer robust kompetanse.

Rapporten *Utredning av behovet for å redusere tilførslene av nitrogen til Ytre Oslofjord*² fra 2022 har benyttet TEOTIL-modellen til å beregne tilførslene av nitrogen fra land til kystvannsforekomstene, og konkluderer med at tilførslene av nitrogen må reduseres for å kunne oppnå miljømålene om god tilstand i vannforekomstene i Oslofjorden og sidefjordene.

² [Utredning av behovet for å redusere tilførslene av nitrogen til Ytre Oslofjord - miljodirektoratet.no](#)

I 2026 ble rapporten *Modellering av Oslofjorden: Scenarier med redusert menneskelig belastning for å oppnå god økologisk tilstand*³ publisert. Ved hjelp av forskjellige modeller har forskere regnet på hvor mye tilførsler av næringsalter, partikler og organisk stoff må reduseres til Oslofjorden. Rapporten konkluderer med at allerede gjennomførte eller vedtatte tiltak har effekt, men at ytterligere tiltak må gjennomføres for å nå miljømålene om god økologisk tilstand i vannforekomstene i Oslofjorden.

For arealene som drenerer til Drammensvassdraget og Numedalslågen er det utarbeidet en rapport om beregning av næringsstoffavrenning, inkludert kilderegnskap⁴. Tilsvarende er gjort for vannområdene Horten-Larvik og Aulivassdraget, og under utarbeidelse for vannområde Breianger Vest i Vestfold og vannområdene i Telemark i løpet av 2026. Kilderegnskapene er en faglig beregning av hvor mye næringsstoffer som tilføres vassdrag og fjorder, hvilke sektorer som står for bidragene, geografisk fordeling og utvikling over tid. Kunnskapsgrunnlaget brukes i forvaltningen til å prioritere tiltak og vurdere miljømålene i vannforekomstene.

Regional oversikt over overvåkningsprogrammer

I det følgende kapittelet gis en helhetlig oversikt over overvåkingen i vannregionen. Dette er en sammenstilling av flere overvåkningsprogrammer og viser dagens pågående overvåking i vannregionen som skal videreføres i kommende planperiode (2028-33). Overvåking som planlegges eller ønskes igangsatt i løpet av planperioden inngår også i den grad man har oversikt. Dette betyr at det kan oppstå endringer angående enkeltprogrammer i løpet av planperioden.

Oversikten over regionale overvåkningsprogrammer er utarbeidet av Statsforvalterne med innspill fra blant annet Miljødirektoratet (basisovervåkingen), vannregionmyndigheten og andre sektormyndigheter.

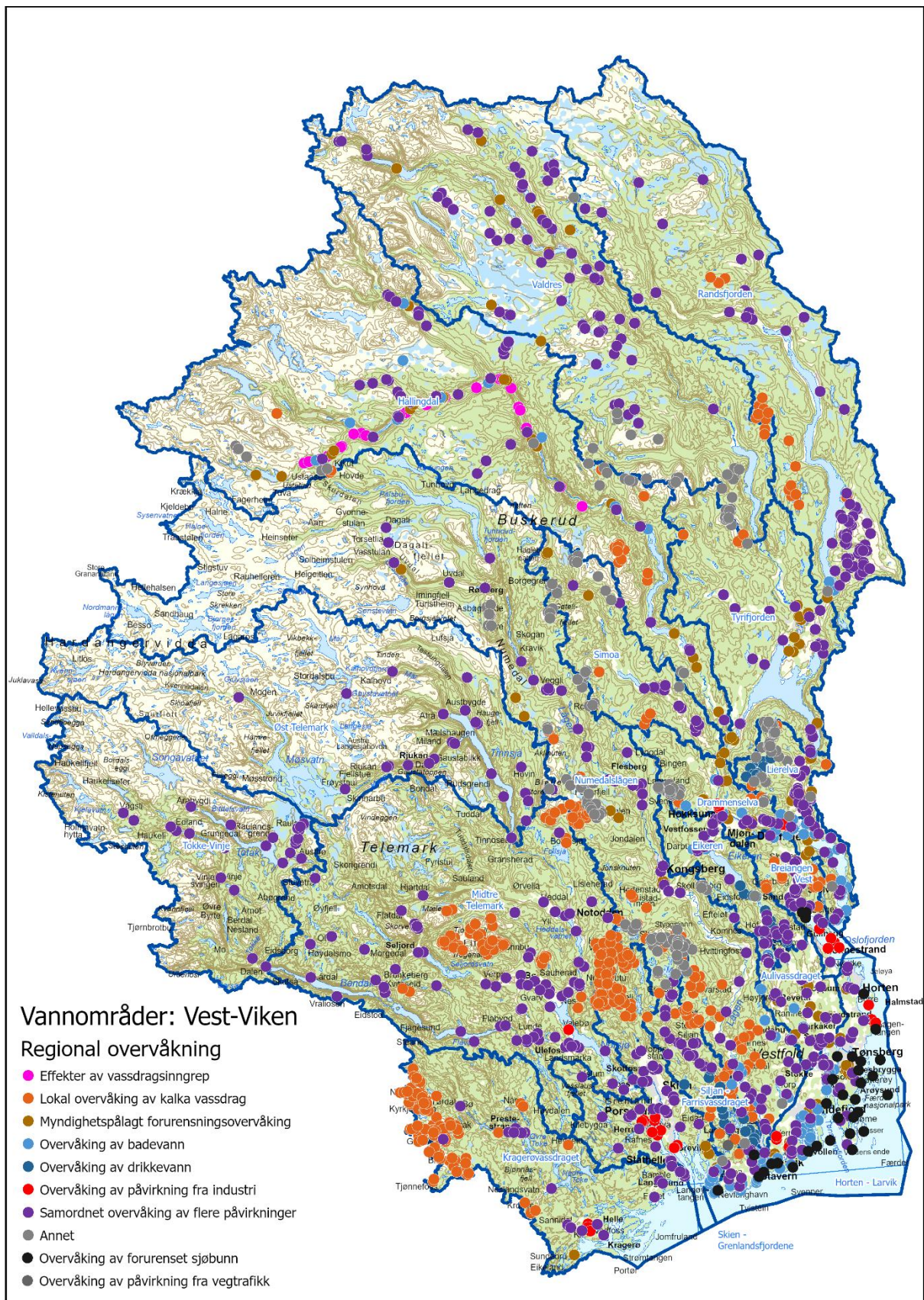
Kartet i Figur 5 viser en oversikt over den pågående overvåkningsaktiviteten innenfor vannregionen ved planperiodens begynnelse, fordelt på basisovervåking og tiltaksorientert overvåking. Myndighetspålagt overvåking inngår i den tiltaksorienterte og vises også i kartet, men med egen farge. Grunnvannsovervåking vises også.

Overvåkningsprogrammet beskrives mer detaljert i [vedlegg 3](#).

Les mer om overvåking på [Vannportalen - Overvåking](#).

³ [Modellering av Oslofjorden: Scenarier med redusert menneskelig belastning for å oppnå god økologisk tilstand - miljodirektoratet.no](#)

⁴ [NIBIO RAPPORT 2025 11 2.pdf](#),

Figur 5: Kart med overvåkingsstasjonene i Vest-Viken vannregion. Kilde: Vannmiljø, mai 2026.

Inndeling av vannforekomster og vanntyper

Vannforekomster avgrenses innen et nedbørsfelt og skal ha samme vanntype og miljøtilstand. Vanntype defineres ved naturlige fysiske og kjemiske egenskaper, som har betydning for hvor sårbar den er for påvirkninger. Vann-Nett viser avgrensning, egenskaper og tilstand i vannforekomstene.

Vannforekomster med samme vanntype har like geografiske, fysiske og kjemiske forhold som representerer lignende leveområder, og har gjerne lignende biologi. Ved å identifisere vanntypen til en vannforekomst kan en derfor anta hvilke biologiske referanseforhold vannforekomsten har. Biologiske forhold i én vanntype forventes å skille seg vesentlig fra en annen, og sårbarheten for ulike påvirkninger varierer mellom ulike vanntyper. For eksempel vil kalkfattige elver og innsjøer være mer sårbare for effekten av sur nedbør enn mer kalkrike vanntyper. Videre kan det i kalkfattig og klart vann forventes forskjellig sammensetning og mengde av dyr og planter enn i kalkrike eller mer humøse vann

De fleste elvene i vannregionen er kalkfattige eller svært kalkfattige, og har liten turbiditet. Antall humøse elver er litt større enn antall klare elver. Elvene har hovedsakelig små eller middels nedbørsfelt. Omtrent halvparten av elvevannforekomstene ligger i skog, mens resten er fordelt på lavland og fjellet.

De fleste innsjøene i vannregionen er kalkfattige eller svært kalkfattig, har små til middels store nedbørsfelt og ligger i skog eller lavlandet. Innsjøene har liten turbiditet. Videre er de fleste innsjøene klare eller humøse.

Alle kystvannforekomstene er i økoregion Skagerak. De fleste har høy salinitet og er ikke eksponert for bølger. Forskjellen i tidevannsnivå er liten, og strømhastigheten er stort sett moderat.

5.2. Miljøtilstand i vannforekomstene

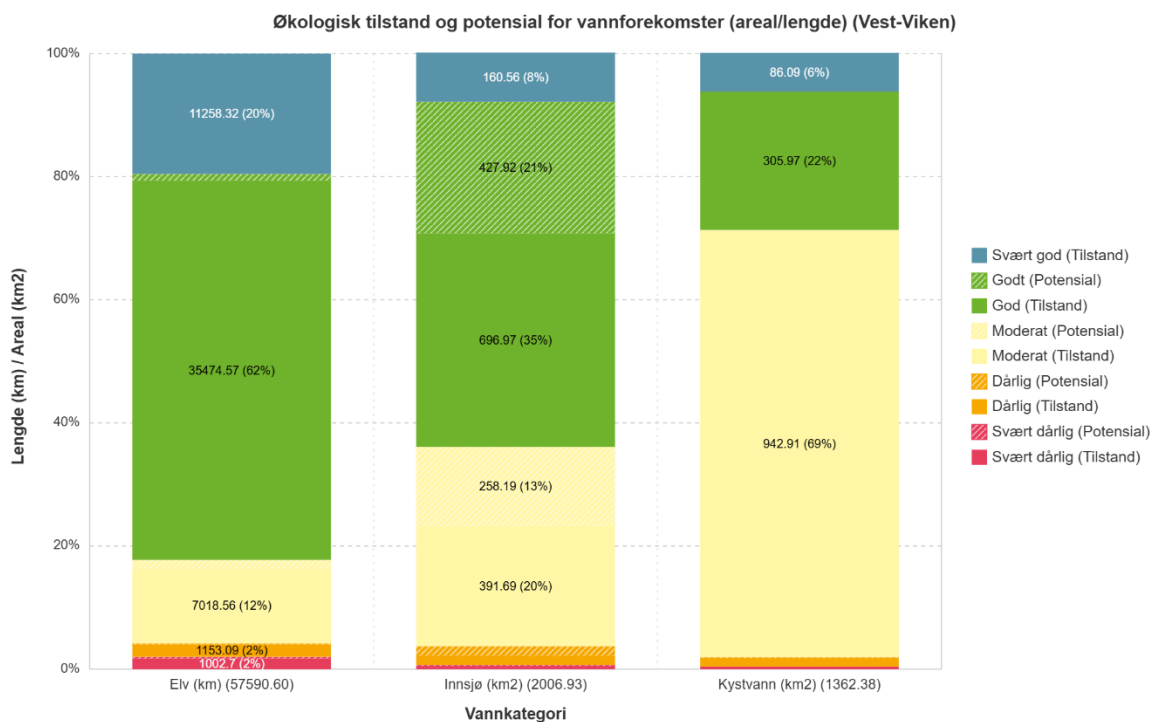
Miljøtilstanden viser i hvilken grad en vannforekomst er påvirket av menneskelig aktivitet sammenlignet med tilstanden ved tilnærmet uberørte forhold (referansetilstanden). Informasjon om miljøtilstanden i vannforekomstene ligger i Vann-Nett. Statsforvalterne har ansvar for å klassifisere miljøtilstand og vurdere effekten av menneskeskapt påvirkning i samarbeid med berørte myndigheter.

Økologisk tilstand og økologisk potensial

Økologisk tilstand vurderes ut fra tilstanden til vannlevende dyr og planter og leveområdene deres, basert på ulike [kvalitetslementer](#) (for eksempel fisk, planteplankton, bunndyr m.fl.). Økologisk tilstand klassifiseres i fem tilstandsklasser fra svært god til svært dårlig etter hvor negativt påvirket vannmiljøet er av menneskelig aktivitet eller inngrep.

Sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF), er vannforekomster der samfunnsnyttig aktivitet har endret fysiske forhold slik at god tilstand ikke er mulig uten at det går vesentlig ut over formålet. For disse vannforekomstene vurderes det økologiske potensialet. Godt økologisk potensial (GØP) er et mål på hvilke forhold som kan oppnås med tiltak som ikke vesentlig reduserer samfunnsnyttien. Minimumskrav inkluderer bl.a. tilstrekkelig vanndekke og sikre gyte-/vandringsforhold.

I vannregion har over 82 % av elve- og bekkestrekninger god eller svært god økologisk tilstand eller godt potensial, se Figur 6. Tilsvarende har 64 % av innsjøareal og nærmere 29 % av kystarealet god økologisk tilstand eller godt potensial. For disse vannforekomstene vil miljømålene sikre beskyttelse slik at tilstanden forblir god eller svært god. De gjenstående vannforekomstene i vannregionen har moderat til svært dårlig økologisk tilstand eller potensial. Av disse er 186 vannforekomster definert som svært dårlig.

Figur 6: Økologisk tilstand for elver, innsjøer og kystvann i Vest-Viken vannregion, vist som lengde (km) og areal (km²). Feltene med skravur viser økologisk potensial for de sterkt modifiserte vannforekomstene (SMVF), dvs. den miljøtilstanden det er mulig å nå med miljøforbedrende tiltak som ikke går vesentlig ut over den samfunnsnyttige aktiviteten. Kilde: Vannstatistikk 4. september 2026.

Kommende endring i klassifiseringssystemet

Endringer i vanndirektivet medfører at vannregionspesifikke stoffer, som i dag klassifiseres som en del av økologisk tilstand skal overføres til klassifisering av kjemisk tilstand. Overføringen forventes å skje i desember 2027. Les mer om endringen på Vannportalen her: [Vannregionspesifikke stoffer skal inngå i klassifisering av kjemisk tilstand - Vannportalen](#)

Kvantitativ tilstand i grunnvann

God kvantitativ tilstand betyr at uttaket av vann fra grunnvannsforekomster ikke er større enn tilførselen av nytt grunnvann eller gir økt saltvannsinntrengning. I vannregionen har alle grunnvannsforekomster god kvantitativ tilstand.

Kjemisk tilstand i elv, innsjø, kystvann og grunnvann

Kjemisk tilstand fastsettes ut fra konsentrasjoner av prioriterte miljøgifter. Vannforekomster uten nødvendige data klassifiseres ikke. God kjemisk tilstand innebærer at grenseverdier ikke overskrides i vann, sedimenter eller biota.

Kjemisk tilstand for vannforekomstene i vannregionen er vist i Tabell 7. I vannregionen har litt over 6 % av elv- og innsjøforekomstene god kjemisk tilstand. Litt over 2% og 4 % av henholdsvis elv- og innsjøforekomstene har dårlig kjemisk tilstand. For grunnvann har nesten 80% av vannforekomstene god kjemisk tilstand. Tilstanden er verst for kystvann hvor det er litt under 4 % av vannforekomstene som har god kjemisk tilstand, mens litt over 70 % har dårlig kjemisk tilstand. Andelen vannforekomster som ikke er klassifisert er på henholdsvis 26 % og 20 % for kystvann og grunnvann, og høyest for elv- og innsjøforekomstene på rundt 90 %.

Tabell 7: Kjemisk tilstand oppgitt i antall vannforekomster fordelt på vannkategori. Kilde: Vannstatistikk 4. september 2026.

Kjemisk tilstand i vannforekomstene, fordelt på vannkategori (Vest-Viken)								
	Elv		Innsjø		Grunnvann		Kystvann	
God	188	6.17%	54	6.44%	123	79.87%	3	3.70%
Dårlig	70	2.30%	34	4.05%	0		57	70.37%
Ikke klassifisert	2787	91.53%	751	89.51%	31	20.13%	21	25.93%
Totalt	3045	100%	839	100%	154	100%	81	100%

5.3. Presisjon og usikkerhet

Klassifisering basert på tilstrekkelige data og godkjente metoder har høy presisjon. Vurderinger basert på begrenset datagrunnlag, modeller eller påvirkningsanalyser har større usikkerhet. Presisjonsnivået fremgår i Vann-Nett.

Presisjonsnivået i Vest-Viken vannregion er, som det framgår av Tabell 8, for de fleste elve-, innsjø- og kystvannsvannforekomstene middels eller høy. Samtidig er det 493 vannforekomster uten data, hvor tilstanden er vurdert ut fra påvirkningsanalyser, lokal kunnskap og faglig skjønn.

Tabell 8: Presisjonsnivået på klassifisering av miljøtilstand i elv, innsjø og kystvannforekomster. Kilde: Vannstatistikk 4. september 2026.

Presisjon for vannforekomstenes økologiske tilstand og potensiale fordelt på vannkategori (Vest-Viken)						
	Elv		Innsjø		Kystvann	
Høy	571	18.75%	168	20.02%	36	44.44%
Middels	1306	42.89%	383	45.65%	17	20.99%
Lav	783	25.71%	182	21.69%	26	32.10%
Ingen informasjon	385	12.64%	106	12.63%	2	2.47%
Totalt	3045	100%	839	100%	81	100%

Vannforekomster som mangler metode for å klassifisere miljøtilstand

For de fleste vanntyper er det utviklet et nasjonalt klassifiseringssystem for miljøtilstand. For vannforekomster med vanntyper uten klassifiseringssystem er miljøtilstanden faglig vurdert. I

disse vannforekomstene er presisjonen lavere på grunn av manglende kunnskap om forventede referanseforhold. I vannregionen er det i underkant av 50 vannforekomster som ikke inngår i det nasjonale klassifiseringssystemet, se Tabell 9. Eksempler på slike vannforekomster er sterkt ferskvannspåvirkede fjorder og leirvassdrag.

Tabell 9: Antall vannforekomster med eller uten nasjonalt klassifiseringssystem per vannkategori. Kilde: Gamle vannstatistikk 26. mai 2026.

Vannforekomster med etablerte referanseforhold i Vest-Viken		
Vannkategori	Etablerte referanseforhold	Ikke etablerte referanseforhold
Elv	2592	30
Innsjø	684	13
Kystvann	74	4

5.4. Inngrep og aktiviteter som påvirker vannmiljøet

Menneskelige inngrep og aktiviteter kan påvirke vannmiljøet negativt gjennom forurensning, fysiske endringer eller andre påvirkninger. Påvirkning på vannforekomstene beskrives etter:

- Hvilken type påvirkning det er, for eksempel utslipp av forurensende stoffer
- Hvilken effekt påvirkningen har, for eksempel hvordan utslippet av forurensende stoffer påvirker kvantitativ, kjemisk og økologisk tilstand
- I hvor stor grad påvirkningen har betydning for miljøtilstanden
- Hvilken type inngrep eller aktivitet som forårsaker påvirkningen, for eksempel industri eller landbruk

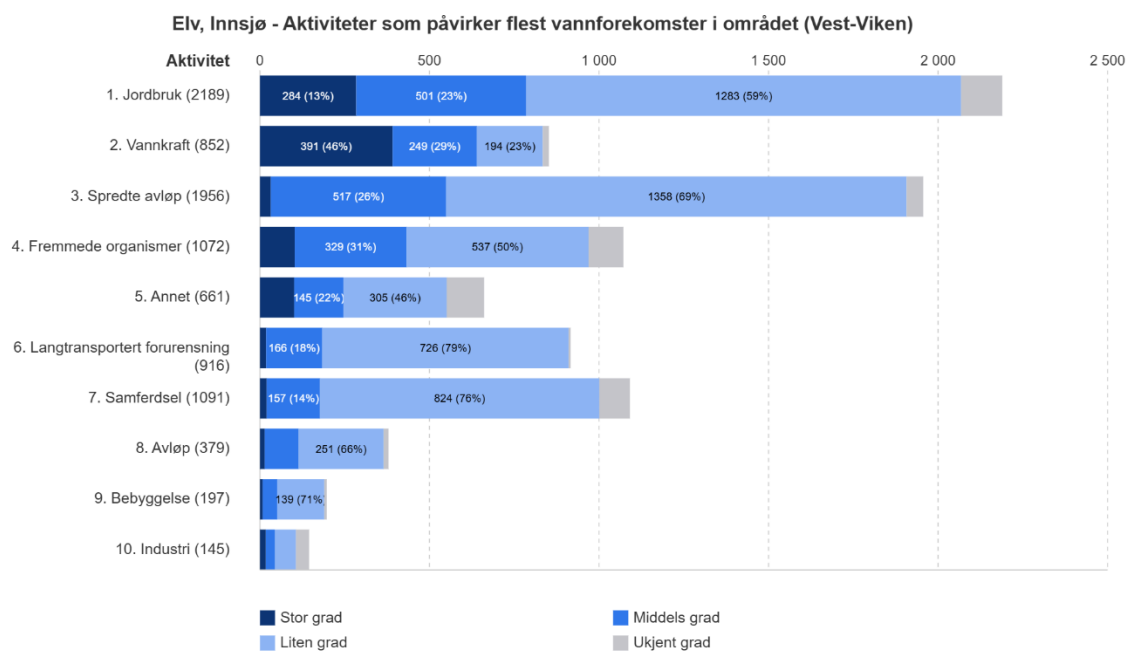
En aktivitet kan omfatte flere påvirkningstyper. For eksempel vil påvirkning fra jordbruk omfatte både avrenning av næringsstoffer og fysiske endringer som kanalisering og bekkelukking.

5.4.1. Inngrep og aktiviteter som påvirker flest vannforekomster i vannregionen

Vannmiljø i Vest-Viken vannregion påvirkes av flere ulike aktiviteter. Figurene under gir oversikt over hvilke ti aktiviteter som påvirker flest vannforekomster i Vest-Viken vannregion. Aktiviteter som påvirker elv og innsjø er vist i Figur 7, og kyst er vist i Figur 8. For hver aktivitet er antall og prosent vannforekomster som er påvirket vist i hhv. stor, middels, liten og ukjent grad. Typiske aktiviteter som kan påvirke grunnvann er vannuttak, industri, grunnforurensning og landbruk.

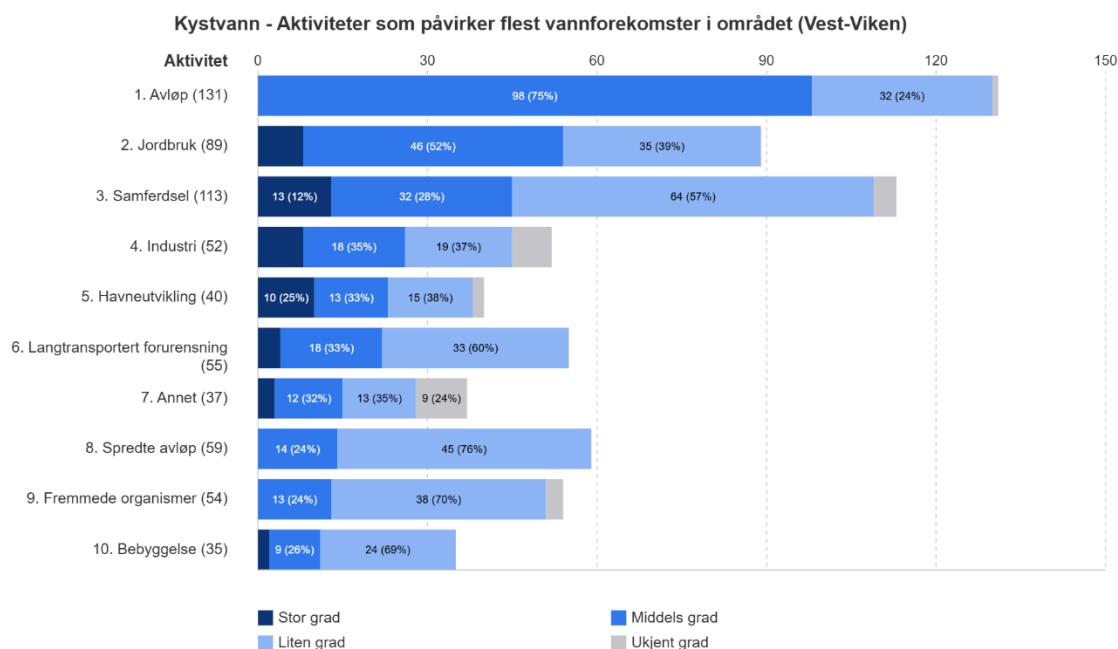
For mer informasjon om aktiviteter som påvirker vannmiljøet i vannregionen vises det til tiltaksprogrammet, dokumentet [hovedutfordringer](#) og [Vann-Nett](#).

Elv- og innsjøvannforekomster påvirkes mest av jordbruk, vannkraft og spredt avløp, etterfulgt av fremmede organismer og «annet». Videre følger langtransportert forurensning, samferdsel og avløp, før bebyggelse og industri.

Figur 7: De ti aktivitetene som påvirker flest elve- og innsjøvannforekomster i Vest-Viken vannregion. For hver aktivitet er antall og prosent vannforekomster som er påvirket vist i hhv. stor, middels, liten og ukjent grad. Kilde: Vannstatistikk 4. september 2026.

Kystvannforekomster påvirkes mest av avløp, jordbruk, samferdsel, industri og havneutvikling. Videre følger langtransportert forurensning, «annet» og spredt avløp, før fremmede organismer og bebyggelse.

Figur 8: De ti aktivitetene som påvirker flest kystvannforekomster i Vest-Viken vannregion. For hver aktivitet er antall og prosent vannforekomster som er påvirket vist i hhv. stor, middels, liten og ukjent grad. Kilde: Vannstatistikk 4. september 2026.

Andre aktiviteter som påvirker vannmiljøet i elv-, innsjø og kystvannforekomster i vannregionen er gruver, flomsikring, akvakultur, skogbruk, søppelfylling, forurenset sjøbunn, vannforsyning, forsøpling, rekreasjon og fiske.

Tabell 10 viser hvilke fem aktiviteter som påvirker flest vannforekomster i vesentlig grad i vannregionen og i vannområdene. For vannregionen er det jordbruk, vannkraft og spredt avløp som påvirker vannmiljøet mest, etterfulgt av fremmede organismer og «annet».

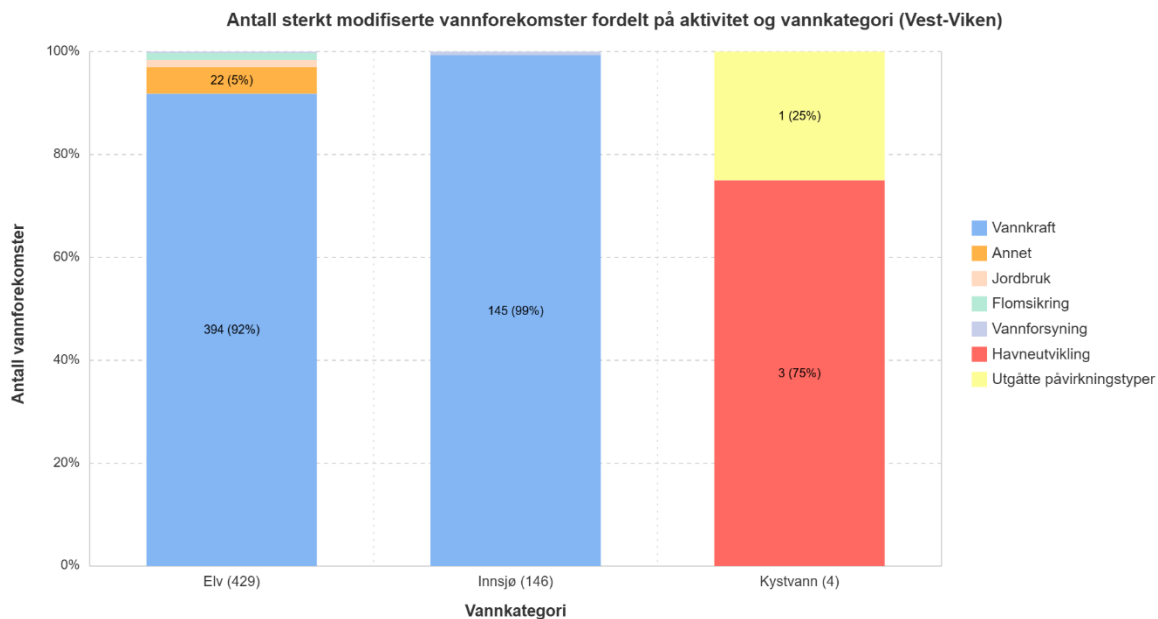
Tabell 10: Antall vannforekomster vesentlig påvirket av de fem mest omfattende inngrepene/aktivitetene i vannregionen, fordelt på vannområder. Tabellen omfatter vannforekomster der påvirkningen er vurdert å ha stor eller middels påvirkningsgrad. Aktiviteter som påvirker flere enn 10% av vannforekomstene er vist med mørk blå farge. Aktiviteter som påvirker mellom 5% og 10% av vannforekomstene er vist med mellomblå farge. Aktiviteter som påvirker færre enn 5% av vannforekomstene er vist med lys blå farge. Merk at figuren ikke tar hensyn til om det er gjennomført avbøtende tiltak for å nå god tilstand. Kilde: Vannstatistikk 4. september 2026.

Topp 5 aktiviteter med middels til stor påvirkningsgrad i området (Vest-Viken)

Nº	Vannområde	1	2	3	4	5
Σ	Vest-Viken	Jordbruk 621 15.08%	Vannkraft 591 14.35%	Spredte avløp 541 13.13%	Fremmede organismer 433 10.51%	Annet 224 5.44%
1	Aulivassdraget	Jordbruk 33 76.74%	Spredte avløp 28 65.12%	Annet 10 23.26%	Samferdsel 10 23.26%	Bebyggelse 3 6.98%
2	Breiangen Vest	Jordbruk 27 34.18%	Spredte avløp 21 26.59%	Fremmede organismer 18 22.78%	Samferdsel 13 16.48%	Avløp 6 7.59%
3	Drammenselva	Fremmede organismer 30 26.79%	Jordbruk 25 22.32%	Spredte avløp 22 19.64%	Avløp 20 17.86%	Annet 16 14.29%
4	Eikeren	Jordbruk 43 50.59%	Spredte avløp 37 43.53%	Avløp 8 9.41%	Vannkraft 7 8.24%	Industri 6 7.06%
5	Hallingdal	Vannkraft 72 15.09%	Spredte avløp 62 13%	Jordbruk 39 8.18%	Fremmede organismer 10 2.1%	Avløp 10 2.1%
6	Horten - Larvik	Jordbruk 96 81.36%	Annet 52 44.07%	Avløp 39 33.05%	Spredte avløp 38 32.2%	Samferdsel 24 20.34%
7	Kragerøvassdraget	Samferdsel 32 16.16%	Avløp 32 16.16%	Vannkraft 28 14.14%	Langtransportert forurensning 15 7.58%	Annet 15 7.58%
8	Lierelva	Jordbruk 27 30.68%	Spredte avløp 20 22.73%	Langtransportert forurensning 13 14.77%	Flomsikring 8 9.09%	Vannkraft 7 7.95%
9	Midtre Telemark	Vannkraft 78 17.07%	Spredte avløp 74 16.19%	Jordbruk 48 10.5%	Samferdsel 28 6.13%	Langtransportert forurensning 16 3.5%
10	Numedalslågen	Vannkraft 65 10.22%	Jordbruk 63 9.91%	Spredte avløp 56 8.81%	Langtransportert forurensning 49 7.7%	Annet 17 2.67%
11	Randsfjorden	Fremmede organismer 147 44.68%	Jordbruk 93 28.27%	Spredte avløp 60 18.24%	Vannkraft 37 11.25%	Annet 34 10.33%
12	Siljan - Farrisvassdraget	Vannkraft 16 24.24%	Jordbruk 10 15.15%	Samferdsel 10 15.15%	Langtransportert forurensning 7 10.61%	Annet 6 9.09%
13	Simoa	Vannkraft 15 18.99%	Jordbruk 12 15.19%	Spredte avløp 10 12.66%	Langtransportert forurensning 9 11.39%	Annet 6 7.59%
14	Skien - Grenlandsfjordene	Vannkraft 37 31.36%	Samferdsel 33 27.97%	Jordbruk 25 21.19%	Avløp 18 15.25%	Langtransportert forurensning 17 14.41%
15	Tokke-Vinje	Vannkraft 68 29.31%	Langtransportert forurensning 12 5.17%	Fremmede organismer 5 2.16%	Jordbruk 3 1.29%	Annet 2 0.86%
16	Tyrifjorden	Jordbruk 39 20.21%	Spredte avløp 27 13.99%	Vannkraft 26 13.47%	Gruver 9 4.66%	Annet 9 4.66%
17	Valdres	Fremmede organismer 180 46.51%	Vannkraft 84 21.71%	Spredte avløp 61 15.76%	Langtransportert forurensning 24 6.2%	Jordbruk 22 5.68%
18	Øst Telemark	Vannkraft 47 11.14%	Annet 5 1.18%	Avløp 4 0.95%	Spredte avløp 3 0.71%	Jordbruk 2 0.47%

5.4.2. Inngrep og aktiviteter som har medført sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF)

Vannkraft er den klart største samfunnsnyttige aktiviteten i vannregionen som har ført til at elv- og innsjøvannforekomster har blitt utpekt som sterkt modifiserte, se Figur 9. Videre følger aktiviteter innen kategoriene «annet», jordbruk, flomsikring og vannforsyning. Den samfunnsnyttige aktiviteten som har ført til at flest kystvannforekomster har blitt utpekt som sterkt modifiserte er havneutvikling.

Figur 9: Antall sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF) i Vest-Viken vannregion fordelt på aktivitet (samfunnsnytte) og vannkategori (elv, innsjø og kyst). Kilde: Vannstatistikk 26. mai 2026.

Påvirkninger som fører til sterkt modifiserte vannforekomster

De vanligste påvirkningene fra vannkraft, som fører til at vannforekomstene blir sterkt modifiserte, er hydrologiske endringer uten og med minstevannføring, dammer og barrierer, og vannføringsendringer. Videre følger hydromorfologiske endringer ved overføring av vann, fysiske endringer grunnet andre aktiviteter (bekkelukking/bebyggelse), jordbruk, annet vannuttak og flomsikring.

6. Miljømål og bruk av unntak

Miljømålet etter vannforskriften er at alle vannforekomster skal ha minst god miljøtilstand innen utgangen av planperioden. Dette kapitlet beskriver miljømålene, regelverket for unntak, og oppdatering av miljømålene på bakgrunn av ny kunnskap eller endrede forutsetninger.

Miljømålet (§§ 4-7)

Elver, innsjøer og kystvann

Alt overflatevann skal oppnå minst:

- **god økologisk tilstand**, og
- **god kjemisk tilstand**

Dette skal skje innen planperiodens slutt. Vannforekomster som allerede har god eller svært god tilstand, skal opprettholde denne.

Grunnvann

For grunnvannsforekomster gjelder målene:

- **god kvantitativ tilstand** – balanse mellom uttak og tilførsel, og
- **god kjemisk tilstand**

Sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF)

Vannforekomster som er varig påvirket av samfunnsnyttig virksomhet kan utpekes som SMVF. For disse gjelder tilpassede miljømål, definert som **godt økologisk potensial (GØP)** etter vannforskriften § 5.

GØP angir den tilstanden som kan oppnås med miljøforbedrende tiltak uten at tiltakene vesentlig reduserer aktiviteten som ligger til grunn for SMVF-utpekingen. For kvalitetselementer som ikke er påvirket av den fysiske endringen er målet fremdeles **god økologisk tilstand**.

Unntak fra miljømålet (§§ 9-12)

Utsatt frist (§9)

Utsatt frist kan benyttes der naturforhold gjør at en vannforekomst ikke kan nå miljømålet innen planperiodens slutt, selv om nødvendige tiltak er gjennomført. Reetablering til god tilstand kan ta lang tid etter tidligere påvirkning eller inngrep.

Mindre strenge miljømål (§ 10)

Mindre strenge miljømål kan settes der det er umulig eller uforholdsmessig kostnadskrevende å oppnå god tilstand eller godt potensial. Det mindre strenge målet gjelder kun for de påvirkede kvalitetselementene. Selv om miljømålet reduseres, skal alle aktuelle tiltak gjennomføres for å oppnå best mulig tilstand.

Ny aktivitet eller påvirkning (§ 12)

Tillatelser til nye aktiviteter eller inngrep som medfører forringelse av miljøtilstanden kan kun gis dersom vilkårene i § 12 er oppfylt.

Oppdaterte miljømål, unntak, og tidsfrister finnes for hver vannforekomst i **Vann-Nett**. Veiledning finnes på Vann-Netts veiledningsside under Faktaark.

6.1. Reviderte miljømål for 2028-2033– unntak og tilpasninger

Den oppdaterte vannforvaltningsplanen bygger på tidligere godkjent plan og miljømål. Oppdatering av miljømålene er gjort i dialog mellom berørte myndigheter og vannregionmyndigheten, og kun der ny kunnskap eller endrede forutsetninger tilsier det. Oppdaterte miljømål omfatter videre følgende typer unntak:

- **Utsatt frist (§ 9c)**
- **Mindre strenge miljømål (§ 10)**

Tabell 11 gir en oversikt over antall vannforekomster i Vest-Viken vannregion som har god eller svært god tilstand som miljømål, og antall vannforekomster som har utsatt frist eller mindre strengt miljømål. Tabellen inkluderer ikke miljømålene for kjemisk tilstand.

Det er til sammen 131 vannforekomster i vannregion som har utsatt frist til etter 2033 med å nå miljømålet, og 175 vannforekomster med mindre strengt miljømål. Videre viser figuren at resten av vannforekomstene, totalt 3849, skal nå miljømålet innen utgangen av 2033.

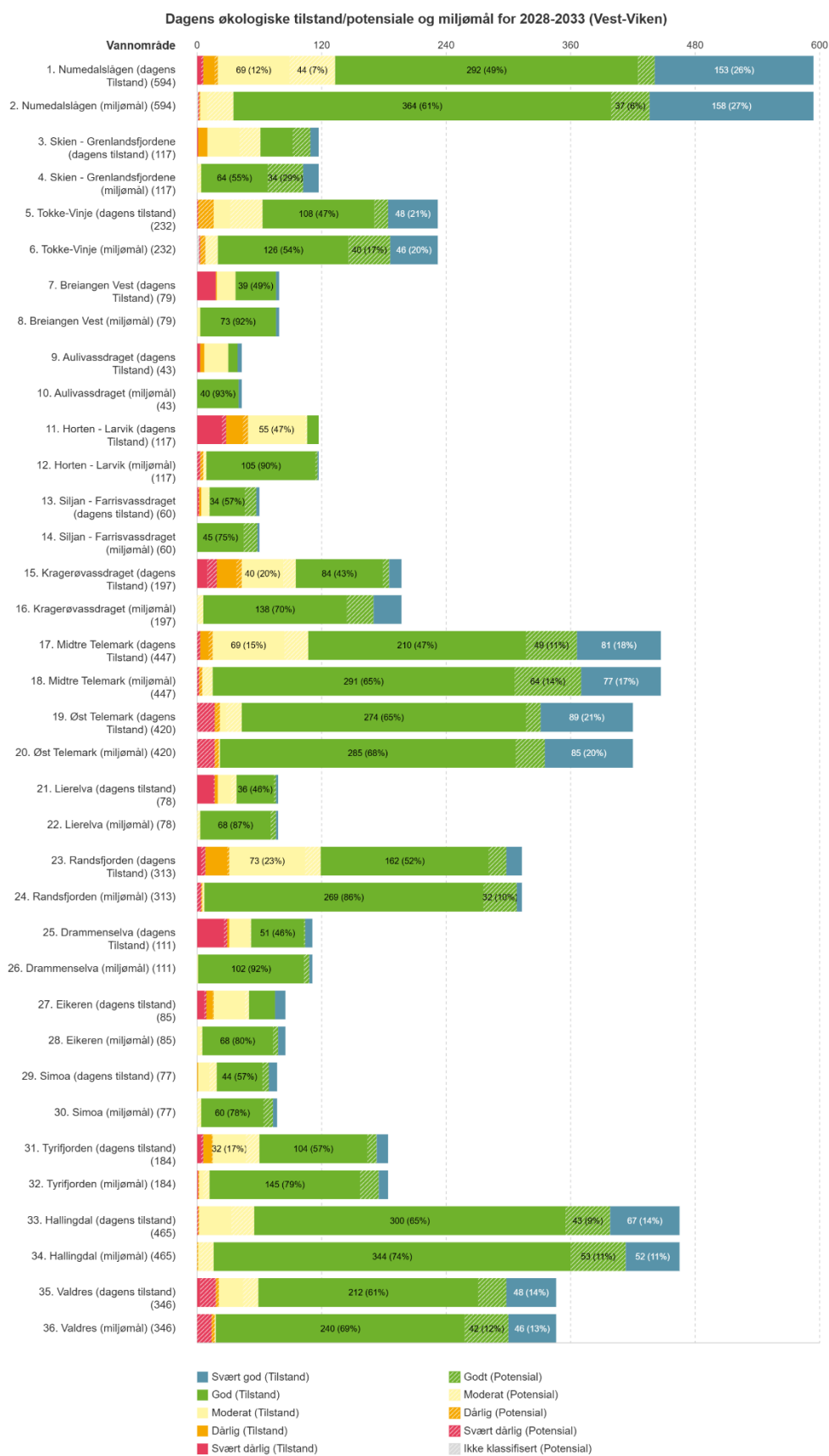
Tabell 11: Miljømål for vannforekomstene i Vest-Viken vannregion fordelt på vannområder. For hvert vannområde er det vist om miljømålet forventes nådd i planperioden (2028-2033), har utsatt frist etter § 9c i vannforskriften (etter 2033), eller har mindre strengt miljømål etter §10. Kilde: Vannstatistikk 9. september 2026.

Forventet måloppnåelse for vannforekomstene per vannområde (Vest-Viken)

Nr	Vannområde	Miljømålet nås etter 2033	Mindre strengt miljømål	Miljømålet nås 2028--2033	Samlet
1	Numedalslågen	21 3.3 %	34 5.3 %	581 91.4 %	636 15.4%
2	Hallingdal	1 0.2 %	16 3.4 %	460 96.4 %	477 11.6%
3	Midtre Telemark	3 0.7 %	15 3.3 %	439 96.1 %	457 11.1%
4	Øst Telemark	0	22 5.2 %	400 94.8 %	422 10.2%
5	Valdres	0	17 4.4 %	370 95.6 %	387 9.4%
6	Randsfjorden	6 1.8 %	7 2.1 %	316 96.0 %	329 8.0%
7	Tokke-Vinje	0	18 7.8 %	214 92.2 %	232 5.6%
8	Kragerøvassdraget	0	5 2.5 %	193 97.5 %	198 4.8%
9	Tyrifjorden	10 5.2 %	12 6.2 %	171 88.6 %	193 4.7%
10	Skien - Grenlandsfjordene	5 4.2 %	4 3.4 %	109 92.4 %	118 2.9%
11	Horten - Larvik	27 22.9 %	9 7.6 %	82 69.5 %	118 2.9%
12	Drammenselva	10 8.9 %	1 0.9 %	101 90.2 %	112 2.7%
13	Lierelva	14 15.9 %	3 3.4 %	71 80.7 %	88 2.1%
14	Eikeren	9 10.6 %	5 5.9 %	71 83.5 %	85 2.1%
15	Breiangen Vest	18 22.8 %	3 3.8 %	58 73.4 %	79 1.9%
16	Simoa	0	4 5.1 %	75 94.9 %	79 1.9%
17	Siljan - Farrisvassdraget	0	0	66 100.0 %	66 1.6%
18	Aulivassdraget	7 16.3 %	0	36 83.7 %	43 1.0%
	Totalt	131 3.2%	175 4.2%	3813 92.6%	4119 100%

Dagens økologiske tilstand/potensiale for vannforekomstene i vannregionen og miljømålet for 2028-2033, er vist i Figur 10. Figuren har to søyler per vannområde, en for dagens økologiske tilstand/potensiale, og en for miljømålet som er satt for planperioden 2028-2033. Søylen for miljømålet viser om målet er god eller svært god økologisk tilstand, eller om miljømålet er en tilstand som er dårligere enn god (mindre strengt miljømål). Figuren viser ikke om det er utsatt frist til etter 2033 for å nå miljømålet.

I mange vannforekomster vil miljømålene nås innen 2033 med de tiltakene som er foreslått. Det er videre flere vannforekomster som har utsatt frist for å nå miljømålene. Det er imidlertid også vannforekomster som ikke vil nå miljømålene innen 2033, fordi det ikke er foreslått tilstrekkelig med tiltak av sektormyndighetene. Det er også tilfeller der det er uklart hvem som er ansvarlig for nødvendige tiltak. Vannregionmyndigheten vil derfor fortsette dialogen og samarbeidet for å oppnå miljømålene i planen, som oppført i handlingsprogrammet.

Figur 10: Figuren viser økologisk tilstand/potensiale og miljømål for vannforekomstene i vannregionen. De to søylene per vannområde viser hhv. dagens økologiske tilstand/potensiale og miljømålet for 2033. Kilde: Vannstatistikk 4. september 2026.

6.1.1. Vannforekomster med utsatt frist for å oppnå miljømålet

En vannforekomst kan få utsatt frist der naturforhold gjør at en vannforekomst ikke kan nå miljømålet innen 2033, selv om nødvendige tiltak er gjennomført. Det kan ta lang tid å oppnå god tilstand selv om tiltak er gjennomført. Dette gjelder for både økologisk og kjemisk tilstand. Naturforhold referer her til naturlige prosesser som er karakteristiske for vannforekomsten, og tilfeller der naturlige gjenopprettingsprosesser forsinkes av gjenværende effekter av tidligere menneskelige aktiviteter.

Hvilken aktivitet som har ført til utsatt frist for å nå målet, hvor mange vannforekomster det gjelder og hvilken begrunnelse som er gitt for å utsette fristen, er vist i Tabell 12. Mer detaljer om vannforekomstene med utsatt frist er gitt i [vedlegg 1](#).

Tabell 12: Vannforekomster i vannregionen med utsatt frist. Miljøforbedrende tiltak er igangsatt, men naturgitte forhold gjør at målet om god miljøtilstand ikke vil nåes innen 2033. Kilde: Vann-Nett 1. september 2026.

Aktivitet	Påvirkningstype	Kvalitets-element	Antall vannforekomster	Begrunnelse
Akvakultur	Påvirket av genetisk effekt fra rømt fisk	Fisk	13	Genetisk påvirkning fra oppdrettslaks som det vil ta tid for de naturlige laksestammene å selekere ut genetisk.
Avløp	Punktutslipp av kommunalt avløpsvann uten rensing	Påvekstalger, bunnfauna, nitrogenforhold, fosforforhold	3	Det vil ta tid før effekten av ny infrastruktur måles i vassdragene.
Avløp	Punktutslipp fra renseanlegg > 150000 PE	Nitrogenforhold, Fosforforhold	1	Det planlegges nytt regionalt renseanlegg i Drammensregionen, men effekten vil neppe føre til bedring av tilstanden i Drammensfjorden innenfor planperioden.
Forurensset sjøbunn	Forurensset sjøbunn	Vannregion-spesifikke stoffer, prioriterte stoffer	1	Naturlig tildekking, som er en prosess som tar tid. Det anses ikke som realistisk at en når miljømålet innenfor planperioden.
Fremmede organismer	Fremmed art - Gyrodactylus salaris	Fisk	16	Etter at kjemisk behandling vil reetablering av de anadrome bestandene til et selvreproduserende og livskraftig nivå ta flere år.

Jordbruk	Avrenning fra fulldyrket mark	Planteplankton, fosfor og/eller nitrogen	100	Det tar tid før gjennomførte tiltak viser effekt på økologisk tilstand, bla på grunn av høye pAL-tall i jorda.
----------	-------------------------------	--	-----	--

6.1.2. Vannforekomster med mindre strenge miljømål

En vannforekomst kan få mindre strenge miljømål der menneskelig påvirkning er så omfattende at god tilstand eller godt potensial ikke kan nås, eller der kostnadene ved nødvendige tiltak er uforholdsmessig høye. Dette gjelder for både økologisk og kjemisk tilstand.

Hvilken aktivitet som har ført til mindre strenge miljømål, hvor mange vannforekomster det gjelder og hvilken begrunnelse som er gitt, er vist i Tabell 13. Mer detaljer om vannforekomstene med utsatt frist er gitt i [vedlegg 1](#).

Tabell 13: Vannforekomster med mindre strenge miljømål i vannregionen. Kilde: Vann-Nett 1. og 9. september 2026.

Aktivitet	Påvirkningstype	Kvalitets- element	Antall vann- forekomster	Begrunnelse
Annet	Fysisk endring annet (f.eks. bekkelukking, bebyggelse)		8	Uforholdsmessig kostnads-krevende å nå miljømålet, eller ikke teknisk gjennomførbart, bla grunnet store deler av bekk i rør.
Annet	Dammer, barrierer og sluser for annet		1	Uforholdsmessig kostnads-krevende å nå miljømålet.
Annet	Hydromorfologisk endring ved dumping og fylling av masser		1	Uforholdsmessig kostnads-krevende å nå miljømålet.
Forurensset sjøbunn	Forurensset sjøbunn	Vannregion-spesifikke stoffer, prioriterte stoffer	4	Miljøgifter i sediment og biota, ofte «gamle synder», som det er uforholdsmessig kostnads-krevende å fjerne.
Gruver	Avrenning fra gruver/deponering	Vannregion-spesifikke stoffer,	22	Det anses som uforholdsmessig kostnads-krevende å nå miljømålet.

		prioriterte stoffer		Miljønytt og effekten av tiltak er usikker sammenlignet med kostnadene det vil medføre å gjennomføre tiltak.
Industri	Punktutslipp fra industri (IED)	Nitrogen-forhold	1	Det anses som teknisk umulig å nå målet om god økologisk tilstand på bakgrunn av påvirkningen.
Industri	Avrenning fra forurenset grunn, deponi og nedlagt industri	Prioriterte stoffer	1	Tiltaket kan både være uforholdsmessig kostnadskrevende og teknisk krevende å gjennomføre. Vurderinger av utredninger om pålegg av tiltak pågår.
Jordbruk	Fysisk endring for jordbruk		3	Ikke teknisk gjennomførbart eller uforholdsmessig kostnadskrevende.
Vannkraft	Hydrologiske endringer uten minste vannføring – vannkraft		106	Bekkeinntak, tørlegging, eller unntak satt sentralt.
Vannkraft	Hydrologiske endringer med minste vannføring		14	Avklart sentralt i vannforvaltningsplan eller vurdert som urealistiske.
Vannkraft	Hydrologiske endringer grunnet vannføringsendring		8	Avklart sentralt i vannforvaltningsplan eller klagesak.
Vannkraft	Hydromorfologisk endring ved overføring av vann		6	Avklart sentralt i vannforvaltningsplan.
Vannkraft	Dammer og barrierer for vannkraft		5	Avklart sentralt i vannforvaltningsplan.
Vannkraft	Vannuttak eller overføring fra et vassdrag til et annet for vannkraft		1	Ingen.

6.2. Vannforskriften § 12 - ny aktivitet eller nye inngrep

Tillatelse til nye aktiviteter som medfører forringelse kan gis dersom vilkårene i vannforskriften § 12 er oppfylt. Dette gjelder endringer som:

- forringer miljøtilstanden på grunn av fysisk inngrep, eller
- forringer tilstanden fra svært god til god som følge av bærekraftig aktivitet

Vilkårene inkluderer blant annet at:

- avbøtende tiltak skal gjennomføres
- det ikke finnes bedre miljømessige alternativer
- samfunnsnyttien overstiger miljøkostnadene

Tabell 14 viser hvilke tillatelser som er gitt i Vest-Viken vannregion, i planperioden 2022-2027, som vil føre til eller har ført til forringelse av miljøtilstanden. Tillatelsene er gitt til aktivitet eller inngrep som oppfyller vilkårene i vannforskriftens § 12, og vedtaket er fattet etter relevant regelverk. Eksempler på slike regelverk er vannressursloven, forurensningsloven og plan- og bygningsloven.

Tabell 14: Oversikt over tillatelser, gitt i planperiode 2022-2027, til aktivitet eller inngrep som oppfyller vilkårene i vannforskriften § 12 og som vil føre til/har ført til forringelse av miljøtilstanden. Kilde: Vann-Nett 1. september 2026.

Nytt inngrep/ny aktivitet	Vilkår	Påvirkning	Vannforekomster påvirket	Myndighet og som har utstedt tillatelse/vedtatt planen	Regelverk og saksdokument	Dato
Bekkelukking	§ 12 b	Fysisk endring for jordbruk	012-1079-R, Hillestad, bekkefelt nord	Vestfold fylkeskommune	Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag	27.10.2025
Vannkraft	§ 12 a	Hydrologiske endringer med minste-vannsføring	012-2235-R, Hemsil Eikredammen – Robru	NVE	Vannressursloven § 25	25.06.2024
Samferdsel	§ 12 a	Fysisk endring annet (f.eks. bekkelukking, bebyggelse)	012-3302-R, Elgsjøbekken	Viken fylkeskommune	Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag	21.12.2021

7. Oppsummering av tiltaksprogrammet

Kapitlet oppsummerer tiltaksprogrammet. Det beskriver hvilke tiltak den enkelte myndighet foreslår å gjennomføre i planperioden (2028-2033) for å nå miljømålet for vannforekomstene.

7.1. Oppsummering av forslag til tiltaksprogram

Til sammen er det foreslått i underkant av 1200 tiltak i tiltaksprogrammet. En oppsummering av sektormyndighetenes foreslåtte tiltak i vannregionen er vist i Tabell 15. Antall tiltak er basert på antall unike tiltaks ID i Vann-Nett. Et tiltak kan være tilknyttet flere vannforekomster. F.eks. vil en tiltaks ID som er registrert i flere ulike vannforekomster telles som ett tiltak, men hvis tiltaket er registrert med forskjellige tiltaks ID i de forskjellige vannforekomstene vil de telles som flere tiltak.

Foreløpige investeringskostnader er anslått til litt under 16,2 milliarder kroner og foreløpige årlige driftskostnader er anslått til litt over 211 millioner kroner. Det er imidlertid flere pågående tiltak og kostnader som sektormyndighetene ikke har registrert i Vann-Nett. Reelle tiltaksantall og investeringskostnader overstiger derfor det som fremkommer av planen.

Sektormyndighetene har foreslått 6 tiltak innen forbedring av vannføring med årlige driftskostnad på 15,9 millioner kroner, og 26 tiltak innen forbedring av vandrings- og spredningsveier i vassdrag med totale investeringskostnader på 42,1 millioner kroner. For å forbedre hydromorfologiske forhold i vannforekomster annet enn elvekontinuitet er det foreslått 11 tiltak med anslåtte investeringskostnader på 0,4 millioner kroner. Det er foreslått totalt 22 restaureringstiltak, med totalt anslåtte investeringskostnader til litt 112,4 millioner kroner.

Sektormyndighetene har foreslått 10 fysiske restaureringstiltak knyttet til samferdsel i vannregionen, og 42 tiltak mot forurensing fra vei, urbane områder, havner og marint. Det er kun lagt inn kostnader for tiltak knyttet til forurensning fra vei og urbane områder, hvor investeringskostnader er anslått til 1,8 millioner kroner og årlige driftskostnader til litt over 42,2 millioner kroner.

Til sammen er det foreslått 10 tiltak knyttet til sur nedbør. Foreløpige registrerte investeringskostnader er på litt under 1,6 millioner og årlige driftskostnader er satt til litt under 4,7 millioner kroner.

Flest tiltak er foreslått av Statsforvalterne og kommunene innen avløp og landbruk, med henholdsvis ca. 400 og 500 tiltak. Det er også her de høyeste anslagene innen investerings- og driftskostnader er registrert. Innen avløp er det alene registrert investeringskostnader for ca. 15,8 milliarder kroner og årlige driftskostnader for over 45,4 millioner kroner. Innen landbruk er det registrert investeringskostnader for litt under 114,5 millioner kroner og årlige driftskostnader for om lag 77 millioner kroner.

Tabell 15: Oppsummering av tiltaksprogrammet med kostnadsanslag i Vest-Viken vannregion. Kilde: Vannstatistikk 3. september 2026.

Sammendrag av tiltaksprogrammet (Vest-Viken)

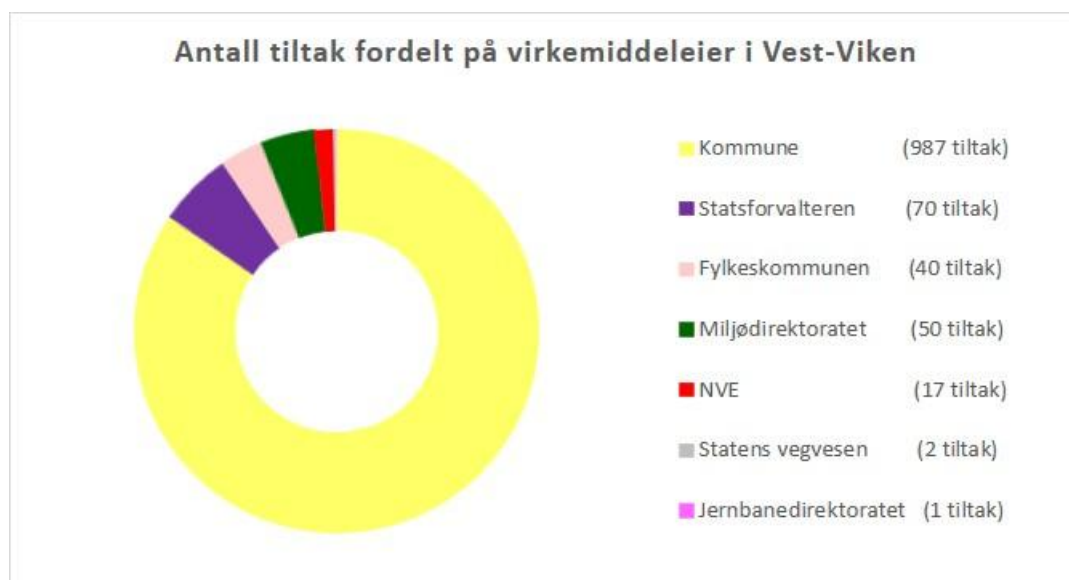
Tiltak	Kategori	Antall tiltak	Anslåtte investeringskostnader	Anslåtte drifts- og vedlikeholdskostnader
Vannkraft og flomvern				
Tiltak innen vannkraft				
KTM5 – Forbedre vandrings- og spredningsveier (elvekontinuitet, for eksempel etablering av fiskepassasjer, fjerning av gamle dammer)	Grunnleggende	26	42 100 000	0
KTM6 – Forbedre hydromorfologiske forhold i vannforekomster annet enn elvekontinuitet	Grunnleggende	11	400 000	0
KTM7 – Forbedring av vannføringsregime og/eller etablering av økologisk vannføring	Grunnleggende	6	0	15 900 000
Restaureringstiltak for vassdrageløp				
KTM5 – Forbedre vandrings- og spredningsveier (elvekontinuitet, for eksempel etablering av fiskepassasjer, fjerning av gamle dammer)	Supplerende	6	0	0
KTM6 – Forbedre hydromorfologiske forhold i vannforekomster annet enn elvekontinuitet	Supplerende	16	112 400 000	0
Samferdsel				
Fysiske restaureringstiltak veg og jernbane				
KTM5 – Forbedre vandrings- og spredningsveier (elvekontinuitet, for eksempel etablering av fiskepassasjer, fjerning av gamle dammer)	Supplerende	5	0	0
KTM6 – Forbedre hydromorfologiske forhold i vannforekomster annet enn elvekontinuitet	Supplerende	5	0	0
Tiltak mot forurensning fra veg, jernbane og urbane områder				
KTM21 – Tiltak for å forebygge eller kontrollere forurensning fra urbane områder, transport og annen bygningsmessig infrastruktur	Grunnleggende	42	1 800 000	42 250 000
Tiltak mot forurensning fra havner, skipstrafikk og fritidsbåter				
KTM21 – Tiltak for å forebygge eller kontrollere forurensning fra urbane områder, transport og annen bygningsmessig infrastruktur	Grunnleggende	5	0	0
KTM21 – Tiltak for å forebygge eller kontrollere forurensning fra urbane områder, transport og annen bygningsmessig infrastruktur	Supplerende	2	0	0
Sur nedbør				
Tiltak mot sur nedbør				
KTM25 – Tiltak for å motvirke sur nedbør	Grunnleggende	2	0	0
KTM25 – Tiltak for å motvirke sur nedbør	Supplerende	8	1 590 000	4 652 700
Avløp				
Avløpstiltak				
KTM1 – Etablering eller oppgradering av avløpsanlegg (renseanlegg og infrastruktur)	Grunnleggende	407	14 630 003 074	45 425 245
KTM1 – Etablering eller oppgradering av avløpsanlegg (renseanlegg og infrastruktur)	Supplerende	5	1 156 000 000	0

Landbruk					
Tiltak mot næringsstoffer og jorderosjon					
KTM2 – Tiltak for å redusere næringsstoffsaltavrenning fra jordbruk	Grunnleggende	44	6 160 000	1 440 000	
KTM2 – Tiltak for å redusere næringsstoffsaltavrenning fra jordbruk	Supplerende	354	17 475 800	75 341 034	
KTM17 – Tiltak for å redusere sedimenter fra jorderosjon og overflateavrenning	Grunnleggende	5	0	0	
KTM17 – Tiltak for å redusere sedimenter fra jorderosjon og overflateavrenning	Supplerende	61	29 997 000	225 000	
Tiltak innen rådgivningstjenester for jordbruk					
KTM12 – Rådgivningstjeneste for jordbruk	Supplerende	14	442 000	0	
Tiltak mot plantevernmidler					
KTM3 – Tiltak for å redusere avrenning av plantevernmidler fra jordbruk	Supplerende	4	0	0	
Restaureringstiltak i jordbruksvassdrag					
KTM6 – Forbedre hydromorfologiske forhold i vannforekomster annet enn elvekontinuitet	Supplerende	13	60 400 000	0	
Tiltak i skogbruket					
KTM22 – Tiltak for å forebygge eller kontrollere tilførsel av forurensning fra skogbruk	Supplerende	12	0	0	
Miljøgifter og andre forurensende stoffer					
Tiltak i forurenset grunn					
KTM4 – Opprydning av forurenset grunn, sjøbunn, grunnvann og annen historisk forurensning	Grunnleggende	1	0	0	
Tiltak i forurenset sjøbunn					
KTM4 – Opprydning av forurenset grunn, sjøbunn, grunnvann og annen historisk forurensning	Grunnleggende	4	75 000 000	10 000 000	
Tiltak for reduksjon av miljøgifter					
KTM15 – Tiltak for utfasing eller reduksjon av prioriterte farlige stoffer fra diffuse utslipp eller punktkilder	Grunnleggende	2	20 000	0	
Akvakultur					
Tiltak innen akvakultur					
KTM20 – Tiltak for å forebygge eller kontrollere uheldige effekter av fiskerier og annen utnyttning/fjerning av dyr og planter	Supplerende	2	0	0	
Frømede arter					
Tiltak mot frømede arter					
KTM18 – Tiltak for å forebygge eller kontrollere uheldige effekter av frømede arter og introduserte sykdommer	Supplerende	4	50 500 000	0	
Overvann					
Overvannstiltak					
KTM23 – Tiltak for naturlig fordreining av vann	Supplerende	1	1 500 000	0	
Forekning og kunnskap					
Tiltak for forekning og kunnskap					
KTM14 – Forskning, forbedring av kunnskapsbasen for å redusere usikkerhet	Supplerende	62	6 130 000	950 000	
Andre tiltak					
Andre tiltak					
KTM99 – Andre nøkkeltiltak rapportert under tiltaksprogrammet	Grunnleggende	36	0	9 000 000	
KTM99 – Andre nøkkeltiltak rapportert under tiltaksprogrammet	Supplerende	2	0	6 000 000	

For å rydde opp i forurenset sjøbunn foreslås det 4 tiltak, med investeringskostnader anslått til 75 millioner kroner og årlige driftskostnader på 10 millioner kroner. Sektormyndighetene har ikke lagt inn tiltak rettet mot industri og gruver i tiltaksprogrammet.

I tillegg til enkelte tiltak rettet mot forurenset grunn, akvakultur og andre tiltak, foreslås det 4 tiltak rettet mot fremmede arter, med investeringskostnader estimert til litt over 50,5 millioner kroner. For overvann er det registrert ett tiltak, med foreløpige investeringskostnader estimert til nesten 1,5 millioner kroner. Det foreslås også 62 tiltak knyttet til forskning og kunnskap, med investeringskostnader på litt over 6,1 millioner kroner og driftskostnader til nesten 1 million kroner.

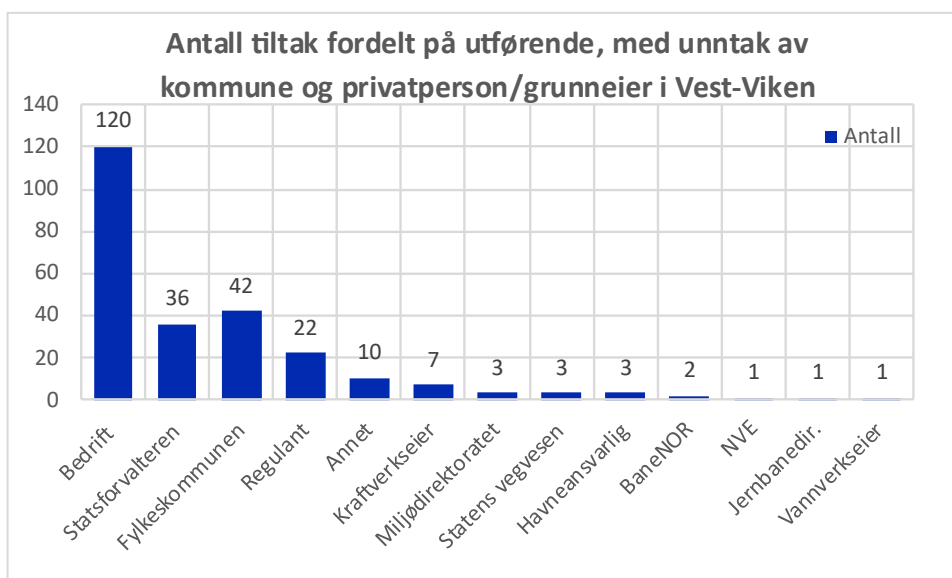
Figur 11 under viser antall tiltak fordelt på virkemiddeleier. Den sektormyndigheten som har myndighet etter aktuelt lovverk (lover og forskrifter) er virkemiddeleier. Dette handler både om tiltak som er hjemlet i lovverket (grunnleggende) og tiltak hvor det brukes økonomiske virkemidler (supplerende). I Vest-Viken vannregion er det kommunene som er virkemiddeleier for flest tiltak, etterfulgt av Statsforvalteren. Til sammen er øvrige sektormyndigheter virkemiddeleier ca.10 % av de foreslåtte tiltakene i vannregionen.

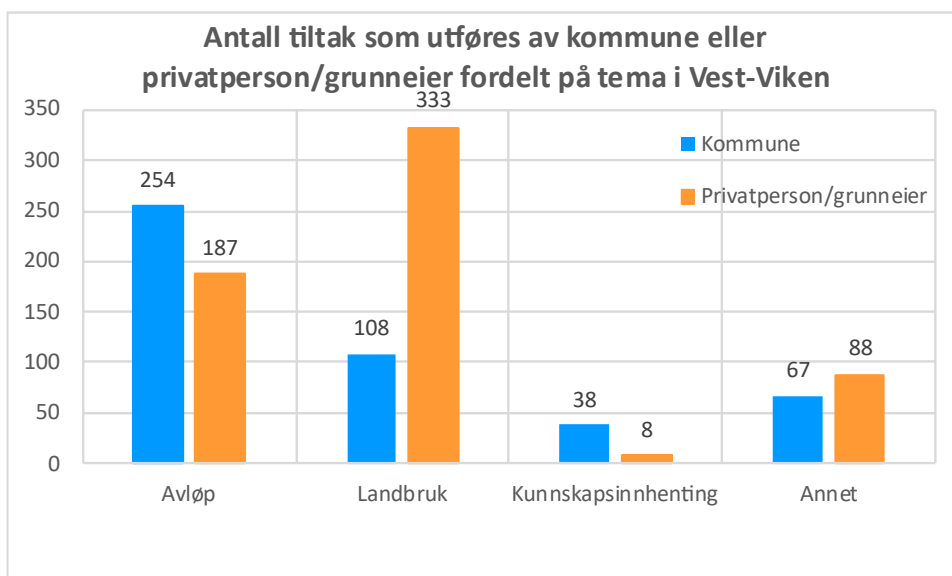
Figur 11: Tiltak fordelt på virkemiddeleier i Vest-Viken vannregion. Figuren viser både tiltak som er hjemlet i lovverket (grunnleggende) og tiltak med økonomiske virkemidler (supplerende). Kilde: Vann-Nett 3. september 2026.

I praksis er det mange tiltak som ikke gjennomføres av sektormyndigheten / virkemiddeleier, men av andre utførende virksomheter. Disse virksomhetene har som regel ansvar for gjennomføringen, både finansiering, planlegging / prosjektering og utføring av tiltaket.

Figur 12 og Figur 13 under gir en oversikt over hvem som har ansvar for å utføre (gjennomføre) tiltaket. Fordi kommunene og privatpersoner/grunneier er utførende for veldig mange av tiltakene er det delt inn i to figurer. En figur som viser alle utførende med unntak av kommuner og privatpersoner/grunneiere, og en annen som viser kommune og privatpersoner/grunneiere og hvilket tema de er ansvarlige for å gjennomføre (f.eks. avløp og landbruk).

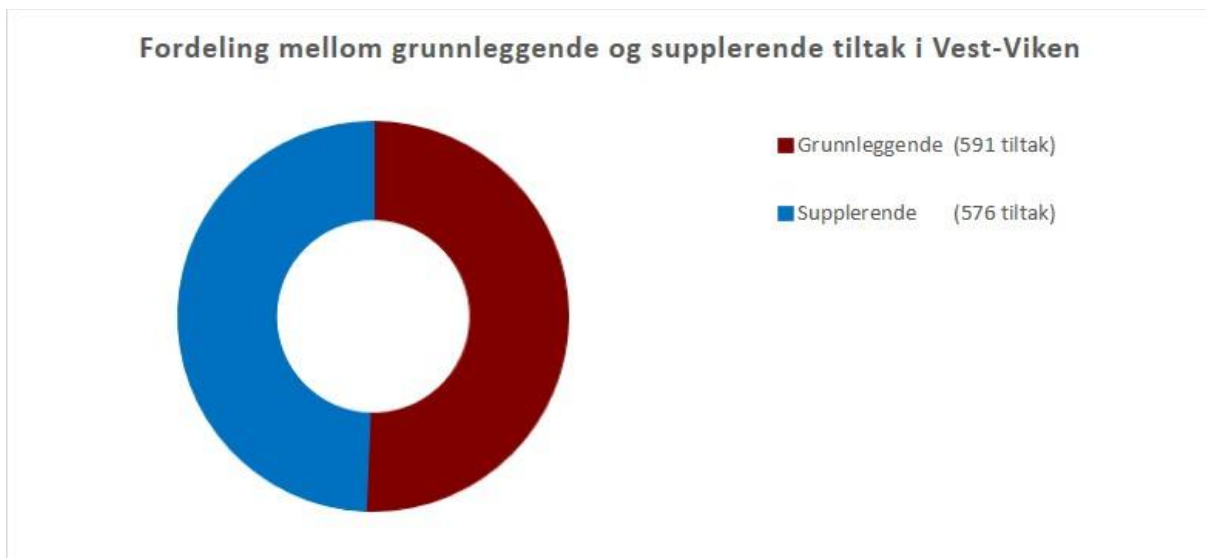

Figur 12: Tiltak fordelt på utførende, med unntak av kommune og privatperson/grunneier i Vest-Viken vannregion. Kilde: Vann-Nett 3. september 2026.

Figur 13: Tiltak som skal utføres av kommune og privatperson/grunneier i Vest-Viken vannregion. Kilde: Vann-Nett 3. september 2026.

Fordelingen mellom grunnleggende og supplerende tiltak i vannregionen er vist i Figur 14. Grunnleggende tiltak er tiltak som er lovpålagt gjennom andre lover og forskrifter enn vannforskriften, f.eks. forurensningsloven, vannressursloven, etc. Supplerende tiltak er andre tiltak som må gjennomføres i tillegg til grunnleggende tiltak for å nå vannforskriftens miljømål. Supplerende tiltak er ofte frivillige, og gjennomføres ved hjelp av økonomiske og administrative virkemidler. Av de foreslåtte tiltakene i Vest-Viken vannregion er litt over 50 % grunnleggende tiltak som uansett skal gjennomføres etter norsk lovverk, uavhengig av målene i vannforskriften. De øvrige tiltakene er tiltak som må gjøres i tillegg for at miljømålene skal kunne nås.

Figur 14: Fordeling mellom grunnleggende og supplerende tiltak (antall) i Vest-Viken vannregion.
Kilde: Vann-Nett 3. september 2026.

Måloppnåelse og manglende virkemidler

Tiltaksprogrammet gir også en oversikt over forventede positive virkninger for miljø og samfunn og en vurdering av måloppnåelse.

Miljømålene for vannforekomstene er ambisiøse. Alle med ansvar for vann må bidra til å nå målene, og ha fokus på tiltaksgjennomføring innen sitt ansvarsområde. I utgangspunktet skal sektormyndighetene, inklusive kommunene, foreslå alle tiltak som er nødvendige for å nå miljømålene, og deretter prioritere tiltakene over tid etter når det er mulig å gjennomføre dem. Flere har imidlertid kun foreslått tiltak som de vet skal gjennomføres i løpet av planperioden 2028-2033. Tiltaksprogrammet inneholder derfor ikke tilstrekkelig med tiltak for å nå alle miljømålene.

For sektormyndighetene vil det viktigste grepet for å følge opp tiltaksprogrammet være å ta i bruk de virkemidlene som allerede finnes. De fleste av tiltakene som foreslås i tiltaksprogrammet kan gjennomføres med eksisterende virkemidler gjennom f.eks. forurensingsloven, naturmangfoldloven, vannressursloven og plan- og bygningsloven, med tilhørende forskrifter. Informasjon om virkemidler og tiltak kan [leses her](#). Mange av tiltakene er tiltak som uansett skal gjennomføres etter ulike regelverk, uavhengig av vannforskriften og den regionale vannforvaltningsplanen.

Det er også behov for nye, bedre og mer aktiv bruk av virkemidler på flere områder dersom miljømålene skal nås innen 2033. Vannregionmyndigheten er kjent med og har fått tilbakemelding om behov for nye virkemidler og/eller forbedring av eksisterende virkemidler innen følgende områder jordbruk, skogbruk, avløp, vannkraft, veidrift, og restaurering og forebygging.

8. Behov for virkemidler for å styrke gjennomføringen av vannforskriften

Det er behov for nye virkemidler og bedre og mer aktiv bruk av eksisterende virkemidler for å kunne gjennomføre tilstrekkelig med tiltak for å oppnå vannmiljømålene. Dette inkluderer både juridiske, økonomiske og administrative virkemidler.

Dette kapittelet inneholder en oppsummering av kjente og innmeldte behov for virkemidler, som foreløpig ikke er på plass.

Jordbruk

For jordbruk er det behov for bedre løsninger knyttet til oppsamling av landbruksplast. Det er videre behov for økte midler til Regionalt miljøprogram (RMP) og Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL).

Skogbruk

Innen skogbruk er det behov for bedre kunnskap om og registrering av påvirkninger fra skogbruket, behov for kompetanseheving, kursing og informasjon, m.fl.

Avløp

Det meldt inn behov om økonomiske støtteordninger til kommuner med tanke oppgradering og utbygging av renseanlegg med nitrogenrensing.

Vannkraft

Innen vannkraft er de tilgjengelige virkemidlene for å oppnå miljømålene enten revisjon av konsesjonsvilkår (vregl § 8), innkalling til konsesjonsbehandling (vrl § 66), omgjøring av konsesjonsvilkår (vrl § 28) eller ved pålegg gjennom eksisterende konsesjonsvilkår.

Energidepartementet og Klima- og miljødepartementet arbeider også med en forskrift om standardvilkår som skal kunne brukes uavhengig av om anlegget har konsesjon eller ikke. Denne forskriften vil forenkle prosessen med å pålegge tiltak som i dag forutsetter standardvilkår i konsesjonen, slik at myndighetene kan gi direkte pålegg om miljøforbedrende tiltak uten å gå veien om revisjon og innkalling til konsesjonsbehandling.

Reguleringsbestemmelser må ses i sammenheng i hele vassdraget. I mange eldre konsesjoner vil en fortsatt være forhindret å gjennomføre en kunnskapsbasert forvaltning med målrettede tiltak dersom disse ikke får moderne naturforvaltningsvilkår i kommende plan.

I Vest-Viken vannregion finnes det mange eldre konsesjonsløse kraftverk, og innkalling til konsesjonsbehandling vil fortsatt være et viktig virkemiddel for å bedre miljøtilstanden i påvirkede vassdrag.

Bruk av standardvilkår for naturforvaltningsområdet bør gjennomgås systematisk for konsesjonene i nært samarbeid mellom Statsforvalteren, NVE, kommunene/vannområdene og regulantene.

Veidrift

Behovet for virkemidler innen veidrift er knyttet til overvannshåndtering fra vei, oppsamling av mikroplast og finansiering.

Restaurering og forebygging

Det er behov for finansiering av restaureringstiltak, samt ordninger som gjør det lettere å påta seg ansvaret, gjennomføre og følge opp slike tiltak.

Vedlegg

I dette kapitlet er alle vedlegg til planen lagt inn

Vedlegg 1: Vannforekomster med unntak fra miljømålet om minst god tilstand

Vannforekomster med utsatt frist

Påvirkning: Akvakultur - Genetisk effekt fra rømt fisk

Antall vannforekomster: 13

Områder: Nedre del av Numedalslågen og Skienvassdraget.

Begrunnelse: Miljødirektoratet har sammen med Fiskeridirektoratet vurdert miljømål i lakseførende vassdrag der laksebestandene er nedklassifisert som følge av genetiske endringer. Fordi effektene av rømt oppdrettslaks på ville laksebestander er kumulativ, kan ikke målene om å bevare bestandenes genetiske integritet og genetiske variasjon nås med de nivåene av rømt oppdrettslaks som overvåkingen antyder for mange vassdrag. Eksperimenter i naturen har vist seleksjon mot avkom av rømt oppdrettslaks, men fordi disse kreftene virker langsomt, vil det - om mulig - ta lang tid å gjenvinne den genetiske sammensetningen i de ville bestandene. Vassdrag med dårlig eller svært dårlig tilstand for genetisk integritet har derfor fått utsatt frist for å nå miljømålene til etter 2033 i tråd med vannforskriftens § 9 c) da naturforholdene er slik at en forbedring av vannforekomsten innen fristen ikke lar seg gjennomføre.

Påvirkning: Avløp – Punktutslipp av kommunalt avløpsvann uten rensing

Antall vannforekomster: 3

Områder: Drammenselva vannområde

Begrunnelse: Det vil ta tid før effekten av ny infrastruktur måles i vassdragene.

Påvirkning: Avløp – Punktutslipp fra renseanlegg > 150000 PE

Antall vannforekomster: 1

Områder: Drammenselva vannområde

Begrunnelse: Det planlegges nytt regionalt renseanlegg i Drammensregionen, men effekten av tiltaket vil neppe føre til bedring av tilstanden i Drammensfjorden innen utgangen av neste planperiode.

Påvirkning: Forurensset sjøbunn

Antall vannforekomster: 1

Områder: Drammenselva vannområde

Begrunnelse: Naturlig tildekking er en tidkrevende prosess avhengig av naturlige faktorer, og det er ikke beregnet når tiltaket anses som ferdig. Naturlig tildekking gjelder deler av fjorden. Noen delområder i fjorden har så høyt innhold av forurensning at naturlig tildekking ikke er tilstrekkelig, og ytterligere tiltak må settes inn.

Påvirkning: Fremmed art – Gyrodactylus salaris

Antall vannforekomster: 16

Områder: Anadrome strekninger av Drammenvassdraget, Liervassdrag og Sandeelva

Begrunnelse: Kjemisk behandling mot Gyrodactylus gjennomføres i de berørte vannforekomstene i perioden 2025-2028. Etterfølgende reetablering av de anadrome bestandene til et selvreproduserende og livskraftig nivå vil ta flere år.

Påvirkning: Jordbruk – avrenning fra fulldyrka mark

Antall vannforekomster: 100

Områder: Vannområdene Lierelva, Drammenselva, Randsfjorden, Eikeren, Tyrifjorden, Hallingdal, Breianger Vest, Numedalslågen, Horten Larvik, Aulivassdraget, Skien-Grenlandsfjordene og Midtre Telemark

Begrunnelse: Høye PAL-tall og høyt næringsinnhold i vannforekomsten gjør at det tar tid før gjennomførte tiltak viser effekt på økologisk tilstand.

Vannforekomster med mindre strenge miljømål

Påvirkning: Annet - Fysisk endring annet (f.eks. bekkelukking, bebyggelse)

Antall vannforekomster: 8

Områder: Vannområdene Horten-Larvik, Numedalslågen og Kragerøvassdraget

Begrunnelse: Uforholdsmessig kostnadskrevende å nå miljømålet eller ikke teknisk gjennomførbart, blant annet grunnet lengre bekkestrekning i rør.

Påvirkning: Annet – Dammer, barrierer og sluser for annet

Antall vannforekomster: 1

Områder: Horten-Larvik vannområde

Begrunnelse: Uforholdsmessig kostnadskrevende å nå miljømålet.

Påvirkning: Annet – Hydromorfologiske endringer ved dumping og fylling av masser

Antall vannforekomster: 1

Områder: Aust-Telemark vannområde

Begrunnelse: Uforholdsmessig kostnadskrevende å nå miljømålet.

Påvirkning: Forurensset sjøbunn

Antall vannforekomster: 4

Områder: Skien-Grenlandsfjordene vannområde

Begrunnelse: Mindre strengt miljømål for økologisk og/eller kjemisk tilstand. Miljøtilstanden skyldes i stor grad "gamle synder". Fjordene er dype og store og tiltak i hele fjorden er teknisk svært krevende og lite realiserbart. Kost -nyttevurderinger vil mest sannsynlig bli negativ, men det jobbes likevel med tiltak knyttet til å begrense ytterligere negative påvirkninger på økologisk og kjemisk tilstand fra kilder på land, slik at en svakt gradvis forbedring kan være mulig å måle i biota og sediment.

Påvirkning: Avrenning fra gruver/deponering

Antall vannforekomster: 22

Områder: Vannområdene Eikeren, Drammenselva, Tyrifjorden, Hallingdal, Randsfjorden, Breianger Vest og Numedalslågen

Begrunnelse: Mindre strengt miljømål for økologisk og/eller kjemisk tilstand. Vannforekomstene er registrert med stor påvirkning knyttet til avrenning fra nedlagte gruver. Det anses som

uforholdsmessig kostnadskrevende å nå målet om god tilstand. Grunnen til det er at miljønytt og effekten av tiltak i gruveområdet er usikker sammenlignet med kostnaden det vil medføre. Selv med omfattende tiltak vil det være stor usikkerhet knyttet til effekten av tiltakene. Miljømålet for vannforekomsten settes til dårlig kjemisk og svært dårlig økologisk tilstand på bakgrunn av stoffene kobber og nikkel, men skal vurderes på nytt hvert 6. år. Det tas riktignok sikte på å sikre best mulig økologisk og kjemisk tilstand for de påvirkede vannforekomstene og det ikke skal forekomme ytterligere forringelse. Se mer informasjon om oppfølging av nedlagte gruver på Vannportalen. Her står det beskrevet hvilke gruver som har størst forurensningspotensial hvor oppfølging prioriteres samt informasjon om ytterligere gruver.

Påvirkning: Industri – Punktutslipp fra industri (IED)

Antall vannforekomster: 1

Områder: Skien-Grenlandsfjordene vannområde

Begrunnelse: Vannforekomsten er registrert med stor grad av påvirkning fra punktutslipp fra industri (IED) og middels grad av påvirkning fra avrenning fra industri. Det anses som teknisk umulig å nå målet om god økologisk tilstand på bakgrunn av påvirkningen fra punktutslipp fra IED (industri). Miljømål for økologisk tilstand for vannforekomsten settes til moderat på bakgrunn av nitrogrenutslipp. Miljømålene skal vurderes på nytt hvert 6. år. Ved å redusere utslippene der det er teknisk mulig, vil det jobbes for å forebygge ytterligere forringelse av tilstanden i resipienten i planperioden 2028-2033.

Påvirkning: Industri – Avrenning fra forurensset grunn, deponi og nedlagt industri

Antall vannforekomster: 1

Områder: Tyrifjorden vannområde

Begrunnelse: Det er ikke mulig å oppnå god kjemisk tilstand i vannforekomsten i løpet av planperioden. Det pågår vurderinger av utredninger som grunnlag for å pålegge tiltaksgjennomføring for å redusere aktiv og potensielle spredning av PFAS-forurensning fra elved sediment nedstrøms Viul og eiendommen der det tidligere var papirfabrikk. Det er p.t. uklart når tiltak blir gjennomført, men forhåpentligvis innen utgangen av neste planperiode. Tiltaket kan både være uforholdsmessig kostnadskrevende og teknisk krevende å gjennomføre.

Påvirkning: Jordbruk – Fysisk endring for jordbruk

Antall vannforekomster: 3

Områder: Vannområdene Hallingdal, Horten-Larvik og Aust-Telemark

Begrunnelse: Ikke teknisk gjennomførbart eller uforholdsmessig kostnadskrevende å nå miljømålet.

Påvirkning: Vannkraft – Hydrologiske endringer uten minstevannføring – vannkraft

Antall vannforekomster: 106

Områder: Vannområdene Eikeren, Valdres, Hallingdal, Randsfjorden, Tyrifjorden, Kragerøvassdraget, Midtre Telemark, Numedalslågen, Skien-Grenlandsfjordene, Tokke-Vinje og Aust Telemark

Begrunnelse: Bekkeinntak, tørrlegging, eller unntak satt sentralt.

Påvirkning: Vannkraft – Hydrologiske endringer med minstevannføring

Antall vannforekomster: 14

Områder: Vannområdene Randsfjorden, Simoa, Valdres, Numedalslågen, Skien-Grenlandsfjordene, Aust Telemark og Midtre Telemark

Begrunnelse: Avklart sentralt i tidligere vannforvaltningsplan eller vurdert som urealistisk.

Påvirkning: Vannkraft – Hydrologiske endringer grunnet vannføringssendringer

Antall vannforekomster: 8

Områder: Vannområdene Lierelva, Valdres, Randsfjorden og Numedalslågen

Begrunnelse: Avklart sentralt i tidligere vannforvaltningsplan eller i egen klagesak.

Påvirkning: Vannkraft – Hydromorfologiske endringer ved overføring av vann

Antall vannforekomster: 6

Områder: Vannområdene Randsfjorden, Numedalslågen, Aust Telemark og Midtre Telemark

Begrunnelse: Avklart sentralt i tidligere vannforvaltningsplan.

Påvirkning: Vannkraft – Dammer og barrierer for vannkraft

Antall vannforekomster: 5

Områder: Vannområdene Tyrifjorden, Horten-Larvik og Midtre Telemark

Begrunnelse: Uforholdsmessig kostnadskreven, avklart sentralt i tidligere vannforvaltningsplan eller grunnet miljømålkommunikasjon som tilsier mindre strengt miljømål.

Påvirkning: Vannkraft – Vannuttak eller overføring fra et vassdrag til et annet for vannkraft

Antall vannforekomster: 1

Områder: Numedalslågen vannområde

Begrunnelse: Uforholdsmessig kostnadskreven.

Her kommer det lenke til miljømålene for alle vannforekomstene i vannregionen (side som lages i Vann-Nett)

Vedlegg 2: Vannforekomster med kraftverk som kan få redusert kraftproduksjon som følge av foreslåtte miljøtiltak

For planperioden 2028-2033 videreføres tidligere prioritering av miljømål som kan medføre krafttap i Vest-Viken vannregion. I tillegg tas det inn to nye vassdragsstrekninger, Randselva og Lomsdalselva.

Vannforekomstene hvor det er prioritert miljømål som kan medføre krafttap i Vest-Viken vannregion for planperioden 2028-2033 er oppsummert i Tabell 16 Tabell 5.

Randselva

For miljøtemaet fisk anses verdien som svært stor, og påvirkningen fra vannkraft vurderes som stor. For miljøtemaet øvrig naturmangfold anses verdien som stor på grunnlag av forekomster av elvemusling (VU) og av svært viktige ferskvannstilknyttede naturtyper (flommarksskog, verdi A). Påvirkningsgraden av reguleringen på temaet naturmangfold vurderes å være stor, med vekt på elvemuslingsbestanden som trolig er på vei til å dø ut (Elvemuslingdatabasen).

Krafttap ved miljøbasert driftsvannføring i kraftverkene antas å være begrenset.

Lomsdalselva

Lomsdalselva er gyte- og oppvekstelv for storørret fra Randsfjorden. Størsteparten av den tilgjengelige elvestrekningen ligger oppstrøms kraftverket. Søndre Land JFF har etablert en fiskepassasje opp forbi kraftverket, men vedlikehold og drift av denne er avhengig av et fåtall frivillige ildsjeler. Det er videre ingen anordning som sikrer trygg nedvandring forbi kraftverket og faren for turbinpassasje er stor. Det er derfor sterkt behov for nye tiltak. Samt behov for å formalisere ansvaret for drift av fiskepassasjen.

Krafttap ved utbedring av fiskepassasjen antas å være begrenset.

Tabell 16: Vannforekomster med miljømål som kan medføre krafttap i Vest-Viken vannregion, med kort begrunnelse for prioritering og vurdering av kost/nytte.

Vannforekomst-ID	Vannforekomst-navn	Kort begrunnelse / verdi og påvirkning samlet (VPS)	Kost/nytte (inklusive krafttap)
012-2335 R	Snarumselva - Kista	Se godkjenningen 2016 / 2022	
012-2363 R	Snarumselva fra Kaggen-Gravfoss	Se godkjenningen 2016 / 2022	
012-3030 R	Snarumselva Krødern - Ramfoss	Se godkjenningen 2016 / 2022	
012-3031 R	Snarumselva Ramfoss - Gråbekken	Se godkjenningen 2016 / 2022	
017-214-R	Vadfosselva Langfoss Vafoss	Se godkjenningen 2016 / 2022	
017-219-R	Gråten	Se godkjenningen 2016 / 2022	
017-221-R	Vadfosselva Farsjø Tisjø	Se godkjenningen 2016 / 2022	
017-222-R	Vadfosselva strekning Solumelva	Se godkjenningen 2016 / 2022	

017-223-R	Vadfosselva Vafoss Kammerfoss	Se godkjenningen 2016 / 2022	
017-57-R	Vadfosselva ved Dalsfoss	Se godkjenningen 2016 / 2022	
012-3072-R	Randselva Bergerfoss-Kistefoss	<i>Storørret og elvemusling. VPS 5</i>	0-5 GWh
012-3049-R	Randselva Kistefoss - dam oppstrøms Askerudfoss		
012-3048-R	Randselva Dam oppstrøms Akserudfoss - Askerudfoss		
012-3046-R	Randselva Askerudfoss - Viulfoss		
012-3044-R	Randselva Viulfoss - Begna		
012-3001-R	Lomsdalselva nedstrøms dam	<i>Gyteelv for storørret. VPS 4. Verna vassdrag.</i>	0-5 GWh
012-3002-R	Lomsdalselva oppstrøms demning kraftverk		

Vedlegg 3: Regional oversikt over overvåkingsprogrammer i vannregionen

1.1 Innledning

Dette vedlegget gir en helhetlig oversikt over overvåkningen i vannregionen, og er i realiteten en sammenstilling av flere ulike overvåkingsprogrammer. Utgangspunktet er pågående overvåkning, samt overvåkning som planlegges eller ønskes igangsatt i løpet av planperioden. Det kan i tillegg forekomme endringer når det gjelder enkeltprogrammer i løpet av planperioden.

Vannforskriften fastsetter at Statsforvalteren er miljøfaglig ansvarlig og rådgiver i vannregionen. Statsforvalteren har hovedansvar for å oppdatere kunnskapsgrunnlaget ([§15](#)) og for å koordinere arbeidet med vannovervåkning, herunder utarbeide et felles overvåkingsprogram for vannregionen ([§ 18](#)).

Oversikten over overvåkingsprogrammer er et viktig faggrunnlag for den regionale planen for vannforvaltning, og i likhet med planen oppdateres derfor denne oversikten over overvåkingsprogrammer hvert sjette år. Statsforvalteren oppdaterer denne oversikten i dialog med andre sektormyndigheter og innenfor de tidsfrister vannregionmyndigheten setter som prosessleder.

Overvåkningen er delt inn i basisovervåkning, tiltaksorientert overvåkning og problemkartlegging. Målsetting og ansvar for utarbeidelse av de ulike delprogrammene går fram av Tabell 17.

Tabell 17: Type overvåkning av regionale overvåkingsprogrammer med ansvar og mål for overvåkningen.

Type overvåkning	Ansvarlig sektormyndighet	Mål for overvåkninga
1. Basisovervåkning	Miljødirektoratet i samarbeid med nasjonale myndigheter	Fastsettelse av tilstand og trender for vannforekomster som er a) påvirket(trend) eller b) tilnærmet upåvirkede (ref.)
2. Tiltaksorientert overvåkning	Statsforvalteren i samarbeid med sektormyndigheter/vannområder	Fastsettelse av tilstand, og til dels trender i vannforekomster som er, eller antas å være, i moderat eller dårligere tilstand
3. Problemkartlegging	Statsforvalteren i samarbeid med sektormyndigheter	Overvåkning eller undersøkelser der det er uklart hva miljøproblemet er og/eller hva som er kildene til problemet

Mer informasjon om de ulike overvåkningstypene finner du [her](#).

1.2 Hvem gjennomfører og finansierer overvåkingen

Basisovervåking

Denne overvåkingstypen utarbeides, ledes og finansieres av nasjonale myndigheter, og i særlig grad av Miljødirektoratet. Det overvåkes på stasjoner et stykke fra kildene, og det er ofte flere kilder som påvirker stasjonene. Disse stasjonene kalles trendstasjoner. I tillegg overvåkes det i en del programmer på stasjoner som skal være tilnærmet upåvirkede, såkalte referansestasjoner. Mer informasjon finnes her: [Basisovervåking - Vannportalen](#).

Tiltaksorientert overvåking

Statsforvalteren har et særlig ansvar for den tiltaksorienterte overvåkingen. Denne overvåkingstypen danner grunnlag for å utforme miljøtiltak, og i neste omgang å fastslå effektene av gjennomførte miljøtiltak. Statsforvalteren har ansvar for å utarbeide og koordinere tiltaksorientert overvåking. De ulike sektormyndighetene (inkludert kommunene/vannområdene) er ansvarlige for at den tiltaksorienterte overvåkingen blir gjennomført. Myndighetspålagt overvåking inngår i den tiltaksorienterte overvåkingen.

Tiltaksorientert overvåking skal, i den grad det er mulig, betales av påvirker, dvs. den som forurensar eller gjør inngrep. En del av den tiltaksorienterte overvåkingen hjemles i konsesjonsvilkår, vilkår i tillatelser, eller pålegges som separat overvåking. I tilfeller der finansiering ikke kan hjemles i konsesjonsvilkår eller annet lovverk skal man forsøke å finne frem til frivillige ordninger f.eks. gjennom spleiselag. Spleiselag mellom flere aktører i samme vassdrag eller fjord/kystområde, offentlige og private, kan ofte være en fornuftig ordning for en rasjonell gjennomføring av vannovervåking i en vannregion eller et vannområde. Dette kan også kombineres med pålegg om å delta i en felles helhetlig overvåking.

Problemkartlegging

Statsforvaltere i hver vannregion har ansvar for at det utarbeides program for problemkartlegging i samsvar med de kravene som stilles i forskriften. Problemkartlegging må sees i sammenheng med den tiltaksorienterte overvåkingen og det vil til dels være glidende overganger mellom de to typene overvåking. Problemkartlegging vil som regel måtte tilpasses den enkelte problemstilling, og være av mer kortvarig karakter enn tiltaksrettet overvåking. Hensikten er å avklare årsak og omfang av et miljøproblem. For problemkartlegging er det vanskeligere å håndheve prinsippet om at "forurensar betaler" og det vil i større grad være et behov for alternativ finansiering.

Problemkartlegging er en "smal" overvåkingstype som skal benyttes i begrenset grad og kun der en ikke kjenner miljøproblemets karakter/omfang eller kildene til problemet. Det vil i de fleste tilfeller være grunnlag for å gå rett på å utforme tiltaksorientert overvåking.

Uavklarte ansvarsforhold

For en del vannforekomster kan ansvaret for overvåking oppfattes som uavklart. Det er gjerne registrert flere antatte påvirkninger som årsak til redusert miljøtilstand, men det mangler tilstrekkelig kunnskap om miljøtilstand og årsaksforhold. Den antatte miljøpåvirkningen kan da oftest ikke knyttes direkte til ett bestemt utslipp eller påvirkning. Prinsippet om at "forurensar skal betale" kan bli vanskelig å håndheve. Ansvaret kan havne hos kommunene som forurensningsmyndighet. For slike vannforekomster vil statsforvalteren, i samarbeid med vannregionmyndigheten jobbe med å få avklart hvem som er ansvarlig for oppfølgingen som skal foregå i form av overvåking.

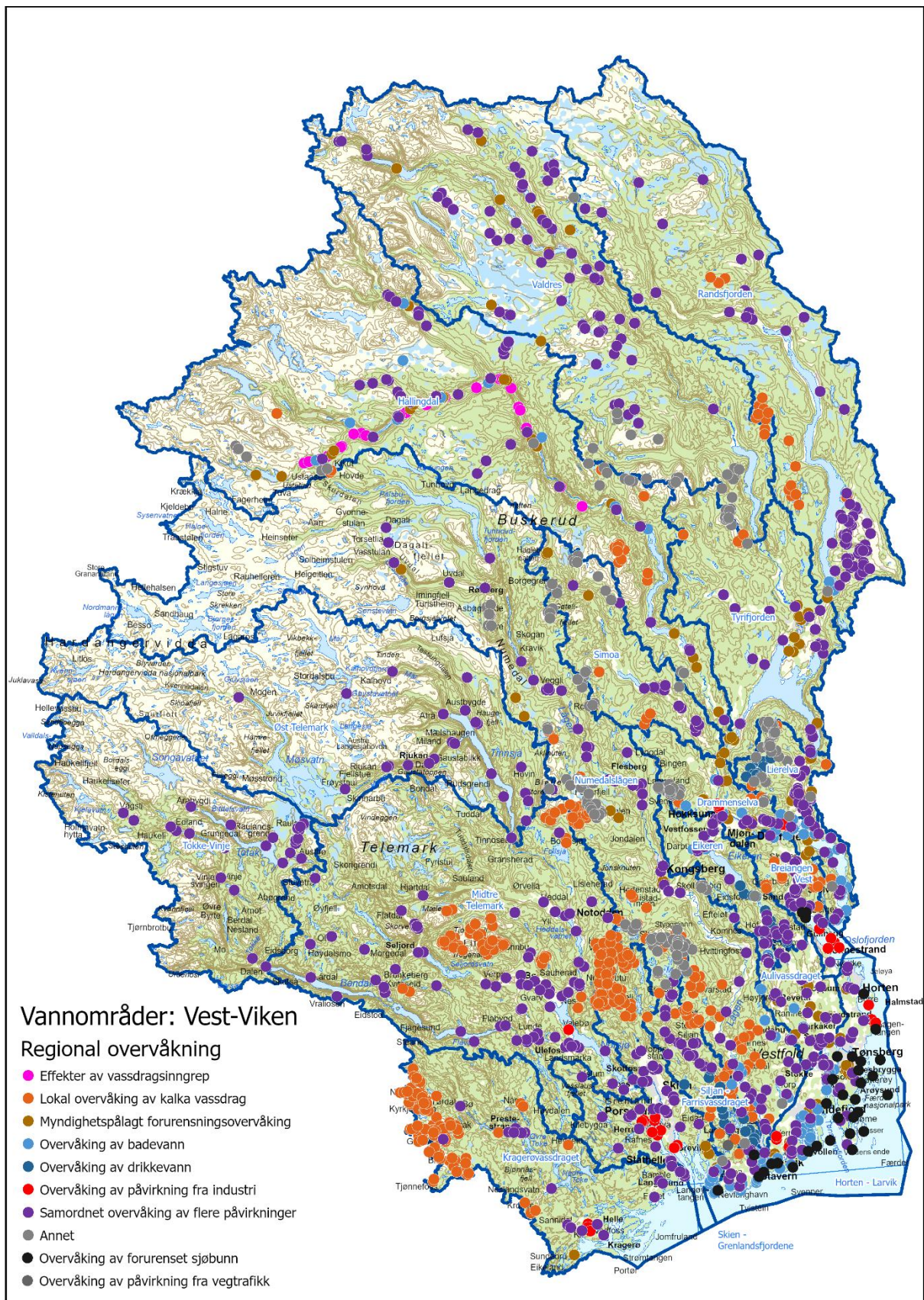
1.3 Overvåkningsnettverk

Kartet i Figur 15 og Tabell 17 nedenfor genereres på bakgrunn av operative overvåkningsstasjoner i fagsystemet Vannmiljø.

*Tabell 18: Antall vannforekomster som inngår i overvåkningsprogrammene fordelt på vannområder.
Kilde: Vannmiljø, mai 2026.*

	Basisovervåking				Tiltaksrettet overvåking				Problemkartlegging				
Vannområde	Elv	Innsjø	Kyst	Grunnvann	Elv	Innsjø	Kyst	Grunnvann	Elv	Innsjø	Kyst	Grunnvann	Sum
Aulivassdraget	-	-	-	-	23	8	-	-					
Aust-Telemark	1	4	-	1	20	4	-	-					
Breiangen vest	-	1	1	-	31	11	9	-					
Drammenselva	4	9	-	-	65	8	13	-					
Hallingdal	10	12	-	2	105	18	-	2					
Eikeren	-	2	-	-	37	15	-	-					
Horten-Larvik	-	6	11	-	68	5	92	-					
Kragerøvassdraget	4	5	1	-	108	18	1	-					
Lierelva	-	-	-	-	71	12	-	-					
Midtre Telemark	2	11	-	-	145	16	-	-					
Numedalslågen	9	4	-	9	169	40	-	-					
Randsfjorden	4	8	-	-	30	54	-	-					
Siljan-Farris	-	-	-	-	56	22	-	-					
Simoa	-	-	-	-	34	5	-	-					
Skien-Grenlandsfjordene	1	-	10	-	90	16	21	-					
Tokke-Vinje	2	-	-	-	18	6	-	-					
Tyrifjorden	7	5	-	-	46	7	-	1					
Valdres	2	1	-	-	72	27	-	-					

Detaljert informasjon om overvåkningsresultater og klassifisering er tilgjengelig på hhv. <https://vannmiljo.miljodirektoratet.no> og <https://vann-nett.no/portal/>. Kommende overvåkningsresultater og følgende klassifisering vil bli oppdatert fortløpende.

Figur 15: Overvåkningsstasjoner i Vest-Viken vannregion. Kilde: Vannmiljø, mai 2026.

1.4 Overvåkning i overflatevann

Overflatevann er elver, innsjøer og kystvann (i motsetning til grunnvann) og gjelder hele vannsøylen – ikke bare vann i øverste del av vannsøylen. Det skal overvåkes for å fastsette økologisk og/eller kjemisk tilstand – avhengig av hvilke påvirkninger som er til stede.

Basisovervåkning

Basisovervåkingen i vannregionen er del av de store nasjonale overvåkingsprogrammene. For kystvann er dette Miljøgifter i kystområdene (MilKys) og Økosystemovervåking i kystvann (ØkoKyst). For innsjøer er det Økosystemovervåking i store innsjøer (ØkoStor), Økosystemovervåking i ferskvann (ØkoFersk) og Miljøgifter i ferskvann (MilFersk). Elver blir overvåket gjennom programmene Referanseelver og Elveovervåkingsprogrammet. Nasjonal forsurelingsovervåking blir også gjennomført i elver og innsjøer.

En oversikt over viktige basisovervåkingsprogrammer i Vest-Viken vannregion og resten av landet som er relevante for vannforskriftsarbeidet finnes her: [Basisovervåkning](#).

Det kan bli begrensede endringer av stasjoner/parametere da ny programperiode for basisovervåkingsprogrammene nettopp er utlyst og starter i 2026.

Tiltaksrettet overvåkning og problemkartlegging

I tillegg til basisovervåkingen er det en rekke forskjellige overvåkingsprogram i vannregionen. Overvåking av badevann og drikkevann skjer i regi av kommuner og vannverkseiere. Nasjonal forsurelingsovervåking blir supplert med lokal overvåking av kalka vassdrag og forsurelingsutsatte vannforekomster. Det er også lokal overvåking av forurenset sjøbunn, samt myndighetspålagt overvåking av forurensningsproblematikk. En rekke stasjoner dekker flere påvirkninger (samordnet overvåking) og følger opp tiltak. Nasjonal forsurelingsovervåking blir supplert med lokal overvåking av kalka vassdrag og forsurelingsutsatte vannforekomster av statsforvalterne.

I Buskerud har vannområdene en sentral rolle i å innhente kunnskap om forholdene i vannforekomstene. Vannområdenes overvåking skal følge vannforskriftens bestemmelser og veiledningsmateriale knyttet til den. Overvåkingsresultater er sentrale for å vurdere behovet for tiltak og effekten av tiltakene som gjennomføres, samt se trender over tid. Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus har god og tett dialog med vannområdene og bidrar økonomisk og faglig til den tiltaksorienterte overvåkingen som gjennomføres i regi av vannområdene.

I Innlandet administrerer Statsforvalteren store deler av vannovervåkingen med innspill og bistand fra kommuner og vannområder. Overvåkingen baseres dels på faste programmer og dels på innspill om hvor det er behov for overvåking eller mistanke om forurensning fra år til år. I Vestfold og Telemark utarbeider vannområdene og Statsforvalteren i Vestfold og Telemark årlige overvåkingsprogram for tiltaksorientert overvåking. Programmene består av faste hovedstasjoner og stasjoner som rulleres mellom år, i tillegg til problemkartlegging, og dekker biologiske og vannkjemiske parametere. Statsforvalteren administrerer de biologiske undersøkelsene i begge fylkene.

1.5 Overvåkning i grunnvannsforekomster

Det er to landsomfattende overvåkningsprogram for grunnvann. Landsomfattende grunnvannsnettverk (LGN) har siden 1977 overvåket kvalitet (kjemisk tilstand) og kvantitet i grunnvannsforekomster. Disse grunnvannsforekomstene er i hovedsak i mindre påvirkede områder. I 2015 startet en representativ overvåkning av 13 antatt belastede grunnvannsforekomster. For mer informasjon se vannportalen: [Grunnvann - Vannportalen](#).

I vannregionen inngår to stasjoner i overvåkning av kjemisk tilstand og to i overvåkning av kvantitativ tilstand. Oversikt over igangsatt overvåkning i grunnvannsforekomster er vist i kart i Figur 15 og i Tabell 18 over.

1.6 Overvåkning i beskyttede områder

Her vises de fem forskjellige typene av beskyttede områder: [Beskyttede områder \(drikkevann og badevann m.m.\) - Vannportalen](#)

Det er gitt egne krav til overvåking av drikkevannsforekomster i [Forskrift om vannforsyning og drikkevann \(drikkevannsforskriften\) - Lovdata](#). Relevant her er kravet til overvåking av nedslagsfelt og av råvann som tas inn i vannverket. Noen vannverk overvåker elver og innsjøer etter prinsippene om tiltaksorientert overvåking, ofte med tilleggsparametere (bakterier). Vannforekomster som brukes som drikkevannskilde kan vises i Vann-nett. Drikkevannresultater rapporteres inn i til fagdatabasen MATS hos Mattilsynet.

De fleste kommuner har overvåking av badeplasser. Vann-Nett viser badeplasser for de kommuner som har rapportert inn disse. Resultater blir ikke rapportert inn sentralt, men noen kommuner rapporterer frivillig til fagsystemet Vannmiljø. Det er kun stasjoner som er rapportert inn i Vannmiljø som vises i Figur 15 og i Tabell 18. Oversikt over kommunenes badevannsovervåking er tilgjengelig på nettsidene til de respektive kommunene.

1.7 Overvåkning i regi av andre sektormyndigheter

I forbindelse med større byggeprosjekter innenfor vei, jernbane og utbygging gjennomfører Statens vegvesen, Nye Veier, og Bane NOR med flere overvåking i vannforekomster i forbindelse med sine prosjekter. Overvåkingen omfatter undersøkelser før, under og etter anleggsperioden. De mest relevante overvåkingsstasjonene og tilhørende måleresultater registreres i databasen Vannmiljø.

Overvåkingen omfatter normalt fysisk-/kjemiske kvalitetselementer samt biologi som f.eks. bunndyrfauna og fisk. Forundersøkelsene bidrar med representative data om den generelle tilstanden i vannforekomstene, og kan brukes i tilstandsklassifisering. Dette kan også gjelde etterundersøkelser hvis de er lite påvirket av det midlertidige anleggsarbeidet. Undersøkelser under anleggsperioden er primært innrettet på å beskrive omfanget av midlertidig forurensning, og er mindre anvendelige som støtte for tilstandsklassifisering.

Avinor eier og driver en rekke flyplasser i Norge. Mange av disse vil ha utslippstillatelse i medhold av forurensningsloven, især knyttet til bruk av avisingsmidler brukt på fly og på rullebaner. Det vil normalt være knyttet krav om overvåking av påvirkning på overflatekilder og/eller grunnvann fra avisingen.

1.8 Fremtidige overvåkningsbehov

Den tiltaksorienterte overvåkingen er prioritert med utgangspunkt i vannforekomster som en allerede vet er i moderat tilstand eller dårligere (ut ifra overvåking), eller der en antar en slik tilstand basert på påvirkningsvurderinger. Også vannforekomster som har økende påvirkninger og står i fare for å rykke ned en tilstandsklasse, f.eks. fra god til moderat tilstand, kan være kandidater for overvåking. Det er nødvendig med kontinuerlig vurdering av behovet.

Overvåkingen i vannregionen er prioritert med utgangspunkt i risikovurderingen av vannforekomstene. Det er nødvendig med kontinuerlig vurdering av dette behovet, og spesielt de tiltaksorienterte overvåkingsprogrammene er av den grunn noe fleksible. Et av område hvor kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt i vannregionen er kjemisk tilstand i elver og innsjøer. Noe av dette blir dekt gjennom basisovervåkingen og enkelte miljøgiftstasjoner i elver, men her er det rom for forbedring.

Et annet mangelfullt område er kvantitativ og kjemisk tilstand i grunnvann. Dette gjelder både Vest-Viken vannregion og landet ellers. Grunnvann har ikke vært prioritert i foregående planperiode, men det vil være behov for å tette dette hullet i kunnskapsgrunnlaget i fremtiden.

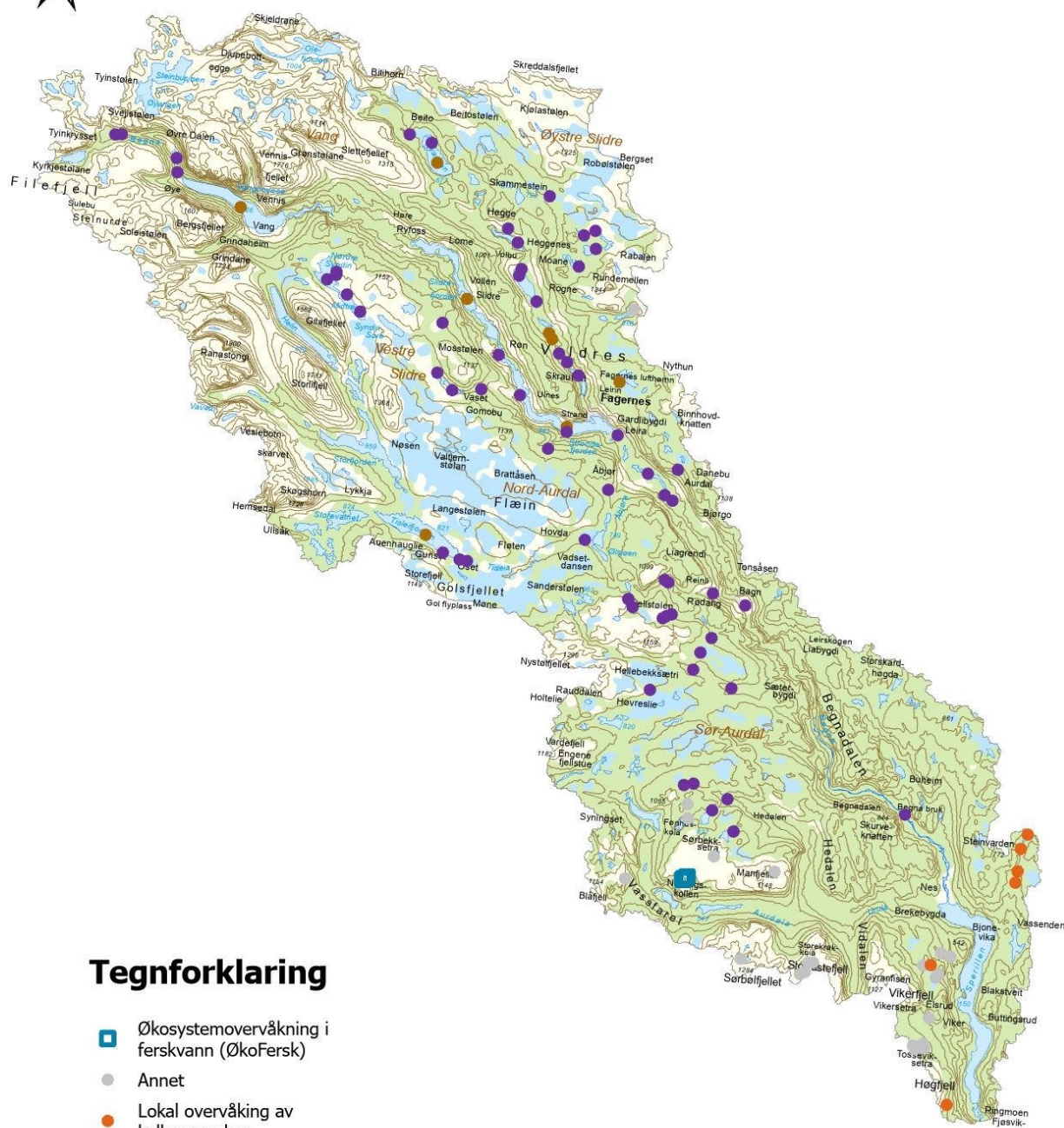
Som i foregående perioder vil det være viktig at flere sektorer samarbeider om overvåkingen i vannregionen og at det blir tilrettelagt for spleiselag mellom både offentlige og private aktører.

1.9 Overvåking fordelt på vannområder

I kartene under i Figur 16-33 vises pågående overvåkingsstasjoner for basisovervåking, tiltaksorientert overvåking (inklusive pålagt overvåking) og grunnvannsovervåking fordelt på vannområdene i vannregionen.

Vannområde Valdres (5102-19)

Tegnforklaring

- Økosystemovervåking i ferskvann (Økoforsk)
- Annet
- Lokal overvåking av kalka vassdrag
- Myndighetspålagt forurensningsovervåking
- Samordnet overvåking av flere påvirkninger

0 4,25 8,5 17 Kilometer

Figur 16: Kartutsnitt for vannområde Valdres som viser igangsatt overvåking i vannområdet, basisovervåking, tiltaksorientert overvåking, inklusive pålagt overvåking.

Vannområde Randsfjorden (5111-12)

Figur 17: Kartutsnitt for vannområde Randsfjorden som viser igangsatt overvåking i vannområdet, basisovervåking, tiltaksorientert overvåking, inklusive pålagt overvåking.

Figur 18: Kartutsnitt for vannområde Hallingdal som viser igangsatt overvåking i vannområdet, basisovervåking, tiltaksorientert overvåking, inklusive pålagt overvåking.

Figur 19: Kartutsnitt for vannområde Numedalslågen som viser igangsatt overvåking i vannområdet, basisovervåking, tiltaksorientert overvåking, inklusive pålagt overvåking.

Figur 20: Kartutsnitt for vannområde Tyrifjorden som viser igangsatt overvåking i vannområdet, basisovervåking, tiltaksorientert overvåking, inklusive pålagt overvåking.

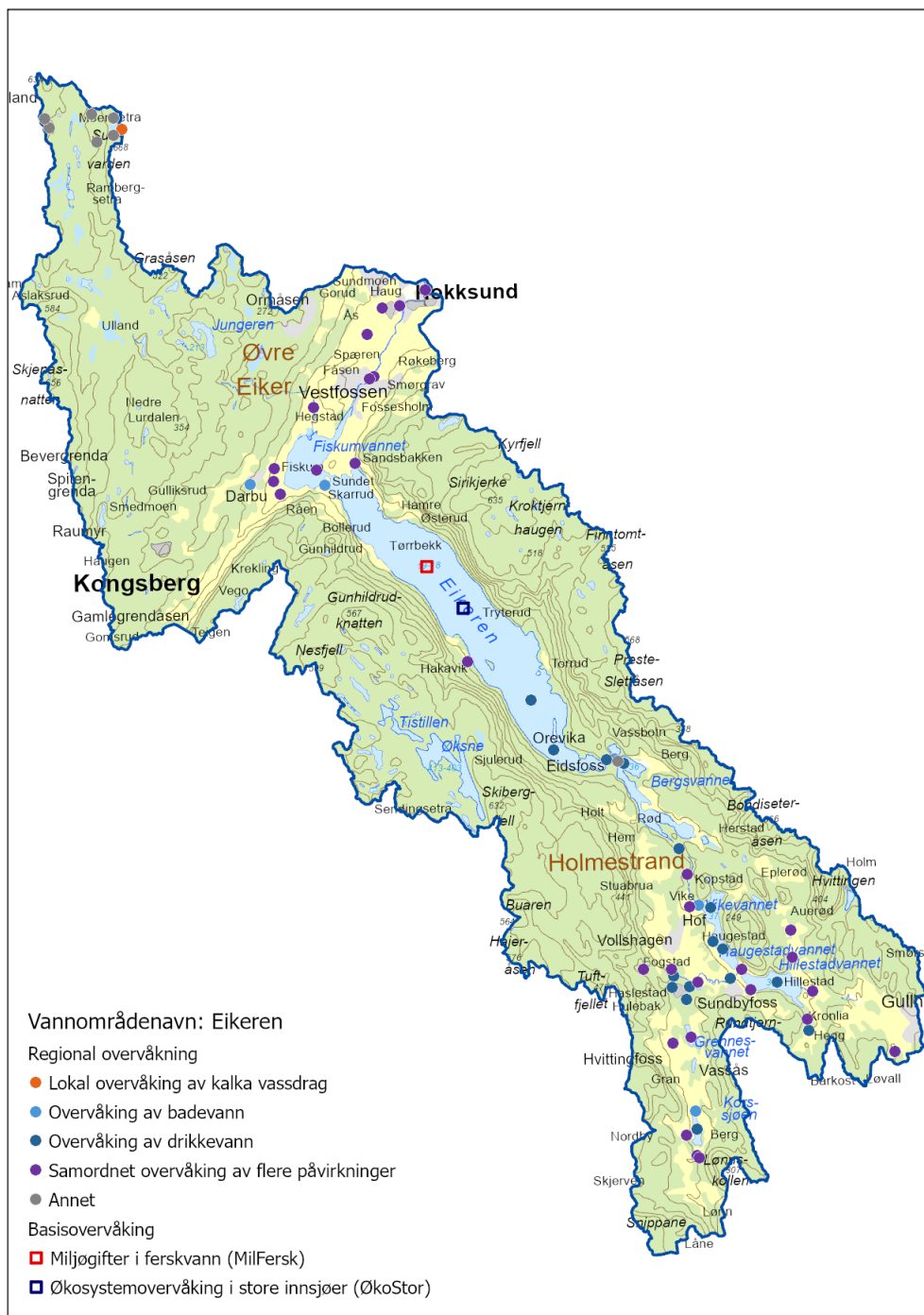
Figur 21: Kartutsnitt for vannområde Simoa som viser igangsatt overvåking i vannområdet, basisovervåking, tiltaksorientert overvåking, inklusive pålagt overvåking.

Figur 22: Kartutsnitt for vannområde Lierelva som viser igangsatt overvåkning i vannområdet, basisovervåking, tiltaksorientert overvåking, inklusive pålagt overvåking.

Figur 23: Kartutsnitt for vannområde Drammenselva som viser igangsatt overvåking i vannområdet, basisovervåking, tiltaksorientert overvåking, inklusive pålagt overvåking.

Figur 24: Kartutsnitt for vannområde Eikeren som viser igangsatt overvåkning i vannområdet, basisovervåking, tiltaksorientert overvåking, inklusive pålagt overvåking.

Figur 25: Kartutsnitt for vannområde Breianger Vest som viser igangsatt overvåking i vannområdet, basisovervåking, tiltaksorientert overvåking, inklusive pålagt overvåking.

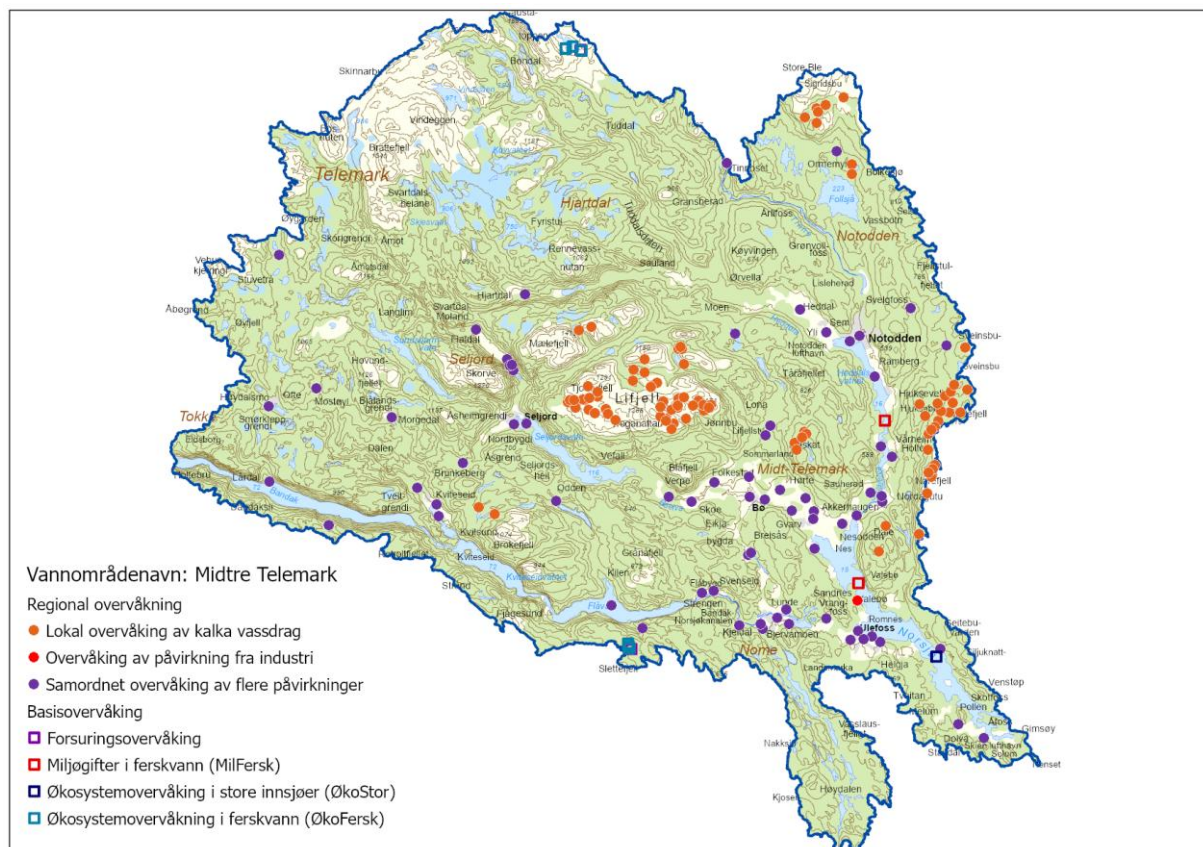
Figur 26: Kartutsnitt for vannområde Aulivassdraget som viser igangsatt overvåkning i vannområdet, basisovervåking, tiltaksorientert overvåking, inklusive pålagt overvåking.

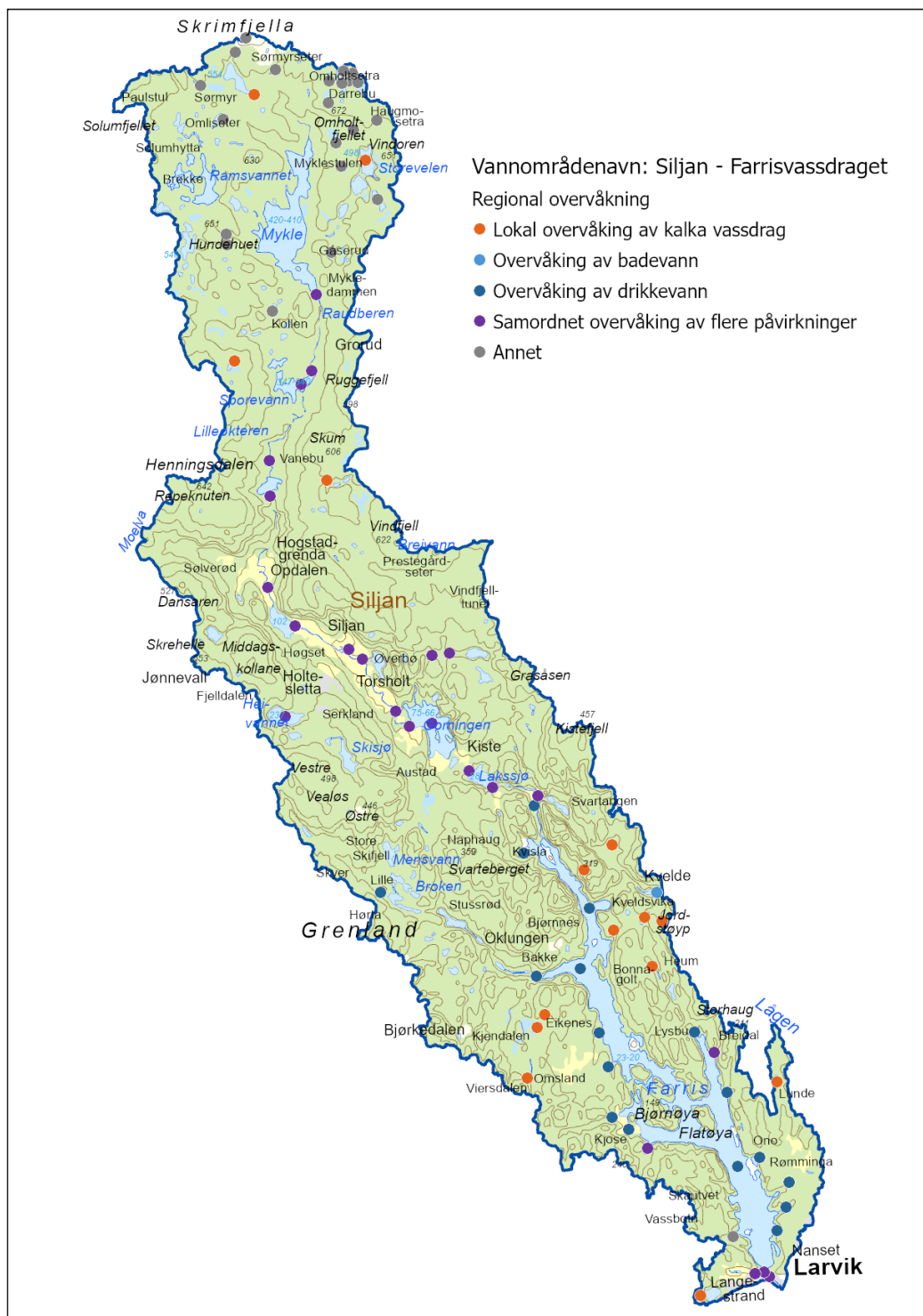
Figur 27: Kartutsnitt for vannområde Horten-Larvik som viser igangsatt overvåkning i vannområdet, basisovervåking, tiltaksorientert overvåking, inklusive pålagt overvåking.

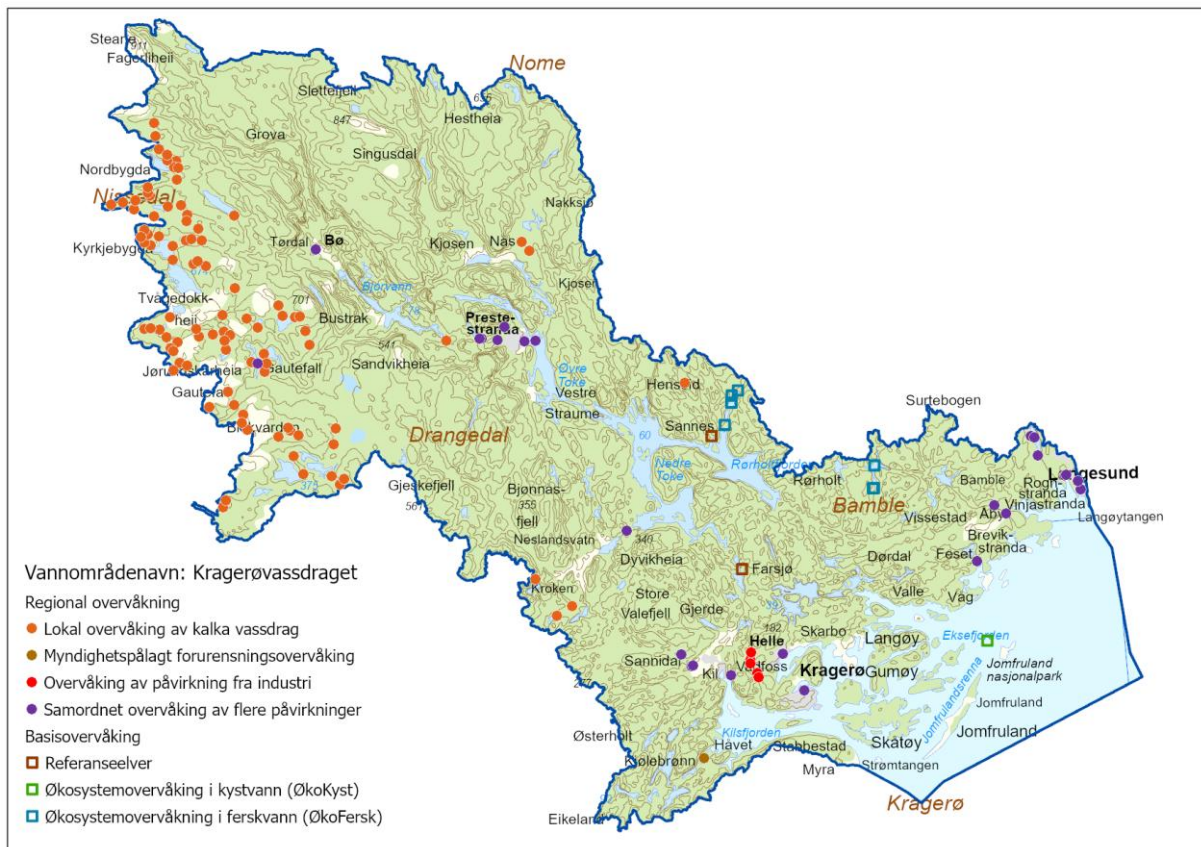
Figur 28: Kartutsnitt for vannområde Øst-Telemark som viser igangsatt overvåking i vannområdet, basisovervåking, tiltaksorientert overvåking, inklusive pålagt overvåking.

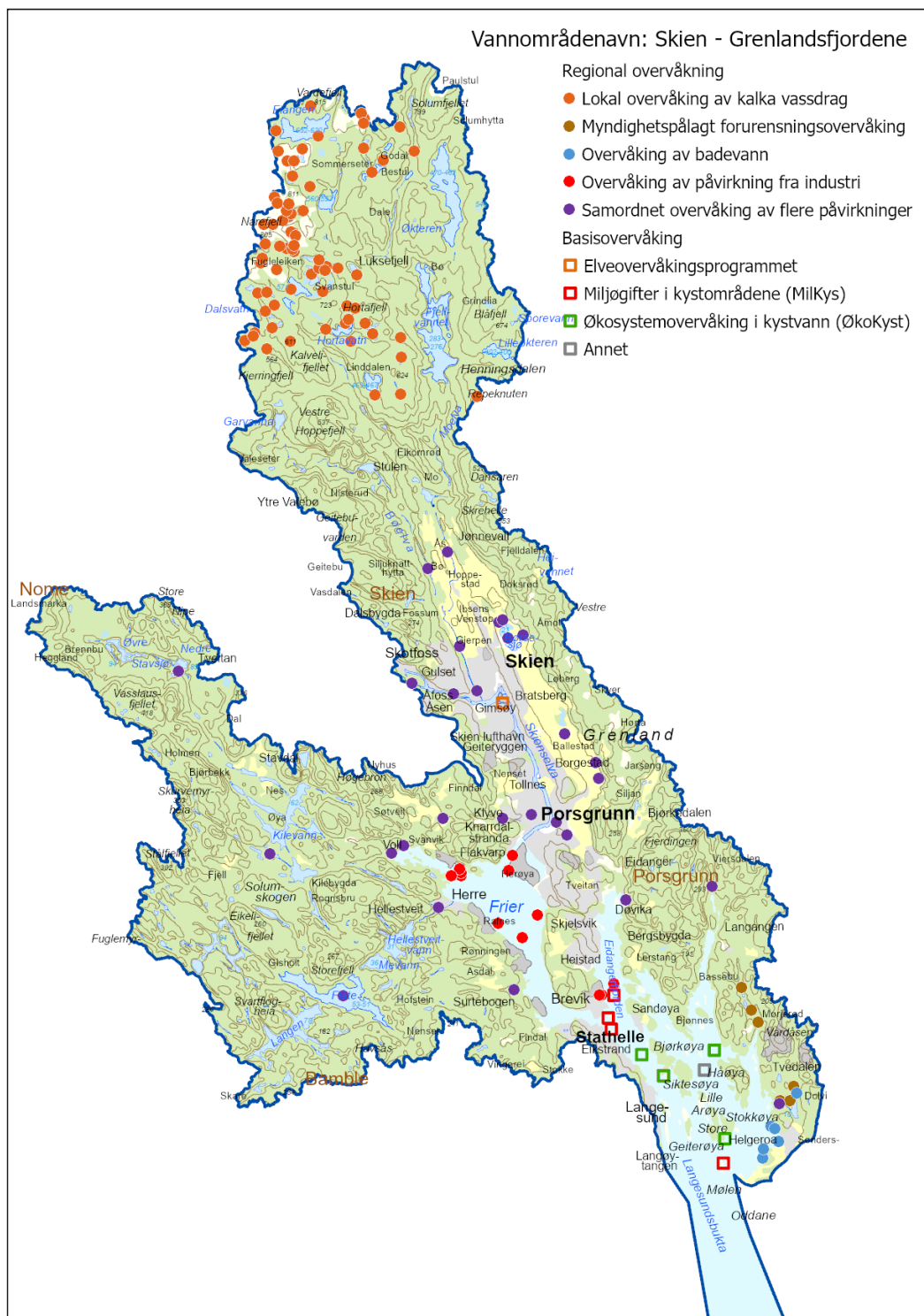
Figur 29: Kartutsnitt for vannområde Midtre Telemark som viser igangsatt overvåking i vannområdet, basisovervåking, tiltaksorientert overvåking, inklusive pålagt overvåking.

Figur 30: Kartutsnitt for vannområde Siljan-Farrisvassdraget som viser igangsatt overvåkning i vannområdet, basisovervåking, tiltaksorientert overvåking, inklusive pålagt overvåking.

Figur 31: Kartutsnitt for vannområde Kragerøvassdraget som viser igangsatt overvåking i vannområdet, basisovervåking, tiltaksorientert overvåking, inklusive pålagt overvåking.

Figur 32: Kartutsnitt for vannområde Skien-Grenlandsfjordene som viser igangsatt overvåking i vannområdet, basisovervåking, tiltaksorientert overvåking, inklusive pålagt overvåking.

Figur 33: Kartutsnitt for vannområde Tokke-Vinje som viser igangsatt overvåkning i vannområdet, basisovervåking, tiltaksorientert overvåking, inklusive pålagt overvåking.

Vedlegg 4: Regionale planretningslinjer for ivaretagelse av vannmiljø i arealplanleggingen

Planretningslinjer og planlegging etter plan- og bygningsloven og vannforskriften

Regional plan for vannforvaltning med tilhørende miljømål og retningslinjer, skal legges til grunn for kommunal, regional og statlig planlegging og arealforvaltning, jf. plan- og bygningsloven § 8-2 og vannforskriften § 29.

Retningslinjene under skal bidra til godt vannmiljø i vannregionen vår. Planens retningslinjer går ikke foran gjeldende regionale planer med strengere føringer/bestemmelser. Arealplaner og byggesaker i strid med de regionale planretningslinjene kan bli møtt med innsigelse eller klage fra regionale og statlige myndigheter.

Planer og tiltak som kan påvirke vannmiljø, skal vurderes opp mot fastsatte miljømål jf. vannforskriften §§ 4-7. Vannforskriften § 12 åpner for unntak fra vedtatte miljømål under strenge vilkår. Dersom ikke vilkårene oppfylles, skal tiltak avslås. Ansvarlig plan- og/eller sektormyndighet avgjør om paragrafen kommer til anvendelse, og er ansvarlig for at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig.

Ved utarbeidelse av arealplaner, skal påvirkning på vannmiljø og behov for forebyggende tiltak vurderes. Gode utredninger, valg av arealkategori og bruk av planbestemmelser, retningslinjer og hensynssoner er viktige virkemidler for å ivareta vannmiljø i planlegging.

Det er viktig at nasjonale føringer og lovverk legges til grunn for planlegging, hvor blant annet følgende er av betydning for ivaretagelse av vannmiljø:

- Vannforskriften kap. 2, med omtale av juridisk bindende miljømål
- Vannressursloven § 11, ivaretagelse av kantvegetasjon
- PBL § 1-8
- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, herunder avløp og klimatilpasning
- Drikkevannsforskriftens § 26
- Statlige planretningslinjer om klima og energi, herunder om naturbaserte løsninger
- Lakse- og innlandsfiskeloven § 7, første ledd

Les mer om relevante nasjonale føringer, regelverk, krav til kunnskapsgrunnlag og verktøy for ivaretagelse av vannmiljø i [veileder om vannmiljø i arealplanlegging](#).

Planretningslinjer

Vannmiljø

1. Alt vann skal forvaltes med sikte på beskyttelse og bærekraftig bruk av vannet og vannets økosystemer.
2. Livet i vassdrag, som eksempelvis anadrom fisk, ål, storørret, kreps og elvemusling, med deres økologiske funksjonsområder skal ivaretas.

3. Vassdrag skal bevares så nært opptil sin naturlige form som mulig. Lukking skal unngås.
4. I vassdrag skal gjenåpning, fjerning av menneskeskapte vandringshindre og restaurering vurderes.

Blågrønne strukturer

5. Større landskapsøkologiske korridorer som ivaretar grøntstrukturer og blågrønne verdier i urbane områder bør tillegges særskilt verdi.
6. Områder av betydning for vannmiljø som myr, våtmark, skog og ugjødsla mark, bør sikres, holdes intakte og ved behov vurderes restaurert.
7. Bredden på vegetasjonsbeltet langs vassdrag bør fastsettes i rettslig bindende planer (etter plan- og bygningsloven).

Avløp og overvann

8. Overvannsløsninger skal ivareta vassdragets økologiske funksjoner og ha kapasitet til å ta unna forventet økt nedbørintensitet og nedbørmengde.
9. Arealplanlegging og utbygging tar hensyn til kapasiteten på eksisterende og nye avløpssystem slik at økt belastning ikke påvirker måloppnåelsen etter vannforskriften.

Andre

10. Drikkevannskildene med tilsigsområde skal beskyttes for dagens og framtidens behov.
11. Mellomlagring og sluttdisponering av masser, inklusive snø, bør unngås nær sjø og vassdrag for å hindre avrenning av partikler og annen forurensning som kan påvirke vannmiljø.
12. Planlegging i sjø og på land, og hele fjordsystem, skal sees i sammenheng. Viktige marine naturtyper skal ivaretas.